S-67
1

ŞCOALA BASARABEANĂ

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINAU
ŞI JUDEŢUL LĂPUŞNA

Ordăşei — Orhei

Cu lotca pe Răut

1464 18/6-938

ANUL VI. No. 5—6 MAI — IUNIE, 1938

SUMARUL

Primăvara şcoalei . . . . . *Redacţia*
Arthur Schopenhauer . . . . . *N. Zberea*
Activitatea liberă în Şcoala de copii mici, de *Lina Darcke*, traducere *Tatiana Macovei*
Organizarea şcoalelor normale de învăţători . *N. Olaru*
Un episod din timpul naţionalizării şcoalei în Basarabia *Gh. Druţă*
Satul, ca element de valoare în sânul naţiunii . . *Petre Stratan*
Poetul pătimirii noastre . . . *V. Luţcan*
Evoluţia concepţiilor educative . *Vasile Chicu*
Despre imagine în artă . . . . *George Meniuc*
Metoda centrelor de interes . . . *D. Gane*
Grafologie şi determinare . . . . . *Gr. Adam*
Sentimentele nobile . . . . . *Ioan N. Chicu*
Proba înmulţirii . . . . . *S. Platon*
Folklor basarabean . . . . . *Tatiana Gălușcă*

CRONICA

Insemnări

Marginalii la Panait Istrati . . . . . *Vasile Chicu*
Civilizaţie şi codru . . . . . *Mih. Curicheru*
Dinamica frumosului . . . . . *Ion Moraru*
Cartea şi învăţătorul . . . . . *B. Baieră*

Recenzii

Şcoală şi caracter, Vasile P. Nicolau, şi Estetica poeziei lirice, Liviu Rusu, de *Ionică Ochişor*; Şcoala veche şi şcoala nouă, N. Moisescu, şi Antologia Bugeacului, Dragomir Petrescu, de *B. Ion*; Biblioteca învăţătorilor de *Florian Stănică*; Individualitatea şcolarului român, Nicolai I. Bibiri—Putna; Folklor basarabean, Tatiana Gălușcă

Varia

Artă şi societate, de *Eugen Credinţă*; Costumul naţional, de *N. Olaru*; Sufletul copilului; George Coşbuc; Centenarul pictorului Grigorescu; Amintire despre Barbu Delavrancea

Revista Revistelor

Sociologie românească, Insemnări ieşene, Viaţa Basarabiei, Cetatea-Albă, Gândul vremii, etc.

BULETIN PROFESIONAL

Un congres şi o aniversare, Procesverbal al Adunării Generale Ordinare, Cursuri pentru învăţători, Modificarea legii învăţământului primar, Noul revizor şcolar de Lăpuşna, Corul Asociaţiei Generale a Invăţătorilor la Chişinău

BULETIN ECONOMIC

Pentru Cooperativa „Izbânda“ . . . . . *A. Alexandrescu*
Anunţ, Diagrame; Banca „Spiru Haret“: Balanţa de verificare

Anul VI No. 5-6 Mai—Iunie, 1938

ŞCOALA BASARABEANĂ

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINĂU
ŞI JUDEŢUL LĂPUŞNA

C-X-6766

Primăvara şcoalei

A poposit primăvara printre noi, descărcându-şi desagii cu flori şi nădejdi.

Tresaltă de bucurie bătrânul încărunţit de ierne, copilul căruia nu-i ajung patru orizonturi de joacă, firul plăpând de iarbă nouă. Lumini înalte străbat sufletul, călăuzindu-l îmbietor spre culmi azurate. Nicio întrebare nu-şi află răspunsul. E mai puternică viaţa decât uneltele ei.

Prietene, coboară-ţi mâna dela frunte. Uită-te jos, la fluviul clocotitor al sevei ce se urcă provocător în tulpini,—în tulpinile sufletului tău. Apropie-ţi docil trupul de marea vieţii şi lasă-te dus de fermecătoarele-i aurite lotci.

Primăvara s'a ridicat ca un zeu, din răsărituri cu rouă şi zâne. Să îngenunchiem, înfrânţi, la picioarele ei. Putere nouă să sorbim din răcoritoare amfore de cleştar.

Şi în satul întunecat de lipsuri a zâmbit fecioara cu ochi de cer. Flăcăii au primit-o cu chiote străvechi. Fetele, cu câte o floare în cosiţă.

Dascălul, obosit de muncă, de abia poate să-şi linişteasca ceata gălăgioasă de gâgâlici. Băncile au devenit acum locuri de cazně. Pasă-mi-te, duhul alb al primăverii s'a răspândit ca o aromă vie în cuşca rece,

35

БИБЛИОТ... МУЗЕУЛУЙ ... де ... РСМ

4260

numită biurocratic „clasă". Flori vreau copiii, flori, susur de apă, foşnet de pădure, gângurit imaculat de păsărele.

Cartea zâmbeşte trist, uitată într'un ungher prăfuit; o citeşte uneori, seara, câte un paing crucificat. Oare la ce ar mai folosi cartea cu slove stâlcite şi file boite de cerneală, când afară stă deschisă generos marea carte a naturii...

Inlănţuiţi, colegi, balaurul plictiselii în temniţa trecutului. Aduceţi toată primăvara în şcoală şi culegeţi-i podoabele sclipitoare. Şcoala să fie un copil al naturii şi natura să se inscăuneze în locul vostru, la catedra omorîrii timpului.

Dacă viaţa e prea puternică şi ochiul vă este mai puţin ager pentru a desluşi calea nouă a şcoalei, lăsaţi-vă conduşi de mână, bătrâni ologi, de către copiii primăverii.

Copiii nu sunt ai şcoalei, sunt ai vieţii; iar şcoala este a copiilor, indiferent dacă are sau nu patru pereţi ai zilnicei consumări de program.

Scriem aici pentru colegii care mai cred în romantism (torţă purtată egal şi de tineri şi de bătrâni), care se mai închină seara şi dimineaţa — trudnică rugă! — zeiţei aducătoare de belşug: primăvara şcoalei.

REDACŢIA

Arthur Schopenhauer

1788 1938

„Faţă de progresul ştiinţelor şi starea avansată a instrucţiei, nimic n'ar fi mai de dorit decât ca filosofia lui Schopenhauer să ajungă temelia întregii noastre culturi".

Richard Wagner

In avântatul său poem „Apostolul", Petöfi pune această întrebare în gura eroului său: dacă un strugure, cât e de mic, are nevoie de atâtea raze, ca să se coacă; de câte are nevoie atunci omenirea, ca să ajungă la maturitate, la perfecţiune? Şi cine sunt razele ei? Oamenii mari care îşi consacră forţele pentru a o scoate din noroiul în care se bălăceşte şi a o călăuzi spre culmi mai senine, spre ideal!

O astfel de rază, sortită să împrăştie întunericul în care dibue omenirea este cugetătorul, pe care-l comemorăm cu ocazia împlinirii a 150 de ani dela naşterea sa.

Arthur Schopenhauer s'a născut la 22 Februarie 1788 la Danzig, nu departe de oraşul în care trăia Kant, maestrul său de mai târziu. Tatăl său, mare bancher, iar mama, renumită scriitoare, ambii versaţi în cultura clasică, şi-au pus în gând să dea educaţie aleasă fiului lor. Ambiţia tatălui său, era să înveţe pe copil „să citească din marea carte a naturii şi a vieţii". De aceea, încă dela vârsta de 12 ani, Arthur îl însoţeşte în călătoria sa prin toată Germania, iar mai târziu prin Franţa, Anglia, Italia şi Elveţia. Studiile şi le începu la Hamburg şi le continuă în Anglia şi Franţa. Literatura şi filosofia, care îl atrăgeau foarte mult, le-a putut studia destul

de târziu, abia după moartea tatălui său, care ţinea foarte mult ca Arthur să-i urmeze cariera. Terminând gimnaziul din Weimar, Schopenhauer se înscrie la universitatea din Goettingen unde, în timpul celor 4 ani de studii, citeşte pe clasicii greci şi latini, pe filosofii vechi şi noi, studiază anatomia, medicina, fizica, ştiinţele naturale, etc., dar mai ales se entuziasmează pentru Kant şi Platon. Doctoratul şi-l luă cu teza *„Despre principiul raţiunii suficiente"*, care constitue în acelaşi timp şi pronaosul sistemului său filosofic. Terminându-şi studiile, vine pentru scurt timp la Weimar, unde petrece timpul în societatea lui Goethe şi face cunoştinţă cu vestitul orientalist Fr. Maier, dela care se iniţiază în cugetarea Indiei antice. De aici pleacă la Dresda pentru a-şi scrie opera sa capitală *„Lumea ca voinţă şi reprezentare"*. Călătoreşte apoi de două ori în Italia, încearcă să predea filosofia la universitatea din Berlin, până când, în 1833, cu ocazia isbucnirii holerei, părăseşte capitala Prusiei şi se stabileşte pentru totdeauna la Frankfurt am Main, unde duce viaţă singuratecă şi izolatăi Aici scrie vol. II al „Lumii ca voinţă şi reprezentare", *„Despre libertatea voinţei"*, *„Problemele eticei"* şi *„Voinţa în natură"*, lucrări în care aduce completări şi dovezi strălucitoare idei. fundamentale din opera sa capitală.

Cu toată, valoarea netăgăduită a doctrinei sale, operele lui Schopenhauer nu produceau efectul şi răsunetul meritat. Eşecul se datora atât cauzei că filosofia sa profesa idei noi şi cu totul opuse scolasticismului medieval predat în universităţi, cât mai ales faptului că Schopenhauer se ridica cu o necruţătoare vehemenţă împotriva filosofiei oficiale de catedră pe care cu un curaj rar de a spune adevărul, o declara sofistă şi venală, urmărind salarii grase şi interese materiale în loc de adevăr, slugă a teologiei şi sclavă menită a deservi politica guvernelor şi interesele bisericii şi ale clerului—critică ce-i atrase ura profesorilor de filosofie.

Aceştia se hotărăsc să se răsbune şi aleg arma cea mai ucigătoare: ignorarea. Amărît, după 30 de ani de aşteptare şi cu perspectiva de a nu ajunge niciodată cunoscut, văzând că nu mai are nimic de aşteptat din partea specialiştilor,

Schopenhauer hotărî să încerce ultima ieşire: să publice o carte pe care să o adreseze marelui public.

Lucrarea — *„Parerga şi Paralipomena"* — cuprindea o sumă de idei clare, în legătură cu sistemul său, minunat expuse şi accesibile tuturor. Efectul fu uimitor. Publicul cititor, setos de o hrană sufletească substanţială, aprecie îndată toată grandoarea operei lui Schopenhauer, numele său deveni popular, se trezi interesul pentru celelalte opere ale sale, numărul admiratorilor săi creştea uimitor. In scurt timp se grupă în jurul cugetătorului un număr de discipoli — medici, avocaţi, profesori, etc. — plini de veneraţie pentru maestrul lor, contribuind foarte mult la propagarea doctrinei şi recrutarea de noi cititori. In cele din urmă gloria lui Schopenhauer ajunge un triumf. Până şi rezistenţa profesorilor de filosofie fu înfrântă! Unele universităţi încep să deschidă porţile doctrinei cugetătorului. Pictorii şi sculptorii îi fixează imaginea, îi modelează bustul. Richard Wagner îi adresează un exemplar al Inelului Niebelungilor cu o dedicaţie în care îl asigură de „veneraţia şi gratitudinea sa". Scrisori şi buchete de flori îi sosesc de pretutindeni. Streinii îl vizitează Printre aceştia este şi Foucher de Carleil şi Challemel-Lacour. „Apusul vieţii sale deveni răsăritul gloriei sale". Bătrâneţea şi-o petrecu în seninătatea izbânzii dorite. In 1860 se îmbolnăveşte şi se stinge la 1 Septemvrie, sub portretul lui Goethe. Sigur de valoarea creaţiei sale şi de faptul că lui i se datoreşte deslegarea enigmei vieţii, întrebat fiind de discipolii săi, înaintea morţii, unde doreşte să fie înmormântat, dă acest răspuns: „Nu importă, mă vor găsi!"

Atât din punct de vedere al formei cât şi al fondului, Schopenhaur este unul din cei mai desăvârşiţi scriitori din întreaga literatură mondială, iar sistemul său filosofic este una din cele mai strălucite şi artistice construcţii ce s'au ridicat vreodată pe terenul cugetării. Stilul său e clar, elegant, scânteetor, plin de colorit, de suflu literar şi de simţ artistic şi are atâta căldură vivificatoare şi atâta magie stilistică, încât operele celor mai mari maeştri ai scrisului, pălesc de multe ori în faţa scrisului său.

Cât priveşte conţinutul, totul e pătruns la el de atâta

simț de adevăr, de atâta putere de pătrundere, iar tendința lui de a reda taina sufletului omenesc și a deslega enigma vieții și existenții, este exprimată cu atâta claritate și putere, încât stârnește cea mai sinceră admirație și câștigă pentru totdeauna în favoarea sa, sufletele setoase de adevăr.

Sistemul său - cum singur Schopenhauer o declară chiar în primele rânduri ale lucrării sale capitale — este o idee unică, arhitectonic și organic închegată și se poate compara de minune cu antica Thebă, „cetatea cu o sută de porți", dintre care, fiecare, — metafizică, etică, estetică, etc. — ca și razele unui cerc, conduc spre centru, spre ideea principală.

Punctul de plecare și baza filosofiei lui Schopenhauer, o constitue idealismul transcendental kantian. Ca și Kant, Schopenhauer afirmă că lumea materială în care trăim și care se află în spațiu, timp și cauzalitate, nu este „lucrul în sine", adevărata lume reală, din simplul motiv că aceste forme nu aparțin lumii ci intelectului nostru, care o învestmântează în haina lor. Mai mult chiar, în ultima analiză, simțurile nu ne dau decât un material brut care numai după ce intelectul îl prelucrează, materializându-l cu ajutorul principiului cauzalității și proectându-l în spațiul pe care-l are a priori, este redat conștiinței ca fenomen, ca reprezentare, ca imagine a unei lumi obiective.

Fără activitatea intelectului și formele sale a *priorice*, datele simțurilor ar rămâne numai niște reacțiuni surde, de natură subcutanată subiectivă, fără să conțină ceva obiectiv în ele. Așa dar, lumea *din afară* nu există decât în reprezentarea noastră, în intelectul nostru, căci acest „în afară" presupune spațiul, iar acesta nu este decât o formă subiectivă care își are locul în intelectul nostru.

Prin aceasta se spulberă realismul naiv care crede că lumea există de-a gata în afara noastră și că intuiția sa n'ar fi decât o simplă trecere a ei, prin orificiile simțurilor, în conștiință, care îi poartă imaginea asemănător unei oglinzi...

Astfel stând lucrurile, devine evident că, plecând dela reprezentare, dela lumea materială din afara noastră, nu se poate ajunge la realitate, la cunoașterea lucrului în sine sau principiului universal, căci toate legile care stau la baza lumii

nu sunt decât reflexul propriilor noastre forme şi funcţiuni, dincolo de care nu se poate trece cu ajutorul aceluiaşi intelect. Trebuia deci găsită o cale cu totul deosebită. Tocmai marele merit al lui Schopenhauer este de a fi găsit această cale şi, prin aceasta, de a fi descoperit chinuitoarea enigmă a universului, asupra căreia s'a frământat de atâtea milenii mintea omenească. Această „descoperire metafizică" a căii spre realitatea absolută constitue miezul şi esenţa doctrinii sale, „ideea unică" din care derivă estetica şi etica sa. Tot din acest principiu îşi trage obârşia şi pesimismul său. Deoarece în jurul pesimismului schopenhauerian circulă, în general, idei din cele mai eronate [1]), din cauză că cei mai mulţi nu-l cunosc decât din interpretări intenţionat greşite sau din citirea fugitivă a câtorva aforisme răsleţe, deci fără a-l cunoaşte în legătură cu metafizica şi etica sa, ar fi nimerit să aruncăm o rază de lumină asupra acestei laturi a doctrinei sale.

După Schopenhauer, faţă de răul care domină lumea, *nimic nu este mai laş decât optimismul*: atitudinea sclavului care sărută mâna ce-l bate. Dacă optimismul este laşitate, pesimismul este atitudinea celui brav, atitudinea eroului. Nu-i vorbă, că şi pesimismul devine o atitudine laşă atunci când duce la descurajare, pasivitate, neîmpotrivire faţă de rău, lipsă de curaj şi teamă de luptă. Acest pesimism tânguitor este un pesimism romantic, de resortul lirismului decadent. Nimic asemănător nu se poate afirma cu privire la pesimismul lui Schopenhauer. Pesimismul său are un adevărat caracter religios. O etică aspră şi o seriozitate adâncă care aproape înspăimântă pe cititor, se desprinde din fiecare vorbă a cugetătorului. Faţă de răul care domină lumea şi care face pentru totdeauna imposibilă fericirea, Schopenhauer preconizează atitudinea eroică, activă, spiritul combativ, lupta pentru emancipare de rău, înfrângerea de sine. Deci eroism, renunţare, abnegaţie. „*O viaţă fericită este imposibilă; singura calme pe care omul o poate atinge, este o viaţă eroică* (ein heroischer Lebenslauf)". Acesta ar fi ultimul cuvânt al „pustnicului din Frankfurt".

N. Zberea

[1]) Câţi oameni „culţi" nu afirmă, de exemplu, că Schopenhauer preconizează sinuciderea?! Încă mai multe exemple de soiul acesta găsim în literatură. Ajunge să ne gândim la „pesimistul" dela Soleni al lui D. Zamfirescu sau la poezia decepţionistă a lui Eminescu.

Activitatea liberă în Şcoala de copil mici

de **Lina Darcke**

De mulţi ani mă preocupă chestiunea educaţiei noi, dar numai din anul trecut am reuşit să pregătesc mediul material necesar pentru aplicarea principiului activităţii libere.

Acest an de experienţă liberă a fost pentru mine un isvor de bucurie şi de speranţă atât de bogat, valoarea educativă a libertăţii mi s'a impus cu atâta tărie, încât orice altă metodă îmi pare astăzi drept erezie.

Faptele cele mai caracteristice care m'au frapat în cursul anului acestuia, sunt următoarele:

a) Copilul liber manifestă o nevoie intensă de activitate, şi'n special înclină spre acţiuni cu caracter de *utilitate*, care au scop în ele însele. Eu n'am găsit niciun copil leneş în clasa mea. Nici aceştia care mi-au fost prezentaţi ca refractari faţă de orişice fel de muncă n'au confirmataceastă părere, şi aceasta din cauză că *activitatea motrice favorizează activitatea mintală.*

b) Copilul are interes constant pentru toate formele vieţii. Toate activităţile sociale îl atrag şi-i provoacă dorinţa de participare. La plimbare el se opreşte în mod spontan — înaintea cismarului, zidarului, cărbunarului, tâmplarului — şi priveşte cu atenţie şi respect. Transformarea materiei brute în obiecte utile deşteaptă curiozitatea copilului; are pentru el un farmec, ceva miraculos, care-l atrage.

c) Micuţii îşi exercită şi rafinează spiritul de observaţie prin ei înşişi, fără niciun conducător. Ei observă după principiul globalizării, prind natura, viaţa, mediul, în ansamblul însuşirilor, pe urmă îşi fixează atenţia asupra unui sau altul obiect; mai târziu fac analiza obiectelor.

Lecţiile de observaţie aşa cum se practică astăzi, cu sistemul de disecare a florii, fructului, animalului, cu analiza obiectelor până la cele mai mici detalii, sunt contrare procedeului normal de observaţie la copii. Copilul abia îşi deschide ochiul, şi noi venim numaidecât cu pretenţiunea ca să vadă toate detaliile obiectelor. Ce greşală! Arthur Jetronio

a spus cu dreptate: „Incercarea de a pune copilul să pipăie cu degetul aparenţa realităţii, este nimicirea acestei realităţi.. Nu există un creier mai activ,decât creierul copilului şi dorinţa de a profita de această activitate, deşteptând copilului un interes faţă de obiecte print'un exces de atenţiune, sau printr'o nesocotită şi obositoare abundenţă a materialului, nu duce decât la oboseală, slăbire a activităţii perceptive, senzoriale şi chiar o aversiune afectivă".

d) Copilul este ingenios. El are mai mare nevoe de un material care corespunde spiritului său inventiv, decât de jocuri, aşa zise educative, care îl aduc la automatism. *Eu mă inspir dela activitatea elevilor mei, pentru a introduce feluri noi de ocupaţiuni în clasă* şi chiar cu ajutorul micuţilor mei am ajuns să transform clasa în atelier. Ei mi-au sugerat de multe ori soluţii în cazuri grele.

e) Copilul nu cere ajutorul şi sprijinul învăţătoarei; el sfidează sugestiile ei, ştie să li se opună, urmează cu îndârjire calea lui. El preferă să activeze din propria lui iniţiativă şi cu mijloacele lui proprii.

Pe dânsul nu-l interesează „activitatea de manevră", concepută, propusă şi condusă de altcineva; el tinde spre realizarea ideilor lui proprii, şi în cazul acesta, lucrează cu tenacitate.

Atât de stângaciu faţă de o lucrare impusă şi condusă de altcineva, copilul manifestă o uşurinţă foarte mare în organizarea şi executarea lucrărilor concepute de el însuşi. Işi crează chiar o tehnică potrivită cu puterile lui.

f) Copilul este creator, însă inspiraţia lui este câteodată fugitivă. Ar trebui să aibă posibilitate s'o fixeze imediat ce-i vine; de aceea are nevoie de mijloace de expresiune potrivite cu puterile lui. Trebue să respectăm evoluţia puterii de creaţie a copilului. Să ştim să aşteptăm. Perioadele de scădere ale acestei puteri sunt urmate de nişte izbucniri de forţă. Trebue să luptăm contra tendinţei de a obţine dela copil rezultate imediate şi palpabile. Activitatea orşicărui copil are caracterul ei propriu: personalitatea se schiţează, apoi se afirmă. Să nu împiedicăm evoluţia normală a acestei personalităţi, prin intervenţiile noastre.

g) Libertatea favorizează auto-critica şi educaţia reciprocă. O fetiţă spunea despre un om ce-l făcuse: „I-am făcut degetele prea lungi".

Ionică îmi spunea odată cu un aer de ironie: „Uitaţi-vă, Doamnă, caprele mele seamănă cu nişte câni". Şi mai târziu: „Ah! eu nu puneam decât două picioare la caprele mele, şi ele au câte patru!"

Georgeta, vorbind despre florile luncii ce o desemnase, îmi declară: „N'ar fi trebuit să pun de aceleaşi colori împreună; în luncă nu este aşa!"

Maricica, desemnând un peisagiu, anunţă: „O să fac luna. De ce culoare? Galbenă! — Nu! strigă Ghiţă, ea-i albă! -- Ah, da! cedează Maricica!.. apoi urmând mai departe: „Acum o să fac nişte rândunele".—„Dar rândunelele nu se văd când e lună, căci atunci e noapte", observă Ghiţă. — Da, adevărat! recunoaşte Maricica, atunci o să fac stele..." Apoi s'a iscat o discuţie asupra colorii stelelor. Paul strigă: — „Stai! Tu faci nişte mere roşii, însă ele nu sunt coapte încă"! — „Ale mele sunt coapte", răspunde Costică.

Maricica, desemnând o horă spune: „Fetiţele mici n'au părul de această culoare şi totuşi o să le fac aşa!..."

h) Copiilor le place să se asocieze în ocupaţiunile şi jocurile lor. De aceea am renunţat la măsuţa individuală. Eu am organizat în clasa mea pentru ocupaţiuni în grup, o măsuţă pentru fiecare fel de activitate.

i) Este absolut indispensabilă organizarea curţii de recreaţie. A noastră oferă leagăne „dealuri ruseşti", stâlpi, mingi, unelte, lăzi, planşe, cu care copiii construesc fără încetare „casele" lor; trambuline, estrade şi diferite feluri de vehicule. Odată mi se prezentă o delegaţie ca să-mi ceară ceamur. In sala de recreaţie, cinci sute de cărămizi din lemn, mărime naturală, dau posibilitate copiilor să facă tot felul de construcţii, după imaginaţia lor. O curte şi o sală de reacreaţie organizate, este un câmp de experienţă indispensabil unei şcoli de copii mici şi'n acelaşi timp un teren bogat în valori educative de tot felul. Acolo imaginaţia şi ingeniozitatea copiilor contribue la cultivarea iniţiativei, ajutorului reciproc, încrederii în sine, curajului, etc., etc.

j) *Libertatea este condiţiunea primordială pentru desvoltarea normală şi generală a copilului.* Eu am văzut nişte elevi dela care nu se mai aştepta nimic, care s'au desvoltat, s'au echilibrat, s'au armonizat prin metoda libertăţii. Niciodată înainte nici chiar prin metoda activă, n'am obţinut rezultate atât de concludente şi de încurajatoare Ultimele luni ale anului mi-au oferit o astfel de înflorire, încât am regretat că nu mai pot urma mai înainte cu elevii mei. Lucrările ce le-am expus la congresul din Nizza au fost o revelaţie pentru mai multe congresiste.

Nu vreau de loc să isprăvesc fără ca să nu insist asupra importanţei desemnului în şcoală. Independent de valoarea lui educativă, de mijloacele de investigaţie ce ni le prezintă, desemnul are o influenţă binefăcătoare şi reparatoare foarte preţioasă asupra stării sufleteşti a copilului. Desemnul pentru micuţii noştri este un mijloc de expresiune de mâna întâia şi una din cele mai complete forme de exteriorizare. Insă ni se impune o urgentă renunţare la acuarele, întrebuinţate foarte mult la şcoli, pentru a adopta colorile uscate. Tehnica acuarelei, grea pentru copii, îngreuiază expresiunea, pe când colorile uscate se pretează la procedeele copilului.

Micuţul are pentru acest fel de pictură o înclinare deosebită, care se manifestă prin abundenţa producţiei, unde eul copilăresc, degajat de orşice robie, se exprimă natural şi just. Lăcomia copiilor mei faţă de acest mijloc de expresiune, mi-a arătat clar până la ce măsură tinde copilul la libertate. El vrea nu numai libertatea acţiunii, dar şi libertatea gândirii. Aceasta din urmă nici nu prea este cunoscută deocamdată, căci gândirea copilului încă rămâne o enigmă pentru noi.

In unele şcoli noi, în mod inconştient, copilul e prea limitat în activitatea lui, cu toate că se crede că el este cu totul independent. Ori, organizarea mediului nu e suficientă pentru ca să satisfacă în acelaşi moment, aceleaşi nevoi pentru toată lumea; ori consumarea unor materiale e limitată, ori materialul nu corespunde nevoilor intime ale copiilor. Un copil mic, care e liber să aleagă dintre jocurile „educative", nu este de fapt un copil liber, căci *jocul implică o regulă, şi regula îl constrânge.* Când D-na Montessori interzice copilului de a

întrebuinţa materialul ei altfel decât după regulele concepute de D-sa, ea neglijează principiile educaţiei funcţionale. Orişice regulă pentru copilul mic e ceva abstract, ceva strein lui şi-i displace totdeauna. Chiar dacă copilul e liber să întrebuinţeze materialul după placul lui, el nu este încă într'adevăr liber, căci autorităţii învăţătorului i se substitue rigiditatea materialului.

Trebue să prevedem nişte mijloace de expresiune mai potrivite cu eul lui, nişte materiale plastice ce se pretează gândirii copilului, nişte elemente ce pot să se lase stăpânite de inspiraţia lui, cu ajutorul cărora copilul va putea scăpa de emoţii ce isvorăsc din subconştientul lui.

In clasa Montessori, la Nizza, am văzut copii de 7 ani ce scriau după dictare numere foarte complicate şi făceau operaţiuni fără sfârşit. Departe de a mă mira, m'am întristat Ce interes ar putea prezenta aceste numere şi operaţiuni pentru viaţa şi nevoile unui copil mic de 7 ani?

Copilul nu devine calculator din plăcere de a calcula, nici nu se va interesa de calcule înainte de a simţi nevoe de ele în viaţa lui. Ori, în metoda Montessori se realizează planul învăţătorului şi nu al elevului. Micuţii aceştia—şi eu trebue să-l recunosc acest lucru în numele libertăţii atât de scumpă copilului—mi-au făcut impresia că poartă pe umerii lor, greutatea regulelor rigide ce au secat în ei toată spontanietatea. Ei nu mai au nici pasiunea, nici elanul copiilor ce au trăit în libertatea adevărată.

Ada formă materială gândirii lui, este cea mai arzătoare nevoe a copilului. Educatorii trebue să caute, să descopere mijloace potrivite de expresiune. Creaţiile copilului, manifestările lui sunt un mijloc de a prinde procesul gândirii copilăreşti, pentru noi. Deschid în felul acesta un câmp de studii încă neexplorat pentru psihologie. Este mişcător să vezi cum trăieşte copilul, de a încerca să-i prinzi aţele conducătoare ce formează definitiv eul lui, este adânc mişcător de a asista la isbucnirea gândirii copilului, la manifestările spiritului creator.

Traducere de **Tatiana Macovei**

ORGANIZAREA ŞCOALELOR NORMALE DE INVĂŢĂTORI

I. Şcoala primară, aşezământ pentru educaţia şi cultura poporului, odată cu aplicarea principiului de obligativitate şi democratizare a învăţământului primar, a suferit reforme însemnate. De unde, la început era instructivă, urmărind combaterea analfabetismului în massa mare a poporului român, ea tinde azi să fie *şi educativă*.

Având ca ţintă educaţia *integrală* a copilului, ea urmăreşte nu numai stârpirea analfabetismului, ci, în primul rând, să descopere predispoziţiunile înăscute şi aptitudinile copiilor, pe baza cărora să se clădească întreaga operă educativă de mai târziu, din punct de vedere intelectual, fizic, moral şi estetic; desvoltând şi cultivând la maximum acea *„originalitate specifică"*, fiecărui copil — cununa personalităţii lui viitoare.

„Din informativă, cum spune d. G. G. Antonescu, ea trebue să devină formativă-organicistă" [1]).

II. Dar o reformă rodnică a învăţământului primar, — deci a şcoalei primare, nu se poate concepe fără o reformă a şcoalei normale, care are menirea de a pregăti elementele destinate s'o înfăptuiască: învăţătorii.

Suntem cu toţii convinşi că, mai presus de oricare alte consideraţiuni de ordin material sau formal, — *elementul viu* ce dă viaţă şcoalei, este personalitatea învăţătorului. Cum e învăţătorul, aşa sunt şi copiii, şcoala, — deci satul.

De aceea, şcoala normală a fost în trecut şi rămâne şi în viitor, singurul isvor al educaţiei şi desvoltării culturii poporului dela sate. Cum e şcoala normală, aşa sunt şi învăţătorii.

Potrivit cu posibilităţile timpului, la noi, şcoala normală a fost la început cu două clase, apoi cu trei, cu patru, cu cinci, cu şase, cu şapte; iar din anul 1935, cu opt clase; clasa VIII fiind clasă de experimentare.

---

[1]) *G. G. Antonescu*, Pedagogia generală.

[2]) *I. G Dumitraşcu*, Cultura Universitară a Învăţătorului. Revista Învăţătorimii Române, Anul 1929, Nr. 7, 8, 9 şi 10 pag. 129—132.

[3]) *Ion Blăgăilă*, Deziderateie formulate în cele cinci secţiuni ale congresului pedagogic; Şcoala Vremii, Nr. 6—7, 1937, pag. 20.

Organizarea ei cu 8 clase a fost un vechi deziderat al Asociaţiei noastre profesionale, exprimat încă în cel de al 10-lea congres, în anul 1913, ţinut la Bucureşti, — cu care ocazie învăţătorii au cerut: 1) Reorganizarea şcoalei normale cu 8 ani de studii, cu o limbă modernă, cu o selecţie continuă dela clasa I până la a IV şi cu o nouă admisiune în clasa V 2) Absolvenţii şcoalelor normale cu 8 clase să aibă dreptul de a urma facultatea de litere şi filosofie care să fie prevăzută cu studii întinse de pedagogie [2]). Iar în congresul pedagogic ţinut la Bucureşti în anul 1937, au cerut ca pregătirea învăţătorului să se facă în licee pedagogice, cu 8 clase, unde să fie primiţi prin concurs absolvenţi a 4 clase primare cu ambii părinţi de origină etnică română. Liceul pedagogic să aibă două cicluri: ciclul întâi pentru cultura generală, cuprinzând clasa I—VI inclusiv, ciclul al II-lea, cuprinzând clasa VII şi VIII, pentru pregătirea profesională. Trecerea din ciclul I în II, să se facă prin diagnosticarea aptitudinilor.

Liceul pedagogic să confere diplomă pentru bacalaureatul pedagogic, pe baza căruia posesorul, să se poată înscrie la orice facultate [3]).

După cum vedem, organizarea cu 8 clase, este pusă în legătură cu altă imperioasă problemă: cultura universitară a învăţătorilor, revendicată nu numai de noi, ci şi de toţi doctrinarii şcoalei şi culturii româneşti.

Şi cu drept cuvânt. Toate categoriile de profesionişti se pot bucura de dreptul la o pregătire academică superioară, numai noi, învăţătorii, pe bază de examene, adeseori nedrepte şi nule, în rezultatele ce trebuiau obţinute prin ele se cădea să ne întemeiem o temeinică pregătire şi selecţionare profesională. In viitor treptele de pregătire a învăţătorilor nu pot fi decât cele fireşti: învăţător absolvent (bacalaureat) al şcoalei normale, învăţător licenţiat al academiei pedagogice şi învăţător doctor în pedagogie şi educaţia poporului.

Iar examenele să fie, în viitor, *examene de răsplătire a muncii creatoare, avându-se în vedere numai activitatea fiecărui învăţător.*

Gradul 2, gradul 1 şi gradul de învăţător superior, să se acorde numai pentru o mai justă selecţionare.

Dar pentru ca să rupem cu tradiţia didacticistă, care s'a dovedit a fi vitregă învăţătorilor şi era firesc să fie aşa, e necesar ca, mai întâi, să se organizeze în aşa fel şcoala normală, încât viitorii ei absolvenţi să stăpânească în mod temeinic şi *o cultură generală*, care să le permită însuşirea culturii superioare academice de mai târziu, dar şi o cultură profesională, pentru ca să-şi poată îndeplini cu mai multă putere de rodire misiunea de educatori.

III. Dacă în trecut, pe alocurea, rolul învăţătorului se mărginea numai între cei patru pereţi ai clasei, astăzi sfera lui de activitate s'a lărgit. Satul devenind astăzi centrul preocupărilor de ridicare morală, culturală şi economică a poporului, şcoala primară trebue să fie pusă în slujba lui — pentrucă satul e Ţara, e Naţiunea. Cine voieşte să cunoască Ţara şi Poporul — trebue să cunoască mai întâi satul şi apoi oraşul.

Satul, iată câmpul de muncă a învăţătorului! El trebueşte cercetat, cunoscut, cultivat cu tot ce are mai bun; trebueşte îmbogăţit şi conservat.

De aici rolul învăţătorului în cultura românească, pe lângă ceilalţi factori de progres din sat, iese strălucitor în relief.

Învăţătorul e chemat în sat să-i scrie istoria, să-i culeagă poveştile, proverbele, cântecele, legendele; să-i conserve în muzee lucrările care vorbesc de trecutul lui; să-i scrie monografia, cercetându-i pământul, viaţa, oamenii, obiceiurile; să-i cunoască nevoile şi să contribue la tămăduirea lor cu sfatul şi cu fapta; să-l lumineze, curăţindu-l de patimi şi de prejudecăţi; să-i organizeze timpul liber prin producţiuni artistice şi literare; să-l înveselească; să-i organizeze munca, ridicându-l din punct de vedere economic, prin organizarea de cooperative mixte, cu funcţiuni multiple: de credit, de producţie şi de consum; să-l apere contra curentelor distrugătoare şi, în unire cu preotul, să-i întărească credinţa, cultivând sufletul sătenilor şi dând copiilor o educaţie cât mai aleasă, de oameni muncitori, creatori şi de cetăţeni conştienţi, potrivit cu înclinaţia fiecăruia; să-l ridice în faţa lumii prin muncă, prin descrierea calităţilor lui, prin viu grai sau prin scris.

Căci numai aşa şcoala primară va fi o funcţie importantă a satului, dragă săteanului şi copilului, — scumpă tuturor.

Şcoala primară de astăzi trebue să fie un laborator de muncă productivă, de descoperire a aptitudinilor şi de desvoltare armonică a sufletului şi a trupului, pregătind copilul pentru viaţă, dând viaţă, dând muncă, dând fericire, dând tot.

Dar pentru aceasta ne trebuesc învăţători cât mai complet pregătiţi.

Pentru aceasta, munca învăţătorului, trebue să fie cât mai bine răsplătită, ajutată şi îndrumată atât cât are nevoe şi când are nevoe. Pentru aceasta atât şcoala normală cât şi academiile pedagogice viitoare trebue să fie în aşa fel organizate din punct de vedere al programei, dar mai ales al modului de pregătire a viitorilor învăţători, ca să formeze personalităţi educative, şi nu simpli funcţionari. Insă înainte de a vorbi de organizarea şcoalei normale ca atare, o altă problemă se cere lămurită şi anume:

IV. Care este *„capitalul uman"* din care această şcoală trebue să formeze educatori?

D. Iosif Gabrea, plecând dela constatarea făcută de Ed. Spranger, că valorile şi preocupările trăite de fiecare profesie, crează un anumit tip de personalitate şi că educatorul este o îmbinare a tipului social cu cel estetic", ajunge la concluzia „că tipul educatorului de vocaţie este tipul social-artistic, devotat lumii copilului până la uitare de sine şi mânat de pasiunea de a forma pe alţii după modelul ce-l are în minte" [4]).

Iar d. C. Narly stabileşte însuşirile educatorului, clasificându-le în felul următor:

Insuşiri înnăscute:

a) Voinţa de desăvârşire a altora;

b) Devotamentul sau iubirea pedagogică, bazată pe putinţa şi tendinţa de a înţelege pe copil;

c) Entuziasm pedagogic exprimat prin *voioşie;*

d) Adâncă moralitate şi

e) Inteligenţă integrativă.

---

[4]) *Iosif Gabrea.* Din problemele pedagogici româneşti, pag. 251.

Însuşiri dobândite :

a) Cultura generală cu *accent literar* şi *accent manual;*
b) Pregătire pedagogică şi
c) Stil [5]).

Afară de aceste însuşiri deja statornicite, unui bun învăţător i se mai cere încă o însuşire înnăscută : *talent muzical,* sau *talent la desemn,* pe baza căruia cultura generală a învăţătorului să capete şi accent artistic, fără de care în lumea copiilor el nu poate crea o atmosferă de trăire a valorilor estetice şi fără de care personalitatea învăţătorului nu poate căpăta încununarea muncii educative cu sfânta misiune de a descoperi aptitudinile înnăscute la copii, ce dau bucuria vieţii omeneşti.

V. Pe baza acestor principii putem afirma că nu oricine poate avea vocaţia de a fi învăţător. De aceea recrutarea normaliştilor trebue făcută după un anumit criteriu de selecţionare, care să fie prevăzut în lege şi pe baza căruia *„să intre în şcoala normală şi să rămână acolo numai cine are vocaţie"* [6]).

Iar vocaţie de învăţător înseamnă în ultima analiză, coeficientul tuturor celorlalte vocaţii omeneşti. *Învăţătorul trebue să le ştie pe toate, şi tuturor să fie îndreptar.* In acest scop, cea mai practică metodă de selecţionare este : la examenul de admitere în clasa I a şcoalei normale, să nu fie înscrişi decât acei copii cu 4 clase primare care vor avea recomandaţia scrisă a învăţătorilor respectivi că sunt apţi pentru a îmbrăţişa cariera de învăţător.

De exemplu, toate şcoalele primare din regiunea şcolară a şcoalei normale vor recomanda, la sfârşitul fiecărui an şcolar, elementele găsite bune pentru această misiune.

Şcoala normală îi va chema şi, supunându-i unui examen de aptitudini, va primi pe cei mai bine înzestraţi, iar restul vor primi buletine de orientare profesională, cu care vor putea

---

[5]) *C Narly.* Insuşirile educatorului, Revista de pedagogie, Caietul 4, an. 7, Dec. 1937, pag. 349—354.

[6]) *Iosif Gabrea,* Op. Cit. pag. 253.

[7]) *S. R. Formac,* Învăţământul Normal din România, pag, 85.

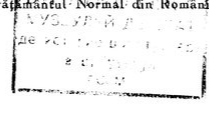

intra în alte şcoli sau vor îmbrăţişa profesiuni pentru care au înclinaţii.

Pentru realizarea acestui deziderat, dela început se impun două măsuri de ordin general şi anume: a) cunoaşterea individualităţii copilului în şcoala primară să fie o realitate şi b) să se înfiinţeze prin lege, pe lângă fiecare şcoală normală, câte o societate ştiinţifică de orientare profesională şi de ajutorare şi ocrotire a copiilor bine dotaţi. Această societate ar fi reînvierea şi generalizarea acelei Societăţi pentru Cultura Poporului Român, înfiinţată din îndemnul Regelui Carol I, în 1868, de către o seamă de buni Români, în frunte cu I. Heliade-Rădulescu, părintele literaturii româneşti [7]). Această societate, după cum ştim. a înfiinţat în trecut o mulţime de şcoli normale. In această societate ar putea fi membri de drept toţi absolvenţii şcoalei normale respective, persoanele caritabile, prin donaţii benevole, profesorii şi părinţii elevilor.

Organizând şi conducând un oficiu de orientare profesională, în care normaliştii din ultimele clase să facă studiile de orientare profesională şi dela care învăţătorii să primească îndrumările necesare, în această privinţă, iar elevii săraci, dar talentaţi şi bine dotaţi sufleteşte şi trupeşte — mai ales cei cu vocaţie pentru învăţători, să primească burse, — această societate poate să facă din şcoala normală un isvor de reînnoire a întregului învăţământ şi de prosperitate a culturii noastre naţionale.

Afară de aceste măsuri de recrutare, examenele de promovare din clasă în clasă, să ţină seamă numai de însuşirile sufleteşti şi de vocaţie şi nu numai de dobândirea cunoştinţelor [8]).

Iar dacă, totuşi, se vor mai găsi elemente, deşi valoroase, dar fără vocaţia de învăţător, la trecerea din ciclul inferior în cel superior, să fie transferate din oficiu la alte şcoli, tot după aptitudini şi în aceleaşi condiţiuni de frequentare ca şi la şcoala normală.

---

[8]) *Iosif Gabrea*, Op. Cit. Pag. 55.

[9]) *Alexandrina Dumitrescu*, Programa şcoalei normale, revista „Şcoala şi Viaţa", anul 1935, Nr. 8, 9, 10, pag. 430.

[10]) Idem, pag. 436.

De asemenea, cred că este de prisos să mai adaog că, dacă vrem ca în şcoala normală să intre elementele cele mai bine înzestrate, se impune ca învăţătorul să fie *cât mai bine retribuit*, iar elevilor săraci să li se dea *întreţinerea completă* în şcoală, aşa cum era şi înainte de războiu.

VI. Programa de învăţământ în şcoala normală trebue să fie astfel fixată ca să corespundă idealului formării de buni educatori. Atât din punct de vedere *cantitativ* cât şi din punct de vedere *calitativ*, din toate disciplinele *umaniste, reaiste* şi *dexterităţi*, vor fi alese acelea care într'adevăr sunt folositoare acestei misiuni.

Dar înainte de a fixa programa, trebue să împărţim mai întâi timpul elevilor, aşa cum s'a făcut şi în alte ţări, ca Belgia şi Franţa [9]).

Socotind definitivă organizarea şcoalei normale cu opt clase, programa şcoalei va urmări, prin aranjarea obiectelor de învăţământ pentru fiecare clasă, următoarele specializări:

Clasa I şi II vor fi clase de adaptare şi de desvoltare generală.

Clasa III şi IV vor fi clase de specializare agricolă şi cooperatistă.

Clasa V, VI şi VII, de specializare la dexterităţi, ca lucrul manual, muzică, desemn, şi practică pedagogică.

Clasa VIII va fi un an de sinteză şi de formarea normalistului ca învăţător şi ca om, deci un an de practică pedagogică şi de educaţie morală.

Am dat cursului inferior al şcoalei normale caracter agricol şi cooperatist, deoarece elevii care vin aici, sunt din mediul dela ţară, în care au crescut şi în care poate se vor întoarce, pentru a fi buni gospodari, în cazul când nu vor mai putea merge mai departe, sau, nefiind găsiţi buni pentru învăţători, vor putea să urmeze mai departe într'o şcoală de agricultură.

Munca zilnică a elevilor, ţinând seamă de cele stabilite mai sus, trebue împărţită astfel: 4 ore de curs dimineaţa şi 4 ore de activitate practică personală a elevilor, cu aplicaţiuni din toate domeniile, dar în cea mai mare parte în direcţia specializărilor deja fixate, — după amiază Orele de me-

ditaţie vor fi înlocuite cu ore de lectură. Astfel timpul elevilor, de dimineaţă până seara, se poate împărţi şi mai bine şi mai rodnic în felul următor:

Dela 7 la 7,50 strălerie;
„ 8 „ 11,50 cursuri;
„ 12 „ 2,50 masă, odihnă;
„ 3 „ 6,50 aplicaţiuni practice şi specializări;
„ 7 „ 7,50 masa de seară;
„ 8 „ 9,50 lectură.

Avem prin urmare 48 de ore de activitate şcolară şi 6 până la 12 ore de lectură, pe săptămână.

Afară de aceasta se mai pot organiza, după cum spune d-na Alexandrina Dumitrescu, stagii de activitate practică, excursiuni ori serbări, sau stagii de practică pedagogică—şi atunci se poate suspenda activitatea zilnică obişnuită [10]).

Anii de specializare nu înseamnă renunţarea la cultura generală teoretică, cu valoare educativă recunoscută şi prevăzută în programa şcoalelor normale, ci, la fiecare obiect de învăţământ, se va urmări, în special, „latura aplicativă, practică".

In acest scop, cele 24 ore de după masă să fie repartizate numai pentru aplicaţiunile cursurilor de dimineaţă în atelier, laborator, muzeu, fermă, şcoală de aplicaţie, bibliotecă şi, în mare parte, dexterităţilor.

In chipul acesta, făcându-se cât mai multe lucrări practice supraveghiate şi îndrumate sistematic, normalistul îşi va însuşi o cultură generală temeinică şi o cultură profesională bine precizată; dar pentru aceasta trebue ca şcoala normală, să fie înzestrată cu ateliere, cu săli spaţioase de lucru, cu laboratoare, cu săli de experienţă, cu biblioteci, cu săli de lectură, cu săli de pictură şi canto. Chiar muzeul, nu trebue conceput ca o expoziţie de obiecte ori de lucrări, ci un loc de învăţământ activ, instructiv şi mai ales educativ.

Pe de altă parte, se cere ca unele obiecte de învăţământ din actuala programă analitică a şcoalei normale să fie înlocuite cu altele, iar unele - modificate conform scopului ce urmărim.

Datoriile învăţătorului să fie înlocuite cu noţiuni de

organizare, administraţie şi legislaţie şcolară şi culturală.

In schimb, la limba română se va urmări introducerea elevilor în literatura noastră.

Lucrările aplicative, ca şi lecţiunile teoretice vor avea ca scop cultivarea limbii noastre din punct de vedere gramatical şi estetic, aşa cum o vorbeşte poporul.

Scrierea corectă a limbii, prin cât mai multe exerciţii de compoziţii bine controlate. Se vor cultiva în mod special toate genurile culturale.

Conferinţele şi corespondenţa şcolară vor fi prevăzute în programa acestui obiect.

La matematici, aritmetică practică, mai multă geometrie plană şi în spaţiu, cu aplicaţiuni pe teren şi probleme din viaţa dela ţară, noţiuni elementare de algebră şi cosmografie.

Contabilitatea practică şi cooperaţia vor forma o catedră aparte.

La ştiinţe naturale şi geografie se va urmări introducerea elevilor în studiul naturii şi pământului ţării noastre.

La sociologie, monografia satului.

La pedagogie şi celelalte ştiinţe ajutătoare se va insista nu numai asupra formării normaliştilor ca buni propunători, dar şi asupra cercetărilor de psihologie pentru cunoaşterea sufletului copiilor.

La muzică se va adăoga muzica religioasă, cursuri de armonie şi contra punct, urmărindu-se formarea normaliştilor ca buni dirijori şi organizatori de coruri şi orchestre.

La lucrul manual şi desemn, buni maeştri şi conducători de ateliere.

La religie şi istorie, formarea caracterului, prin cunoaşterea trecutului şi a lui Dumnezeu.

De asemenea, cerem ca să se introducă în mod obligatoriu în programa şcoalelor normale următoarele limbi streine: Franceza, Germana, Latina, până la clasa VII inclusiv, iar în clasa a VIII Italiana, pentrucă studiul limbilor deschide învăţătorilor un orizont mai larg de cercetări personale şi drumuri spre cultura universitară.

Fiziologia, higiena umană şi infantilă şi medicina populară, vor forma obiectul cursului superior.

La fiecare disciplină ştiinţifică se va preda şi biografia oamenilor care şi-au închinat viaţa desvoltării ei, aceasta având o influenţă hotărîtoare, mai ales în vârsta adolescenţei, când tânărul îşi caută un model de urmat în viaţă.

VII. Realizarea celor preconizate mai sus depinde în măsura cea mai mare de corpul didactic al şcoalei normale.

„Profesorii de şcoală normală să nu uite niciun moment că elevii pe care îi au în faţă sunt chemaţi să devină învăţători".

De aceea s'a şi cerut ca pe lângă fiecare seminar pedagogic universitar, să fie şi câte o şcoală primară de aplicaţie, şi ar fi bine să fie şi câte o şcoală normală de aplicaţie, - şcoala normală din oraşul de reşedinţă universitară să fie socotită şcoală de aplicaţie,—iar în congresul pedagogic din 1937 s'a cerut ca aceşti profesori să fie special pregătiţi în şcoalele normale superioare.

Dar pentru ca munca elevilor să fie cât mai bine organizată şi sistematic îndrumată este absolut necesar ca cel puţin principalele catedre dela şcoala normală să aibă pe lângă profesorii titulari şi câte un asistent.

Asistenţii se vor numi dintre licenţiaţii facultăţilor sau academiilor speciale, cu menirea de a se ocupa numai de latura aplicativă a obiectelor de învăţământ, căci trebue să recunoaştem, de pildă, că profesorii de pedagogie predau o mulţime de obiecte şi se înţelege că nu dovedesc a se mai ocupa şi cu activitatea personală a elevilor.

Totodată asistenţii vor înlocui pe actualii pedagogi care n'au niciun rost în viaţa şcoalei normale. Probabil că acel care i-a numit „pedagogi" a vroit să facă o glumă sinistră.

Fiecare profesor din cursul superior să predea şi metodica obiectului său pentru şcoala primară, şi lecţiuni practice ca model, iar normaliştii să facă lecţii de probă cel puţin o oră pe săptămână.

Ce interesant ar fi o lecţie de cânt predată de profesorul de muzică!

VIII. Pentru aceasta este necesar ca pe lângă fiecare şcoală normală să fie două şcoli de aplicaţie, unde normaliştii împreună cu institutorii să fie în permanent contact cu copiii, organizând cu ei comunităţi de lucru, ca: serbări, coruri,

cooperative şcolare, grădini şcolare, muzee, ore de lectură, făcând cercetări şi măsuri psihologice — acestea le-am numi dexterităţi didactice, care dacă nu se vor face în şcoală, în viaţă nici atâta.

IX. In fine, examenul de capacitate sau de bacalaureat pedagogic să ţină seama de puterea de judecată şi de elaborare proprie a candidaţilor, nu numai de cultura lor generală, precum şi de specializarea aptitudinilor lor la dexterităţi.

Pe diploma de capacitate să fie menţionat şi felul dexterităţii pe care şi-a desvoltat-o şi, pe baza căreia, să fie folosit în învăţământ.

Căci este inadmisibil ca într'o comună cu 10—16 învăţători să nu fie niciun dirijor de cor, niciunul conducător de atelier, etc.

Deci posturile vacante vor fi repartizate tot după aptitudini.

Munca trebue să fie împărţită, ca să fie mai productivă.

Diploma de capacitate pentru învăţători să fie echivalentă în drepturi cu diploma de bacalaureat, normaliştii având dreptul a se inscrie la orice facultate, în mod obligatoriu la academia pedagogică, ce se va înfiinţa.

Iar actualii învăţători şi normalişti, numiţi deja în învăţământ, să fie primiţi la universitate în urma unui an pregătitor.

Şcoalele normale, ca şi academiile pedagogice, vor fi prevăzute cu internate, unde elevii să ducă o viaţă cât ma. bună şi mai apropae de misiunea pentru care vor fi pregătiţii Altfel orice reformă rămâne literă moartă, după cum spunea şi d. prof. Constantin Kiriţescu, încă în 1911: „Febrilitatea reformistă pare asemănătoare valurilor ce brăzdează suprafaţa mării, lăsând nemişcate profunzimile" [11]).

Iată dar că se impune o nouă orientare organică a şcoalei normale, spre nevoile noastre, spre realităţile sufletului nostru uitat şi obijduit.

Luând această nouă înfăţişare, în ciuda greutăţilor cu care trebue să luptăm, şcoala normală trebuind să îndeplinească sfânta misiune de a pregăti luminătorii poporului, credem cu toată convingerea într'o nouă eră de prosperitate a satelor noastre, ca şi pe vremea lui Spiru Haret, dar cu o nouă axă a culturii; noi vrem să cucerim cel mai sfânt dintre idealurile noastre: *unitatea sufletească* şi *înflorirea culturală* a întregului neam românesc pentru care niciun sacrificiu nu e prea mare.

N. Olaru

---

11) *Const. Kiriţescu*, Inv. şt. în. şcoalele secundare.

Un episod din timpul naționalizării școalei în Basarabia

Dela 1 Septemvrie 1918, întemeindu-se revizoratele școlare în Basarabia, s'a început naționalizarea învățământului în mod oficial, căci de fapt, în parte, era din iarna anului 1917.

În calitatea mea de revizor școlar de Orhei, am fost înștiințat că în satul R. din acel județ, țăranii moldoveni nu vor școală românească. Am plecat la fața locului. Era ziua de 1 Octomvrie.

Sosind în sat pe la orele 11, am găsit școala reparată și pregătită pentru începerea cursurilor, dar cu lacăt la ușă și chiar la poartă. Învățătoarea S. se refugiase la mânăstirea H., fiind oprită și amenințată a începe cursurile în limba română.

Era o zi frumoasă de toamnă. Mă oprii la poarta școalei, împrejmuită cu zid de piatră. Zidul se sfârșea la marginea unei râpi adânci. Pe marginea râpii, precum și pe lângă zid, se înălțau răchite cu crăci groase. Frunzele, puțin îngălbenite, foșneau la adierea vântului. Mai în deal, în pădure, se vedeau turnurile mânăstirii. În sat cântau niște lăutari.

Eram singur. Căruțașul plecase mai departe. El era din satul vecin F.. Mă ajunsese la jumătate de cale dela târgul C. la satul R. Calul îi era slab, cărucioara—numai roțile de ea. Am mers împreună: când în cărucioară, când pe jos. Din vorbă în vorbă a înțeles cine sunt și cu ce ocazie vizitez satul R. Ajungând în dreptul școalei, mă dădui jos, mulțumindu-i. El mi-a dorit zile bune și și-a văzut de drum. În vocea lui am prins ceva ascuns și neplăcut.

Soarele, aerul plăcut de toamnă, mânăstirea din deal, corpul alb al școalei, bulbuitul apei între răchite, foșnetul frunzelor, lăutarii din sat, singurătatea—mi-au cucerit sufletul. Eram într'o visare plăcută. Mă supăra însă ceva, dar nu-mi dădeam seama...

Tresării. Pe uliță mergeau câțiva flăcăiandri în șir.

— Unde mergeți, băieți? îi întrebai.

— La nuntă în sat, îmi răspunseră.

— Unde l-aș găsi pe „staroste"?

— Ți-l trimitem noi. O fi la nuntă. Dar cum să-i spunem de dumneata?

— *Spuneţi-i că inspectorul şcolar îl cheamă la şcoală.*

Nu dovedii să-mi lămuresc presimţirea ce mă supăra din ce în ce mai tare, când văzui că toată nunta vine la şcoală : bărbaţi, femei, copii... şi în urmă lăutarii cântând. Praf, sgomot, chiote.

La câţiva paşi de mine se opresc. Din mulţime ies doi bărbaţi, în haine de soldaţi ruşi. Unul—blond, mai în vârstă, altul—brunet, mai tânăr. „Demobilizaţi", gândii eu. Erau beţi. Ochii roşii, părul sburlit.

— *Eşti român ţ ? întrebă duşmănos cel mai bătrân.*

Un fior rece trecu prin mine.

— *D-ta eşti primarul ? îl întrebai drept răspuns.*

— *Noi suntem d. Comitet. Nu vrem şcoală românească ! Şi îndată se ridică un mare sgomot. Strigau, înjurau şi se îndesau spre mine. M'au împins-la zid. Auzeam strigăte: „Umflaţi-l, spânzuraţi-l în răchită ! Aruncaţi-l în bulboană ; botezaţi-l !".*

Părul îmi mişca pălăria. În ochii soldaţilor beţi vedeam sânge şi moarte. Unul ridicase un pietroi. Erau cu spumă la gură. Mirosul de vin mă ameţea. Mi-au trecut prin minte toate cele ce le-am petrecut în viaţă. Mi-am văzut soţia şi copilul, lăsaţi acasă. Mă gândeam că soarta m'a păzit cei doi ani în războiu pentru a mi se sfârşi aici zilele, fără niciun rost.

Pusei mâna pe revolver, dar îndată îl lăsai. Nu era nici o salvare. Mă unii cu gândul că peste câteva minute îmi vor sbura creierii. Un odios sfârşit. Mă liniştii complet. „Facă-se, Doamne, după voia Ta", îmi şoptii şi ridicai mâna'n sus, cerând cu o voce hotărîtă să fiu ascultat înainte de moarte.

Se făcu puţină linişte. Le vorbii :

— *Am puterea să vă dau orice şcoală doriţi !*

— *Rusească ! strigară din mulţime.*

— *Bine ! Dar cu cine au să vorbească copiii voştri în ruseşte, când în toate satele învaţă în româneşte? Apoi Ruşii, la dânşii în Rusia, cum îşi învaţă copiii ?*

— *Ruseşte !*

— *Dar Nemţii ?*

— *Nemţeşte !*

— *Evreii din Călăraşi ?*

— *Evreieşte !*

— Vedeţi că toţi îşi învaţă copiii în limba lor! Cum de voi doriţi să învăţaţi copiii în limbă streină?

Se produce încurcătură. Amuţesc vocile. Eu mă simt mai tare.

— Spuneţi-mi deci ce şcoală doriţi? Se făcu o tăcere absolută. „Tăcerea morţii", îmi fulgeră prin gând. Dar în aceeaşi clipă se auzi o voce îngerească de sus:

— Vrem şcoală românească!

Au încremenit toţi şi eu cu dânşii. Vocea era nespus de plăcută, cuvintele clare. Mâna soldatului cu piatra se lăsă în jos. Toţi amuţiseră şi se uitau în sus.

Vedeţi, oameni buni, că îngerii din cer vă spun ce şcoală vă trebuieşte pentru copiii voştri!

Un oftat comun se auzi din mulţime. Încă o clipă şi toată lumea era numai o voce:

— Vrem şcoală românească! Legaţi pe ţigan şi pe soldat! Aruncaţi-i în bulboană!

Înghesuială lângă mine. M'au strâns la zid. Sătenii se izbiseră cu furie la cei doi „tovarăşi" să-i lege şi să-i arunce în bulboană. Câţiva mă scoaseră din învălmăşeală. Soldaţii beţi se ţineau de hainele mele. Câţiva săteni începură să-i lovească cu pumnii. Ei se treziră. În genunchi, mă rugau să-i salvez. Am intervenit să-i iert, în numele lui Dumnezeu. Mulţimea, ca prin farmec, s'a schimbat. Femeile plângeau. Tinerii şi copiii strigau: „Şcoala românească".

Mă uitai în sus. Zidul era plin de flăcăi, fete şi copii. În răchitiş, pe o cracă, era un copilaş, bălănuţ, de vreo 6—7 ani, care, cu vocea lui îngerească, a hotărît soarta şcoalei şi mie mi-a salvat viaţa. L-am coborît. L-am luat în braţe şi l-am sărutat; iar după mine, toată lumea. Toţi bucuroşi. S'a arătat şi primarul.

Am trimis după preot şi învăţătoare. Şcoala a fost deschisă şi cursurile începute. Cazul, raportat în darea de seamă.

„Sângele apă nu se face".

Gh. Druţă

Satul, ca element de valoare în sânul naţiunii

Istoria ne arată că dela înviforatele vremuri de risipă şi bejenie ale descălicării neamului românesc şi până la întruparea visului de aur al unirii, se întinde o viaţă de sbucium, de trudă şi încordări, de un nepilduit eroism, care, laolaltă, ţes istoria naţională.

Aceste sforţări sunt făcute, în majoritate, de către sătenii noştri, a căror muncă a fost recunoscută şi răsplătită după merit.

Mai adăugaţi apoi şi faptul că astăzi statele sunt organizate pe principiul naţionalităţilor şi că naţiune nu înseamnă numai pătura conducătoare ca'n trecut, ci populaţia dela sate, care a rămas intactă faţă de influenţele străine, deci capabilă de a reprezenta o naţiune.

Apoi, tot istoria ne arată că însăşi prezenţa noastră ca popor de actualitate se datoreşte meritelor multiple pe care le-a avut pătura sătenilor. Ei au întemeiat poporul românesc; ei au păstrat limba, portul, credinţa şi felul de construire al caselor. Sătenii au muncit pământul în timp de pace, tot ei l-au apărat în timp de războiu.

Cel mai mare merit al sătenilor este acela că au primenit pătura conducătoare a claselor suprapuse, prin elementele vii şi pricepute, pe care le trimiteau în rândul lor. Intr'un cuvânt: după cum naţiunea este elementul real şi creator în sânul umanităţii, tot aşa *satul este elementul de valoare în sânul naţiunii.*

In literatură vedem că toate produsele de valoare supe-

rioară au ca izvor de inspiraţie viaţa sătenilor, iar subiectele de artă sătească sunt cele mai apreciate.

Cu mare bucurie putem constata că în ultimele decenii literatura şi arta s'au refugiat la ţară, la sate — şi aproape singurul subiect de inspiraţie este săteanul nostru blând cu ochii umezi de necazuri şi sufletul muiat în basme.

Astăzi toată lumea recunoaşte că folklorul, în care se oglindeşte naivitatea poetică a poporului român, este tot atât de indispensabil la baza unei evoluţii literare, ca şi improprietărirea ţăranilor, la temelia unei vieţi de stat orânduite. *Săteanul reprezintă siguranţa naţiunii*

Firile săteşti se simt stingherite la oraş, căci privirea lor deprinsă a străbate până la orizont, se împiedică de ziduri, iar sgomotul şi larma oraşului le turbură liniştea patriarhală, în care sunt deprinşi să viseze şi să creeze basme cu zmei şi Ilene Cosânzene.

Dacă după războiu s'a simţit nevoia de a crea o pătură intelectuală bine pregătită şi mai ales românească, care să ia conducerea spirituală, politică şi administrativă a ţării, s'a apelat la tezaurul de forţe latente a maselor rurale. S'au chemat la învăţătură fiii sătenilor plugari, ispitindu-i cu burse, oferindu-le internate şi cantine; aceasta a fost un bine pentru unii, căci astăzi îi avem conducători destoinici dar şi un rău, căci mulţi au pierit în mucegaiul orăşenesc. Mediul era străin şi, ca nişte viţe transplantate, au tânjit la focul dogoritor al ispitelor josnice.

Astăzi şcolile nu-i mai cheamă ca'n trecut; funcţiunile nu-i mai încap şi multe elemente de valoare se pierd în întunericul inculturii.

Porunca zilei este: înapoi la sate, căci la oraş nu mai încăpem. Elementele străine sunt chemate şi îngrămădite la oraşe pentru a salva viaţa sătenilor care au fost şi sunt supuşi atâtor ispite. La sate mai avem izvoare de bogăţie şi curăţenie sufletească, comori nepreţuite, pe care trebue să le păzim.

Toţi acei care trăiesc viaţa în toată intensitatea ei şi nu fluieră în ritmul apăsător al distracţiei obişnuite, simt nevoia unei primeniri; şi această primenire şi refacere sufletească n'o putem lua dela oraşe unde imoralitatea şi-a injectat otrava până 'n măduvă. O constatare personală mă îndeamnă să spun că toţi cei dela oraş sunt mânaţi de acelaşi talaz de egoism, plutesc într'o explozie de lăcomie, vanitate, ambiţii deşarte şi neexplicabile. Cei mai mulţi orăşeni trăiesc într'o veşnică incorectitudine şi lipsă de scrupule.

Şi acum, cercetaţi problemele pe care le vrem, priviţi preocupările care se impun, cumpăniţi întrebările care dau năvală şi apoi comparaţi furnicarul orăşenesc cu colţul liniştit al satului în care am crescut! Inchideţi ochii pentru o clipă şi reconstituiţi cadrele lui; readuceţi-vă în minte acel colţ bucolic, cu ţărani de ai noştri, plini de basme şi proverbe.

Ce privelişte minunată ai în faţă când priveşti dela marginea satului şi vezi cum se revarsă casele albe, cum pe o sprânceană de deal veghează biserica veche cu turnuri ţuguiate!

Câtă plăcere simţi când vezi o casă văruită proaspăt, cu pomi în faţa ei şi cu muşcată la fereastră!

Iată un sat cu oameni buni, blânzi, cu vorbă domoală, cu privire sfioasă şi cu sufletul ca o floare de cireş.

Liniştea satelor este singurul azil în care trebue să te retragi, după ce ai smult civilizaţiei roadele bune ce-ţi poate da.

Ţărănimea satelor cu larga ei armonie primitivă reprezintă singurul colţ al românismului, ferit de orice infiltraţiune străină.

Când istoria îşi bazează evenimentele sale pe forţele sătenilor, când literatura se bazează pe produsul folkloristic al satelor, când arta împrumută subiecte din viaţa sătenilor, când însăşi naţiunea e formată din elementul ţărănesc, să fim convinşi că cel ce lucrează pentru ridicarea satelor la un nivel cultural şi moral mai înalt, lucrează pentru susţinerea tuturor acelor factori, care se întemeiază pe sate şi pe viaţa celor ce locuesc la sate.

Acolo, la sate, a trăit Creangă momentele cele mai impresionante; la fel şi Ispirescu.

Satul era un loc de refugiu pentru Eminescu în timpul pribegiei sale.

Sătul de viaţa dela oraş şi de strigătul pestriţ al bulevardelor, bătrânul Coşbuc devenise un singuratic în Bucureşti şi cu ochii rătăciţi în larg; se cerea în zvon de mirişti, în freamăt de codru, dorea să vadă mierlele sburând în tufiş şi să-şi liniştească sufletul în umbra unei dumbrăvi odihnitoare.

Intr'un astfel de mediu a creat poetul aceste versuri pline de o tainică simţire :

„Pe umeri pletele-i curg râu,

Mlădie ca un spic de grâu!"...

Ţăranii ne aduc hrana vieţii noastre materiale; noi trebue să-i răsplătim prin binefaceri culturale, să întemeiem dragostea între sate şi oraşe, contopind într'un suflet unitar marile noastre aspiraţiuni.

Oraşelor le revine datoria să trimită armata oamenilor culţi la sate, pentru a le ridica în rândul oraşelor.

Este de netăgăduit activitatea rodnică desfăşurată de Fundaţia Culturală Regală „Principele Carol", prin căminele culturale şi prin Echipele Regale.

Trebue să dispară cât mai curând diferenţa dintre orăşan şi săteau, dintre boier şi ţăran. Ziua de mâne este a înfrăţirii generale.

Petre Stratan

Poetul pătimirii noastre

† Octavian Goga

Cu moartea lui Octavian Goga, literatura română îmbracă cel mai greu doliu dela războiu încoace. A pierdut arta, a pierdut umanitatea, l-a pierdut frontul luptei naţionale pentru desrobirea neamului. Nicio plecare n'a urzit atâta emoţie. Strigătul plecării poetului strălucit a lovit în inimile noastre şi am simţit, parcă, aripa grea a durerii ce se lăsase peste pământul străbun. Nu-i venea să creadă nimănui că Goga, ardeleanul, cântăreţul cu ochi albaştri, poate să moară. Melodiile lui Goga deveniseră mâhnitoare, era un „ultim acord într'o sbuciumată simfonie".

Dacă vor trece anii şi peste măruntele patimi se va aşterne pânza uitării, când lumea de pe întinsele baricade, copleşită de frumosul sentiment al piozităţii, se va pleca peste icoana lui Goga, atunci „bardul de la Răşinari" va apare într'o aleasă lumină.

Octavian Goga n'a fost omul comun.

Octavian Goga n'a fost un capriciu al istoriei noastre literare. Misiunea îndeplinită de el cu atâta răsunet îl aşează alături de Eminescu şi Coşbuc, în galeria naţionalismului românesc.

In adevăr, dacă am da la o parte pânza trecutului nostru cultural, printre rândurile celor cu frunţile grele de gând, adormiţi de vreme, în liniştea somnului, am zări atâta jertfă, atâta lumină...

Goga a sosit între noi, ca poet, ca emerit gazetar, ca luptător naţional.

In poezie, Goga aduce o *puternică notă socială*, el fiind acela, care a definit în chip magistral rolul scriitorului în afirmarea unui neam. *Poezia naturii* păstrează o împletire măiastră a frumosului Ardeal cu jalea sufletului ţărănesc.

Poezia religioasă cuprinde rugăciunile fiului „popei din Răşinari" către acela ce împarte pe pământ dreptatea. *Poezia erotică* se caracterizează printr'o uşoară melancolie şi sănătate a tineretului nostru.

„Rugăciunea", „Clăcaşii", „Noi", „Plugarii", „Oltul", „Mama", „Bătrânii" vor păstra totdeauna misterul existenţii noastre, din timpul urgiilor trecute.

Goga însă, a jucat şi un rol de luptător şi de cetăţean. Coborînd în arena scrisului cotidian a ştiut să îndrumeze presa noastră, călcând, cu vrednicie pe urmele marelui Eminescu. Fraza lui Goga e numai clocot şi fulger.

Avântul lui nu cunoaşte zăgaz, ci, ridicat pe culmea simţirii, îmbracă vestmântul glasului profetic la răscrucea istoriei. „Mustul care fierbe" poate fi de-acum înainte cartea de ucenicie a ziaristului, în înţelesul sublim al cuvântului. Dar Octavian Goga nu este numai atât.

Gânduri grele se vor scrie peste ani despre ce-a fost şi ceea ce trebuia să fie. Mâhniri adânci brăzdaseră faţa lui de răsfăţat al muzelor.

In ceea ce priveşte Basarabia, privim împăcaţi la amintirile ce le evocă umbra poetului dispărut, peste plaiurile noastre. In ceasuri grele, într'un haos dureros de pitoresc, Goga a înţeles să fie în mijlocul fierberii, la margine de ţară nouă!

Octavian Goga a ştiut să iubească Basarabia şi credem că şi el a fost iubit.

Totuşi, Goga a murit...

E răsunetul unei dureri copleşitoare, durerea plecării unui stâlp de foc călător în noapte...

A plecat risipitorul de suflet, ce a ocrotit o ideie, singura lui moştenire: ideia naţională.

E durerea ce-şi lasă sărutul în inimile iubitorilor de frumos.

V. Luţcan

Evoluţia concepţiilor educative

„Être c'est lutter, vivre c'est vaincre".
Félix le Dantec

Existenţa, indiferent forma materială sub care este reprezentată, presupune luptă. Viaţa materializată în forme din chiar prima ei scânteiere este angajată în angrenajul unui război universal continuu, căruia îi supravieţuesc, de cele mai multe ori, numai organismele capabile de efort şi de adaptabilitate la diversele articulaţii ale mediului înconjurător.

Pe scara luptei universale, ca şi pe planul complexităţii sale psihologice, omul se aşează pe treapta cea mai înaltă; am putea spune că el reprezintă până la un punct triumful spiritului în luptă cu materia. (*Mens agitat molem*, cum sublinia cândva Virgilius).

Rupt, prin evoluţie, din câmpul strâmt al animalităţii, omul a ajuns să-şi creeze, alături de mediul fizic deja existent, un alt mediu, cel social, unde lupta (atribut implicat noţiunii *viaţă*) se dă, mai ales, pe terenul spiritului sculptat în formele culturii şi ale civilizaţiei.

In această ordine de idei, conflictele au avut nu a rareori, un caracter de-a-dreptul brutal. Sfârşitul lui Galileu pe altatul afirmaţiei că pământul nu este centrul Universului, cum se credea până la el, ci doar o parte din constelaţia acestuia; soarta tot aşa de tristă a lui Giordano Bruno, pentrucă a îndrăznit să conceapă şi să susţină divinitatea ca o spiritualitate existentă pretutindeni în Univers (teoria panteistă, desăvârşită mai târziu de Spinoza); sacrificiul lui Ioan Hus, nenumăratele necazuri ale inventatorului Edison etc., ilustrează până la evidenţă, pe de o parte, starea de perma-

nentă ciocnire între manifestările spirituale din toate timpurile, iar, pe de altă parte, duc la concluzia că progresul nu poate fi gândit şi realizat decât în funcţie de prezenţa unor frământări serioase peste care spiritul omenesc a trecut victorios.

* * *

Dacă cele expuse până aici sunt reflexul unui adevăr pe care îl trăieşte aevea omenirea, atunci putem vorbi şi în domeniul educaţiei de existenţa unor conflicte ce s'au desemnat şi se desemnează încă la extremitatea concepţiilor ei, în diferite epoci.

In antichitate educaţia se confunda cu filosofia şi cu sistemul de organizare al statului. La Indieni, spre exemplu, concepţia educativă era stabilită în raport strâns cu filosofia buddhistă mai întâi, şi apoi cu cea brahmanistă, care predica ascetismul pentru a putea pătrunde în supremul imperiu al păcii şi al liniştii, Nirvana. De asemenea, formarea Indianului era strict limitată la sistemul castelor, între care circulaţia constituia o imposibilitate.

Perşii înţelegeau să-şi educe copiii în spiritul luptei dintre rău şi bine (Ahriman şi Ormuzd erau cei doi poli ai destinului), totdeauna ţintind să asigure triumful binelui.

O concepţie educativă situată pe un plan oarecum opus celei indiene şi persane, este aceea a Evreilor. Făurindu-şi o singură divinitate în Iehova, Evreii îşi creşteau şi mai continuă încă să-şi crească copiii în cultul fricii de Dumnezeu. Familia era elementul structural în care i se insufla copilului mesianismul religiei mozaice, graţie căreia acest popor a putut rezista secolelor.

Grecii şi Romanii reprezintă un capitol însemnat pe scara evolutivă a lumii. Speculativ, practic, războinic şi iubitor de frumos, poporul grec a fost cândva centrul în care s'au plămădit multe din rădăcinile culturii actuale.

Formarea cetăţeanului grec se făcea conform cu aspiraţiile sociale, economice şi politice ale statului, împletite cu gândirea şi activitatea filosofilor vremii. Aşa, distingem de o parte, concepţia unei educaţii practic-utilitariste, pusă în valoare de cetatea Sparta, iar de altă parte şi cu mult supe-

rioară, concepţia unei educaţii armonice, în spirit democratic, apanajul cetăţii Atena. Nivelul educativ la care au ajuns Grecii a fost determinat în largă măsură de filosofii Pitagora, după care secretul lumii stă în număr şi în relaţiile dintre numere; Socrate, pentru care cunoaşterea de sine şi activitatea proprie sunt pietre de temelie în formarea omului; Platon, după care ideia era singurul drum către lumea suprasensibilă şi, în sfârşit, Aristotel (Stagiritul), care reducea lumea la *materie* (corp) şi *formă* (spirit), cimentate de un al treilea principiu *entelichia*, ce poate fi ridicat până la concepţia de Dumnezeu.

La Romani educaţia urmărea formarea îndemânării practice a individului, concepţie rezultând cu necesitate din înclinaţia deosebită pe care o aveau Romanii spre munca organizativă. Desvoltarea armonică a forţelor sufletului omenesc, încadrată într'un chenar de frământare asupra sensului lucrurilor din Univers, pe care o urmăreau în special Atenienii, venea astfel pe un versant opus faţă de educaţia Romanilor, direcţionată aproape exclusiv spre *practic*.

Epoca de înflorire a culturii greco-romane, bazată şi susţinută de raţiune (Grecii) şi pe elemente de ordin practic-utilitarist (Romanii), a fost eclipsată în splendoarea ei de creştinism.

Învăţătura Mântuitorului venea să dărâme despotismul, spiritul de castă şi înăbuşirea oricărei afirmări individuale, ridicând pe baza acestei mentalităţi *templul iubirii şi al frăţiei dintre popoare*. Sub loviturile învăţăturii creştine, un întreg sistem social-economic şi cultural al aristocraţiei, impilarea, se topeau în baia dragostei de aproape, esenţa adevărată a unui spirit de viaţă nouă. Mântuitorul dând lumii o *religie a inimii, predicând armonia între toţi oamenii, ca fii ai unui singur Duanezeu întrupător al tuturor virtuţilor concepute ca termen absolut, punea viitorului şi lumii cununa unei vieţi profund umanitare şi motiva în chip orbitor, respectul fiinţei umane în virtuţile morale şi în atributele ei creatoare.*,

De pe bolta sensului inedit pe care-l dădea omenirii Evanghelia, se desprindea şi o concepţie educativă corespun-

zătoare, în strălucirea ei, grandioasei personalităţi şi învăţăturii pe care o arunca lumii.

„Lăsaţi copiii să vină la mine, căci a lor este împărăţia lui Dumnezeu", iată piatra unghiulară a noului postulat educativ. Iisus a văzut în copil o fiinţă activă, o personalitate în germen, capabilă de perfecţiune morală prin acţiune. Şi tocmai aici stă superioritatea evidentă a educaţiei creştine, faţă de aceea de dinaintea Mântuitorului. El a fixat idealul educativ al omului, ca nimeni altul, în: „Fiţi perfecţi, cum Tatăl vostru din ceruri perfect este", la care se poate ajunge numai prin continuă acţiune morală.

Perfecţiunea lui Iisus şi a idealului înscris cu sacrificiul de sine pe orizontul năzuinţelor omeneşti a rămas şi pentru vremea de acum, un meteor plin de strălucire, suspendat undeva, deasupra popoarelor, rămase încă pe linia discordiei.

Evul mediu, pentru educaţie ca şi pentru întreg ansamblul manifestărilor de ordin spiritual, este sinonim cu o fază decadentă. Obscurantismul, intriga, luptele mărunte, domnia celui nobil şi puternic, năvălirea barbarilor, în sfârşit, spectrul mizeriei, care a însoţit această epocă, au contribuit la înmormântarea vechilor valori, deasupra cărora s'a ridicat o construcţie teologică de cea mai îndoielnică substanţă. Totul era rezumat în acest timp de faimosul *„credo ut intelligam"* (cred ca să înţeleg), sau de filosofia reînviată adesea schilodit, a lui Aristotel. Scolasticismul Evului mediu n'a adus educaţiei altceva decât negarea individului, ţinut să respecte dogma educatorului, de cele mai multe ori nu teolog [1]) şi să privească lucrurile la suprafaţă, nu în adâncimea lor şi în raporturile dintre ele. Duns Scottus şi Thomas d'Aquino sunt reprezentanţii acestui curent, dărâmat şi el, începând cu secolul XV, de spiritualitatea Renaşterii.

Pe drumul evoluţiei culturii omeneşti, Renaşterea însemnează descătuşare din rigiditatea practicii şi mentalităţii medievale, însemnează reîntoarcere către strălucirea culturii greco-romane şi afirmarea omului, ***prin cultul liber al însuşirilor personale.***

---

[1]) In acest timp s'a creat *teologia*, ştiinţa scopului.

La temelia arhitecturală a Renaşterii stă *reforma religioasă*, începută de Wicleff în Anglia, continuată de Ioan Hus în Boemia şi de Luther în ţările germanice, care a sdruncinat puternic forţa politică a papilor şi a dat lovitura de graţie dogmatismului religios; tipărirea Bibliei în Mainz, considerată ca o piatră de hotar pentru răspândirea culturii în omenire; *concepţia heliocentrică* (soarele este centrul Universului) a învăţatului Copernic; *ridicarea burgheziei* şi a oraşelor, datorită cruciadelor; căderea Constantinopolului (1453) şi descoperirea Americii (1492), care au deplasat centrul maritim din bazinul mediteranian spre ocean, iar ca urmare, ţările agricole au fost ţinute să se industrializeze şi, în sfârşit, *realismul* reprezentat prin Occam şi Roger Bacon, care cerea din punct de vedere educativ cercetarea atentă a naturii. Nu abstracţia, ci constatarea realului concret, trebue să formeze materialul gândirii umane, cereau ei.

In ordine spirituală, Renaşterea poartă numele de *Humanism* şi este reprezentată încă din sec. XIII—XIV prin Dante, Petrarca, Boccacio, în literatură; Brunellenschi, în arhitectură; Giotto, în pictură; Donatello, în sculptură. Vin apoi, începând din sec. XV, marii Raphael, Michel Angelo, Leonardo da Vinci etc.

Reflexul Renaşterii în pedagogie se traduce prin concepţia educaţiei pentru popor, derivată din reforma religioasă: „...prosperitatea unei cetăţi nu depinde numai de bogăţiile sale naturale, de tăria forturilor, de frumuseţea caselor, de mulţimea armelor; mântuirea şi forţa unui oraş stă mai cu seamă în buna educaţie, care se asigură prin cetăţeni instruiţi, conştienţi şi bine crescuţi"—scria Luther în „Scrisoare consilierilor tuturor oraşelor din Germania pentru a-i angaja să deschidă şi să întreţină şcoli creştine". O concepţie nouă educativă aducea şi Erasm de Rotterdam, când avea deosebită grijă în pregătirea fetelor pentru sarcina de mame şi de soţii plăcute soţilor lor. (Ideia va fi reluată şi extinsă în sec. XVII, de Fénelon).

Pe scurt, *formarea realistă şi liberă a omului, cultul valorilor spirituale în forme ce reaminteau civilizaţia greco-romană*, iată

concepţia educativă a Renaşterii, în conflict flagrant cu dogmatismul religios şi îngust al Evului mediu.

Societatea Jesuiţilor înfiinţată de către Ignaţiu de Loyola în 1534, constitue o slabă încercare de luptă cu spiritul reformei, care-şi consolidase deja poziţia. In acest scop, educaţia jesuită urmărea formarea de pioni ai catolicismului, disciplinaţi după toate regulele dogmei papale.

Cu sec. XVI, gândirea omenească pătrunde pe un nou făgaş. Raţiunea şi spiritul critic, încep să cerceteze gradul de valabilitate al tuturor achiziţiilor de până acum. Filosofia capătă cu Rabelais, Montaigne, Bacon de Verulam şi René Descartes, temelii realiste şi conforme cu raţiunea liberă.

Concepţia educativă secondează strâns această mişcare filosofică. Ea se coboară din lumea dogmei în acea a experienţei (Bacon), din sfera unei existenţe asctice şi vaporoase pe scena vieţii reale (Rabelais) şi simte necesitatea cunoaşterii sufletului omenesc: cogito ergo sum, cuget deci exist.(Descartes).

In sec. XVII *Realismul* capătă un relief mai conturat. Gânditori şi matematicieni de talia lui Leibniz, Newton, Galileu, Kepler, ridicară ştiinţele pozitive la o culme necunoscută până atunci. Insăşi filosofia resimţi prestigiul lor. Dovadă *Etica* lui Spinoza scrisă în demonstracţii şi definiţii, alături de unii învăţaţi ai vremii, care proclamau matematica drept gimnastica cea mai valoroasă sufletului.

Educaţia câştigă extrem de mult teren graţie lui Comenius, Ratich, J. Locke, August Hermann Francke, Fénelon.

Germanul Ratich traduce în practică principiile educative ale lui Bacon. El este adeptul concepţiei educative fondată pe respectul naturii în mersul ei ordonat; învăţământul să plece dela uşor la greu, principiul repetiţiei, limba maternă ca limbă de predare, toate făcute sub imperiul unei discipline largi.

Comenius a gândit educaţia prin prisma fericirii eterne, către care omul nu se poate îndrepta decât pe cale de înţelepciune, virtute şi religiozitate. (El fiind un reformat husit, din punct de vedere religios. Ca şi Ratich, Comenius aşează ca bază materială a învăţământului *intuiţia proprie.*

Francke se situiază în şcoala pictistă creată de Iacob Spencer, ca o reacţiune contra intelectualismului protestant.

Dela el pleacă şi începuturile şcoalei populare în Germania. Spre deosebire şi prin urmare în opoziţie cu educaţia realistă, Francke concepe educaţia în spiritul credinţei vii şi active, îmbălsămată de iubire.

Fénelon susţine educaţia femeii în măsura în care ele trebue să se înalţe până la simţul dreptăţii şi al respectului de Dumnezeu.

John Locke deţine paternitatea şcoalei empiriste. Copilul vine dela natură cu sufletul alb ca o foaie de hârtie curată (tabula rasa), pe care vor trebui să se înscrie apoi, prin educaţie, însuşirile omului adevărat. Aceasta este, concepţia lui despre copil şi în funcţie de ea, proclamă o educaţie bazată pe intuiţie—nihil est in intelectu quod non prius fuerit in sensu, (nimic nu este în intelect dacă n'a trecut mai întâi prin simţuri), pe exemplu şi pe convorbiri raţionale, în cadrul unei discipline cu direcţiune mai mult internă. Tot din punct de vedere educativ, Locke anticipează utilitarismul lui H. Spencer, el punând preţ, în special, pe calităţile ce dau un folos practic imediat.

Pe meridian social — politic, John Locke a preconizat „principiul separaţiunii puterilor în stat", a încetat să mai considere regalitatea ca fiind de origine divină şi a cerut ca puterea să treacă în mânile poporului. Sunt în linii destul de clare, coloanele constituţionalismului modern şi fermentul proclamării libertăţii naţiunilor, care au dus la curentul *„luminării poporului"*.

O adevărată revoluţie pedagogică a fost adusă în secolul XVIII de viguroasa operă pedagogică a lui J. J. Rousseau : *Emil.* Scriind Emil, apărut în 1762, Rousseau a închegat, în izvor, toate concepţiile şi direcţiile educative de astăzi.

Vechile temeiuri educative au fost lovite de-a-dreptul în miezul lor de perspectiva luminoasă, pe care o aducea în câmpul educaţiei, Emil. Respectul copilului în toate atributele fiinţii sale, intuiţia în natură, pregătirea în chip activ pentru viaţă, desvoltarea sentimentului moral prin trăirea faptei morale, educaţia deosebită a femeii, tovăraş conştient al soţului în viaţă, iată liniile de forţă pe care avea să se desvolte ştiinţa pedagogiei, de acum înainte. „Căutaţi de vă studiaţi mai bine

copiii, căci desigur nu-i cunoaşteţi", exprimă un puternic îndemn către coborîrea psihologiei din norii metafizici în lumea reală, copilul şi necesitatea descifrării sufletului său prin toate mijloacele posibile, înfăptuiri nedeplin maturizate nici în vremea noastră; grija de sănătatea fizică a elevului reînvie într'o formă mult mai aproape de sensul unei educaţii sănătoase, dictonul lui Juvenal, „mens sana in corpore sano"; respectul şi încurajarea spiritului de iniţiativă proprie duce la activism, iar disciplina prin libertate şi consimţământ, încununată de scopul final *omul om*, defineşte conţinutul unei concepţii educative, de cele mai multe ori în raport direct antagonist, cu educaţia expusă în termenii de până aici.

Filantropiniştii şi *neohmaniştii* sunt în ordine practic-ideologică, nişte urmaşi direcţi ai rousseauismului. In rândul filantropiniştilor stă Iohann Basedew, creatorul *Filantropinului dela Dessau*, în care s'au aplicat parte din ideile lui Rousseau şi *Christian Salzmann*, care proclama educaţia ca un element de primă necesitate în stat.

Immanuel Kant reprezintă pe teren educativ o concepţie aparte. El este preconizatorul *raţionalismului-voluntarist-educativ*. Şi-şi fixează admirabil idealul educaţiei în imperativul : *„Lucrează astfel încât norma acţiunii tale să poată deveni o lege a activităţii omeneşti"*.

Tot în sec. XVIII, către sfârşit, cultura a încercat din nou o reînviere a antichităţii greco-romane, dar numai în concepţia ei naturală despre viaţă. Este vorba de *Neohumanism* reprezentat în literatură, prin Bernardin de Saint Pierre, André Chénier, Wieland, Goethe, Schiller, cei doi din urmă intrând şi în cadrul pedagogiei teoretice, alături de Pestalozzi, înfăptuitorul practic al idealului neohumanist. Din punct de vedere educativ, Neohumanismul urmăreşte armonizarea tuturor forţelor lăuntrice ale omului. „Trebue să dăm satisfacţie aspiraţiilor inimii, sentimentelor şi să înobilăm efortul voluntar prin credinţă". (P. Andrei, M. Ralea etc.: Istoria pedagogiei pag. 153). De aici reiese că organicul este înnodat în Neohumanism, cu spiritualul, dând o nouă sinteză, *umanitatea*.

Accentul era pus în educaţia neohumanistă pe elementul activ din om, ca unul ce duce spre personalitate, spre des-

cătuşare de egoismul primitiv, spre evadare din sfera animalităţii deci (Goethe); pe rolul educativ al artei (Schiller); pe iubire nemărginită de om, pe activitate proprie până la refuz (Pestalozzi). Evident, că Neohumanismul reprezintă un pas înainte faţă de filantropinism, care substituia desvoltării armonice a fiinţii umane, părţi din complexul ei sufletesc.

Tot în sec. XVIII, amintim în treacăt, îşi găsesc rădăcina şcoalele de copii mici, al căror părinte este Fröbel, pedagogia anormalilor, care începe cu Abatele de L'épée şi Valentin Haüy, continuându-se în vremea noastră cu Binet (Franţa), Alice Descoendres (Elveţia), Maria Montessori (Italia) şi Decroly (Belgia)

Concepţia educativă intelectualistă din acest secol aparţine lui Iohann Friederich Herbart, după cum cea utilitaristă revine lui H. Spencer.

Iohann Fr. Herbart concepe educaţia în funcţie de interes, de foamea de a cunoaşte. El ignorează însă un lucru esenţial, sufletul copilului în nevoile lui evolutive, din care pricină ajunge să-l considere (pe copil), drept un adult în miniatură şi, în consecinţă, capabil de efortul de înţelegere al acestuia. De aici, intelectualismul unit cu un formalism exagerat de matur, al educaţiei lui.

Pe plan opus stă Spencer, care aplică legea evoluţiei biologice şi spiritului. In raport cu evoluţionismul spiritual, Spencer fixează miezul concepţiei sale educative, în pregătirea copilului pentru viaţa imediat materială. Pragmatic este şi W. James, ale cărui vederi pedagogice vizează o educaţie pentru viaţă în acord cu natura copilului şi cu idealul moral al vieţii sociale.

Cu sec. XX, educaţia îşi găseşte albia reală, dând prin aceasta, o lovitură justificată educaţiei tradiţionaliste. Epoca contemporană, marchează temeinic, drumul către explorarea fiinţei umane, reaşezată în centrul preocupărilor educative, aşa cum cere psihologia infantilă şi diferenţială, constituită pe experienţa de laborator şi pe atenta observaţie a manifestărilor psiho-fizice ale copilului.

Mai întâi, educaţia veche nesocotea individualitatea copilului în specificul dinamismului său evolutiv, de pe mar-

ginea căruia se desprind înclinaţii şi cerinţi proprii vârstei copilăreşti; nu respecta condiţiile de viaţă în actualitatea lor, izvorul său fiind domeniul trecutului; ignora valoarea exerciţiului moral; nu punea preţ pe interesele şi manifestările spontane ale copilului, nu respecta valorile în ierarhia vieţii sociale.

Educaţia nouă înlătură toate lacunele celei vechi, concepând formarea fiinţei umane sub simbolul caracterului moral şi al personalităţii active şi creatoare, spre care duce şcoala activă integrală.

Individul desvoltat până la maximul potenţelor sale psiho-fizice, pe care să le valorifice în muncă şi creaţiuni durabile spre binele lui şi al colectivităţii, iată tendinţa evidentă a noii educaţii. In câmpul acestui ideal se găseşte munca teoretică şi practică-experimentală a lui Preyer, Binet, Simon, Wundt, Fechner, Stanley Hall, Ebbinghaus, Ad. Ferrière, Stern, Decroly, Alice Descoendres, Goddard, Terman, Bobertag, Ed. Claparède, Piaget, Lay, Meumann, Kirkpatrick, Foerster, Kerschensteiner, John Dewey, la care trebue să adăogăm concepţia psihanalitică a educaţiei deţinută de Brenner şi de medicul vienez Sigmund Freud.

Freudismul îşi construieşte doctrina pedagogică pe explorarea inconştientului în sensul canalizării energiei psihice cu direcţia amorală, către înfăptuiri de natură morală.

Cu oarecare nuanţe deosebitoare, concepţiile educative ale gânditorilor şi pedagogilor contemporani intră în sfera activismului integral, desvoltat, după părerea noastră, în termenii cei mai avansaţi, de John Dewey. Dewey concepe educaţia din întreit punct de vedere: *genetic*, respectă sufletul copilului în desvoltarea lui; *funcţional*, respectă tendinţele lui active, şi *social*, îl pregăteşte pe copil nu „in abstracto", ci pentru o viaţă socială reală. (Cam în felul celei concepute de Émil Durkheim şi Natorp).

La noi educaţia nu a urmat drumul unei evoluţii aşa de lungi ca în Apus. Pricina stă în vitregia vieţii noastre istorice. In clipa însă, când preocupările noastre au putut fi întoarse din afară înăuntru, ştiinţa educaţiei, ca şi celelalte manifestări spirituale, şi-a luat avântul necesar.

Pedagogi şi filosofi de înaltă ţinută ca Haret, N. Moisescu, C. R.—Motru, G. G. Antonescu, V. Ghidionescu, I. C. Petrescu, P. P. Negulescu, I. Petrovici etc., au ridicat gândirea noastră pedagogică până la nivelul celei streine.

* * *

Educaţia fiind în raport strâns cu realităţile spirituale şi etnice-economice ale fiecărui stat, secondează întru totul idealul social-politic al statului respectiv, indiferent dacă acesta este în stare de antagonism cu al celor din jur.

Aşa, în timpul din urmă, se poate vorbi de o educaţie germană, italiană şi rusă, derivată proeminent din structura idealului lor de viaţă socială şi politică.

In Germania spiritul educativ concretizează ideia rasistă şi imperialismul expansionist al celui de-al treilea Reich. In Italia educaţia urmăreşte triumful spiritului fascist, iar în Rusia, care se găseşte la extrema opusă, formarea individului se face prin şi pentru comunitate, indiferent de religie, naţionalitate ori hotar etnic-geografic.

Un templu educativ după măsura şi nevoile noastre de acasă, este *Străjeria*. Concepută realist, încălzită şi susţinută de cel mai larg spirit de ordine şi muncă, Străjeria poate fi aşezată pe scara marilor înfăptuiri umane, ca un semn de revenire la chemarea nobilă a omului: *muncă, liberă şi progres*, deviza vieţii pe care trebue s'o desprindem ca o nouă axă de stabilitate din ciocnirile conceptuale expuse în rândurile de faţă.

Vasile Chiţu

Despre imagine în artă

Procesul contemplaţiei schopenhaueriene în artă proectat la *ideia* descătuşată de influenţa voinţei, se realizează independent de timp şi spaţiu, de cauzalitatea obiectului, întrucât anulează aceste relaţiuni. Principiul raţiunii suficiente prin care orice fenomen îşi capătă explicarea omenească, iscodind cauza şi obţinând efecte în diverse experienţe, de astă dată nu mai are loc. Legăturile cauzale şi eficiente se exclud. Rămâne spiritul pur, complet desindividualizat, să contemple ideia. Obiectul contemplat nu este determinat, aşa dar, de relaţiuni; nu interesează în ce loc şi timp a apărut, ci există în sine ca *ideie.*

Totuşi, când sfera ideii obiectului şi sfera raţiunii subiectului coincid perfect şi coexistă într'un moment de pace largă, contemplaţia artistică nu se poate mărgini la acea linişte a spiritului netulburat de cugetări, căci zona de desfăşurare a contemplaţiei este mai întinsă ca suprafaţă şi mai abisală ca adâncime. Creaţia lăuntrică a raţiunii e mai bogată, deoarece obiectul de artă ne oferă sugestii ce se transformă curând în elaborări interioare. Cazul statuei Niobe, acea concretizare minunată a mitului antic, în care mama îşi apără, cu un gest disperat, ultimul copil, de săgeata ucigătoare, este mai mult decât edificator. Mintea descoperă în această operă de artă frumuseţi nebănuite, dar ele vor fi raportate întotdeauna la legenda de demult, care, unificată cu *imaginea* ei prezentă (adică statuia) va naşte o anumită stare contemplativă. Iar starea contemplativă se va caracteriza prin reflecţie estetică, pe de o parte, şi efuziune de lirism, pe de alta: vom admira meşteşugul cu care s'a eternizat o clipă din istoria legendelor în marmoră, însă ne va înduioşa dinamismul tragic al acestei clipe. Ignorând legea cauzalităţii, structuralul genetic al operei, vom înţelege imperfect, neconturat, statuia

Să luăm alt caz. Ascultăm o simfonie de Beethoven, sau ne ducem la operă când muzica lui Wagner transpune pe note epopeea Niebelungilor. Sensibilizarea frumosului constă şi în acest caz în necontenita întrepătrundere dintre felurite asociaţii ce ne apar în minte, care, accentuate de acorduri

grave ori line, adâncite şi subtilizate, provoacă în suflet o atmosferă întreagă de imagini fluide. Aceste imagini, bucăţi rupte din fantastic şi realitate, se zămislesc momentan, fără voia şi ştirea noastră. Suntem una cu ele, contopiţi în aceeaşi formă, le trăim, căci sunt isvorîte din noi şi nu aparţin lumii externe. De ce ne sgudue tabloul *„Apoteoza războiului"* de Vereşciaghin? Dacă nu am raporta piramida de cranii la o cauzalitate, la om, la pământ, la un obiect viu de contemplare, nicio impresie estetică n'ar putea naşte. Opera marelui pictor ne-ar apărea ca un carton cu mâzgălituri fără sens, luate din gol, ireale. Tot aşa nu este de loc justificat a se consacra jocului naiv al primitivului care ne-a lăsat o mulţime de nevinovate figurine, termenul de *artă*. Socotim necesar *a delimita arta în orizontul imaginei*. Ce gânduri mari se ascund, concretizate, în figurina grosolan cioplită. Ideia fecundităţii este un slab suport pentru a o include în teorii de estetică. Insă ce belşug de cugetare veţi afla în *Venera* lui Fidias, în *Gândul* lui Rodin, în pânzele lui Murillo, în muzica lui Beethoven! Şi ca să fim mai limpezi, vom da un exemplu ca acesta: Mergând pe stradă, observăm un băiat înalt cât cerul, dar slab şi uscat. Tovarăşul nostru de drum va exclama discret: Uite, Ţăndărică! Râsul provocat în acel moment nu se va raporta atât la individ cât la *imagine*. Dovadă că înainte de-a auzi comparaţia, nu am râs. In artă interdependenţa imaginei create de noi (de pildă, în muzică) sau create de altul (de pildă, cazul Niobe ne aminteşte un mit) cu obiectul de artă, este o cusătură necesară şi constantă. Semnificaţia dată de noi lucrurilor este luxuriantă sau săracă, după cum ne convine sau nu şi după cum suntem construiţi sufleteşte. Debarasat de imagini şi nevăzând în obiectele dimprejur nicio semnificaţie rară, decât una singură, a obiectului nud, individul va evita dificil desmaterializarea ideilor, devenind un simplu om cu simţul comun al lui David Hume sau abstactizat la formele pure ale lui Kant, după care se conduc lucrurile din afară. Frecvenţa inobservabilă a imaginei în viaţa cotidiană este covârşitoare, iar rigurozitatea ei în artă bolteşte un cosmos aparte, fără de care constelaţiile frumosului, adică operele de artă geometrizate de om, şi-ar pierde mult din lumină.

George Meniuc

Metoda centrelor de interes

Iniţiatorul şi realizatorul metodei centrelor de interes este distinsul psiholog şi pedagog belgian dr. Decroly.

Această metodă este o consecinţă a activismului. Ea nu trebue confundată nici cu interesul herbartian nici cu concentrarea sau corelaţia materiilor de învăţământ. In concepţia herbartiană, interesul are ca obiect principal aspecte ale vieţii, nu viaţa, aspecte ce sunt înglobate în „materii de învăţământ". Concentrarea deci se făcea pe baza unor idei abstracte care fărămiţează viaţa. Prin urmare, această concentrare este falşă, pentrucă în jurul nostru nu avem nici matematică, nici istorie, ci fapte şi obiecte. In locul sistemului concentric s'a adoptat de urmaşii lui Herbart sistemul corelaţiei, care nu dă preponderenţă nici unei materii în deosebi. Dar nici corelaţia nu are în vedere realitatea concretă, ci se bazează pe o unitate de natură intelectuală, dacă nu chiar livrescă.

Sistemul decrolyan tocmai împotriva acestui rău se ridică.

El caută să grupeze cunoştinţele, nu după „materii de învăţământ" (abstracţiuni), ci *după nevoile copilului, aşa cum ele sunt văzute şi cerute de viaţă.* După această metodă, la baza învăţământului este interesul bazat pe o ştiinţifică cunoaştere a sufletului copilului, pe când interesul herbartian se baza pe o psihologie general umană. Acest nou sistem preconizează ca şcoala să nu-şi aleagă mai întâi materiile pentru a le face interesante, ci să facă pe copil, mai întâi, conştient de sine în faţa unui obiect nou. Şi acest lucru nu se poate face dacă nu se are în vedere imboldurile interne.

Şcoala de azi nu face deloc acest lucru. Ea fixează o

programă analitică, după un plan strein copilului şi încearcă apoi să vadă dacă nu se poate aplica. In felul acesta se merge uneori de-a-dreptul împotriva preferinţelor copilului. S'a ajuns ca pedagogia să fie o servitoare a programelor, o fabrică de meşteşuguri sau artificii, cu care să se câştige atenţia copilului din afară.

Să revenim la metoda centrelor de interes.

Am spus că această metodă porneşte dela copil şi dela interesele lui. După susţinătorii acestei metode interesul are trei aspecte: activ, obiectiv şi subiectiv. Prin urmare, avem de-o parte mediul, centrele de interes, care trebuesc cunoscute, şi pe de altă parte, copilul cu trebuinţele sale. O lecţie predată după metoda centrelor de interes va avea în locul treptelor herbartiene următoarele momente: a) *observaţia*; b) *legătura dintre obiecte*, un fel de asociere, şi c) *expresiunea*, care se prezintă sub două aspecte: concret: lucrări în legătură cu ceea ce s'a învăţat; abstract: învăţăminte.

Vedem dar că metoda Decroly pune în locul materiilor sau obiectelor de învăţământ, viaţa cu toată bogăţia ei de fapte şi lucruri, grupate după interesele copilului.

Să încercăm a reda o schiţă de plan după această nouă metodă, luând ca centru de interes „râul" din apropierea satului.

Vom avea *momentul I—Observaţia*: Pornim pregătiţi pentru excursie, de-a-lungul râului pentru a-i cunoaşte malurile, cursul şi împrejurimile. Ne ocupăm de detalii referitoare la izvorul, la aşezarea faţă de punctele cardinale, afluenţi etc. Pe loc, sau întorşi la şcoală, putem să-l facem pe copil să desprindă noţiunea de „râu" din impresiile şi faptele trăite de el.

Momentul II—Asocierea, legătura dintre obiecte: In legătură cu acest centru de interes — râul — putem face istorie locală şi treptat, ne putem ridica la istorie generală, în legătură cu cea locală. Putem face Şt. Naturale, interesându-ne de animale ce trăiesc în râu şi plantele ce cresc pe malurile lui. La fel putem face aritmetică, măsurând dimensiunile podului de peste râu, etc. etc.

Momentul III—Expresiunea: Lucrăm diverse socoteli în legătură cu podul sau albia râului, măsurate. Putem construi

un pod în miniatură etc. In felul acesta poate fi luat ca centru de interes orice colț din viața satului.

O astfel de lecție am ținut subsemnatul cu ocazia ședinței cercului cultural din 10-IV—938, la Căpriana, având ca centru de interes „Factorul poștal". Lecția — nu mă sfiesc să afirm — a avut un deplin succes și a fost o noutate didactică în cercul colegilor.

Metoda Decroly cere ca între copil și natură să nu se pună vorbe sau fantome de ale vieții. Asupra rezultatului unor școli de acest fel s'au făcut numeroase experiențe. Demnă de relevat este experiența d-rei *Lalande* în anul 1930 la Geneva cu copii între 7 și 8 ani. Rezultatul a fost că s'au găsit copii care să confunde bufnița cu sticletele sau curca cu spanacul; dovadă că aceste cunoștințe erau luate din carte sau din auzite și falș reținute.

Dar de aici nu trebue să deducem ca elevul să fie împotmolit în concretism, respingând orice tendință a lui spre abstacțiuni. Nu. Cunoaștem că atât concretul cât și abstractul sunt instrumente de ale vieții.

In aplicarea acestei metode trebue să mai ținem seamă de fazele de vârstă ale copilului, de înlănțuirea ideilor, pornind dela simplu la compus. Corectivul ce se poate aduce metodei Decroly la noi este că *ea trebue înglobată principiului general al localismului sau regionalismului.*

Schițată într'un grafic, ea s'ar reprezinta:

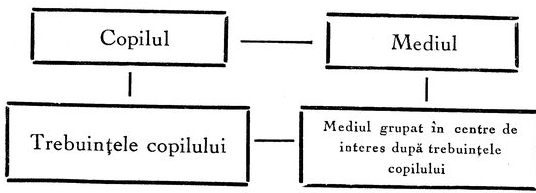

D. Gane

Grafologie şi determinare

Lumea dăscălească chemată să-şi exercite influenţa educativă asupra copilului din şcoală şi omului din afară, nu poate fi scutită, ea însăşi, de o influenţă în acest fel.

Nu importă cum înţelege ea să-şi cultive funcţiunile intelectuale necesare executării lucrului în timp.

Principalul e că forţa disponibilă trebue să formeze un perpetuum mobile. Mediul asupra educatorului, educatorul asupra subiectului şi subiectul asupra mediului. Dar a îndrepta anumite neajunsuri, presupune a le cunoaşte mai dinainte.

Grafologia, ca ştiinţă, este unul din mijloacele de cunoaştere a caracterului. Multă vreme ea a fost considerată obiect de speculaţie şi clasată în rândul magiei, tălmăcirii viselor, vrăjitoriei etc.; se practica numai prin saloane pentru furnizare de plăcute dispoziţii.

Astăzi, grafologia şi-a demonstrat pozitivismul experimentărilor sale, rămânând definitiv o ştiinţă.

„Te afli într'un cerc de oameni pe care îi vezi pentru întâia oară. După un ceas, două, primele impresii sunt împărtăşite celui mai vechiu cunoscut. In gesturi, în vorbire, în privire, omul se manifestă aşa cum este: încet şi pasiv, dacă e un temperament limfatic, promt şi violent, dacă e un temperament impulsiv. Ca şi gesturile, ca şi mişcările feţei, privirea, vorbirea, mersul şi scrisul omului, constitue certificatul, unul din cele mai autentice certificate ale individualităţii sale

Un grafolog francez, Gratiolet, spunea în cartea sa: „De la Physionomie" – 1856 : „Simţurile, imaginaţia şi gândirea însăşi, oricât de înaltă şi de abstractă, nu se poate exercita fără să deştepte un sentiment corelativ, şi acest sentiment se traduce în toate sferele organelor care îl spun, toate, după modul de acţiune al fiecăruia, ca şi când fiecare din ele ar fi direct afectat".

Omul se găseşte pe el însuşi nu numai în stilul său, ci şi în formele particulare de reprezentare grafică ale tuturor stărilor lui sufleteşti. Intr'o clipă de bucurie, tristeţe, emoţie

sau mânie, scrisul este diferit, traducând particularitatea sentimentelor care ne-au dominat, fără însă a lipsi în toate o notă permanentă a caracterului nostru.

Cercetaţi, spre pildă, iscălitura unui Hitler sau Mussolini. Veţi observa trăsături puternice şi groase, la care nu este exclus ca hârtia să reziste apăsării. Se va întrezări în acele iscălituri vijelia şi vigoarea unor temperamente tumultoase. Şi luaţi, în antiteză, scrisul sau iscălitura unui om bolnăvicios. Trăsăturile fine şi neisprăvite vor fi indiciul lipsei de vitalitate.

Dar în scris omul nu-şi dă numai trăsătura generală şi vagă a temperamentului, ci şi suma calităţilor sau defectelor sale mature sau în devenire. Se va vedea artistul într'un scris armonic cu majuscule ornamentate simplu.

Matematicianul şi gospodarul, ca şi omul de ştiinţă, într'un scris viguros ordonat fără să cadă în meticulozitatea scrisului caligrafic şi meschin în care vom găsi incultul prefăcut şi cinicul. Omul inteligent şi caustic, în scrisul gladiolat (care descreşte către sfârşitul cuvântului), precum veţi vedea pe omul cu voinţă masivă, eventual brutalitate, în scrisul apăsat constant cu barele lui *t* gros tăiate. Incăpăţânatul va fi descoperit în scriere anguloasă (triunghiulară), iar ascunsul şi omul mic la suflet—în scrisul răsturnat la stânga etc.

Articolul de faţă nu permite o înşiruire mai amplă a acestor observaţiuni efectuate de pe la începutul secolului XVII încoace. Cultura românească numără în arsenalul său o serie de lucrări cu caracter grafologic, de Mihail Negru, Prof. Dr G. Marinescu, prof. Dr. Minovici, N. D. Moldoveanu, Henric Stahl etc. Cetitorii îi pot consulta, în cazul când i-ar interesa.

In străinătate ştiinţa grafologiei este mult mai veche şi mult mai popularizată. Cel dintâiu studiu se cunoaşte pe la 1629: *„Despre putinţa de a cunoaşte firea şi calităţile scriitorului printr'o epistolă a sa"*, de profesorul italian de la Bologna, *Camillo Baldo.* In Franţa se cunoaşte *Paul Joire* cu *„Traité de graphologie scientifique"* şi *Crépieux Jamin* cu *„Traité pratique de grophologie"*, iar *Michon* cu o serie de lucrări printre

care şi *„Istoria lui Napoleon după scrisul său"*, este numit şi părintele grafologiei.

Mult mai sigură, prin urmare, decât ştiinţa fizionomiei, grafologia, pusă în faţa unui număr de exteriorizări materiale, fixate pe hârtie, este o ştiinţă pozitivă, de observaţiune în laboratorii, unde diletantismul hazardat este ucis de experienţa care nu admite echivocul.

In societatea în care delictele şi abaterile constitue forme inerente, grafologia pune la dispoziţia justiţiei un preţios mijloc de a stabili şi identifica culpa infractorului, în a cărui scris pluteşte năravul său, dacă e năravul.

Dar greutatea necesităţii ei stă în aceea că omul chemat să cunoască pe alţii pentru a-i îndrepta, are putinţa de a se cunoaşte mai înainte pe el însuşi, tot pentru îndreptare.

Omul şi-a atribuit puteri nelimitate, chiar dacă nu le-a avut, şi s'a erijat în factor determinant al momentelor istorice din producţia şi administraţia universală a fenomenelor. Firea lui este înclinată către o vădită aprobare şi toleranţă a manifestărilor sale, chiar dacă conştiinţii nu-i lipseşte faptul că ele s'ar afla în contradicţie cu normele mediului înconjurător.

In cazul acesta, orice compromis faţă de mişcările noastre încetează din clipa în care grafologia vine în mod aritmetic să precizeze că dispunem de o voinţă excesiv de slabă. O ambiţie se naşte în sufletul nostru. O serie de exerciţii pentru fortificarea voinţii vor fi întreprinse. Sau ne arată un lucru pe care de altfel l-am ştiut, dar nu l-am recunoscut: că un egoism feroce ne domină. Omul egoist e detestabil. Voinţa noastră lucrează pentru a nu mai părea aşa de neplăcuţi

In şcoală, la vremea când scrisul copilului începe a da contur caracterului său, orientarea profesională poate face uz de grafologie

Dar nu numai în expertizele judiciare, nu numai în cunoaşterea ta proprie sau a copilului, ci şi în cunoaşterea oamenilor cu care viaţa ne obligă a veni în contact, grafologia are cuvânt preponderent.

Viitorul rezervă multă atenţiune acestei ştiinţe.

Gr. Adam

Sentimentele nobile

Copilul, cea mai gingaşă fiinţă de pe lume, apare cu un anumit mănunchiu de însuşiri proprii, moştenite pe cale de hereditate dela strămoşii săi. Pentru educarea acestor însuşiri se cere o anumită comportare din partea supraveghetorului însărcinat cu creşterea lui. Principalele preocupări ale educatorului trebue să urmeze două direcţiuni: desvoltarea fizică şi desvoltarea sufletească. Directivele pedagogiei moderne, cât şi studiul individualităţii copilului, ne obligă să facem din el o personalitate cu caracter solid şi sănătos.

Atenţia noastră se va îndrepta asupra canalizării predispoziţiunilor lui către idealismul superior. Pentru ca să facem din el un om superior, bine educat, ne trebue un sfert de veac, după cum spunea Gustave le Bon, când făcea deosebirea dintre sistemul educaţiei şi cel politic, afirmând că *sistemul politic se cunoaşte a doua zi, pe când cel al educaţiei numai după un sfert de veac.*

Partea cea mai grea din educaţia copilului revine învăţătorului care trebue să-i acomodeze desvoltarea psiho-fizică cu mediul şcoalei şi să-i insufle primele noţiuni din marea şcoală a vieţii

Educatorii trebue să dea societăţii oameni nobili, de care ea are nevoe, pentrucă, puşi fiind la posturile de conducere, să se indentifice întocmai cu destinele acestui neam.

Fenomenele psihice însă spre a avea efectul dorit, necesită o mai multă răbdare din partea educatorului.

Stările de agitaţie sufletească le numim sentimente. Şi fiindcă tendinţa educaţiei este îndreptarea copilului pe calea cea bună ne vom ocupa de cultivarea sentimentelor nobile.

Din această categorie de sentimente fac parte: 1) Sentimentele estetice ale frumosului şi adevărului; 2) Sentimentele etice (morale) şi religioase şi 3) Sentimentele naţionale.

I. Sentimentele estetice, al frumosului şi adevărului, trezesc în suflet plăcerea, năzuinţa de a creea şi afla frumosul şi adevărul, prin muzică, poezie, pictură, sculptură, arhitectură etc. Sentimentele estetice sunt izvorul de satisfacţii nobile, ce feresc pe om de tot ce e josnic şi-i înalţă sufletul către cununi de idealuri.

Cultivarea lor se face prin : a) Exemplele educatorilor cu fapte de curăţenie, ordine, bunăcuviinţă, obişnuind copiii de a se ocupa de curăţenie şi ordinea exemplară; b) Ocuparea cu desemnul, cântul, declamaţiunea şi citirea frumoasă; c) şi mai târziu, când vor deveni mai mari, prin contemplarea naturii (cerul cu stele, câmpia cu flori, râurile, dealurile etc.) şi prin intuirea operelor de artă.

Adevărurile să nu se prezinte copiilor de-a gata, ci întotdeauna să-i conducem prin întrebări potrivite, ca *ei singuri să le afle.* Astfel vom putea deştepta în ei *iubirea de adevăr.* Să-i ferim de obiceiul de a minţi în viaţă, arătându-le consecinţele la care se pot aştepta şi cât de dispreţuiţi sunt oamenii mincinoşi.

II. Sistemul etic moral oglindeşte în sufletul omului stările de plăcere şi durere ale societăţii omeneşti, arătându-se sub mai multe forme : a) De îndeplinirea datoriilor faţă de sine şi alţii; b) de recunoştinţă, de stimă, de căinţă, de dreptate şi echitate socială. Sentimentul moral stă la baza fericirii omeneşti. El se desvoltă cu încetul, şi la copil se reduce mai mult la deprinderea cu ascultare prin istorioare şi povestiri morale.

III. Sentimentul religios se manifestă prin iubire, nădejde şi credinţă în Dumnezeu. El este cel mai puternic sprijin al moralităţii înălţând pe om până la divinitate.

La cultivarea sentimentului religios se va proceda în felul următor : a) deprinderea copiilor cu iubire, stimă şi încredere faţă de cei mari; b) exemplul viu de religiozitate al părinţilor şi educatorilor, învăţarea copiilor cu rugăciuni şi poezii religioase; c) sentimentul religios se mai desvoltă prin istorioare cu cuprins moral din biblie şi catehism, adaptate la viaţa copiilor şi, în sfârşit, prin o frecventare cât mai regulată a bisericii.

IV. Sentimentele naţionale constitue comunitatea aspiraţiunilor cu limba şi caracterul, tradiţia, moravurile şi comorile sufleteşti ale unui popor ce formează *naţiunea.* Ele se manifestă prin solidaritate, mândrie şi năzuinţe naţionale. Se observă în special la repurtarea unei victorii de către naţiunea noastră contra altei naţiuni. Cultivarea sentimentelor naţionale se face în şcoală prin studiul istoriei, geografiei şi limbii naţionale. In viaţa privată, extra-şcolară, prin conferinţe, ser-

bări, muzică, teatru şi prin orice mijloc ce ţine trează conştiinţa naţională.

Cunoscut fiind rolul pe care-l au sentimentele nobile în viaţa sufletească a individului, necesită o atenţie deosebită desvoltarea lor.

Încă din viaţa de copil să se cultive sentimente alese ce înalţă pe treptele cele mai de sus, individul. Să se împiedice la timp sentimentele care, în loc să-l umanizeze, îl coboară pe scara animalităţii. Sentimentele estetice se nasc şi se desvoltă mai lesne dacă punem copilul în faţa frumosului, a operelor de artă etc.

Sentimentele morale, religioase şi naţionale se cultivă numai cu exemple vii puse faţă în faţă cu personalităţile creatoare de valori, trecute şi prezente, ce s'au încadrat definitiv în cartea de aur a omenirii.

Viaţa socială modernă ne dă destule mijloace de cultivare a sentimentelor nobile, trebue numai mare grijă în alegerea lor. Cinematografele şi teatrele sunt admirabile mijloace de cultivare, prin imagini plastice, scene vii şi emoţionante, ce ating cele mai sensibile coarde ale sufletului. Monumentele de artă, expoziţiile de pictură, frumuseţile naturii înalţă individul din viaţa sbuciumată cu ţosniciile şi scăderile ei.

Insufleţit de aceste sentimente nu se va putea ca individul să nu caute a transforma realităţile triste, mizerabile, în bine, frumos şi dreptate şi va pune toată puterea lui de muncă şi pricepere la o reabilitare culturală şi morală, la o stare mai civilizată a sa şi a societăţii în care trăieşte. Numai astfel se poate vorbi de un om nobil înzestrat cu sentimente nobile, de care se simte astăzi atâta nevoie, după cum afirmă şi marele pedagog Friederich Foerster. Patria se înalţă prin numărul cetăţenilor nobili, prin civilizaţie, ştiinţă şi bunurile culturale ale fiilor săi. Cine adaugă o piatră din acestea la ridicarea ţării sale, probează un patriotism veritabil.

Lucrări consultate:
G. G. Antonescu, Pedagogia generală;
C. Rădulescu-Motru, Curs de psihologie;
C. Georgiade, Psihologia gândirii copilului;
S. S. Bârsănescu, Fr. W. Foerster—Sinteză doctrinară.

Ioan N. Chicu

Proba înmulţirii

Proba înmulţirii numerelor întregi şi zecimale se poate face şi prin metoda ce o dau mai jos, mai puţin cunoscută, dar sigură şi lesnicioasă.

Proba înmulţirii numerelor întregi şi zecimale, în afară de modul obişnuit, se mai poate face şi astfel: se adună cifrele deînmulţitului şi dacă ne dă un număr format din două cifre, se adună şi aceste cifre între ele, aşa ca să căpătăm un total de o singură cifră.

Să presupunem că avem de făcut înmulţirea de mai jos:

$$\begin{array}{r} 23.856 \times \\ 624 \\ \hline 95424 \\ 47712 \\ 143136 \\ \hline 14.886.144 \end{array}$$

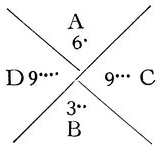

Aplicând regula la cazul de faţă: 2+3+8+5+6=24; adunăm şi cifrele numărului 24; 2+4=6. Cifra 6 o scriem în unghiul de sus A dela probă.

Adunăm şi cifrele înmulţitorului 624; 6+2+4=12; apoi şi cifrele lui 12; 1+2 3. Această cifră 3 o aşezăm în unghiul de jos B dela probă.

Acuma înmulţim între ele: cifra de sus 6, căpătată dela

deînmulțit, cu cea de jos 3 a înmulțitorului. 6×3=18. Cifrele numărului căpătat, adică produsul 18, le adunăm între ele 1+8=9. Cifra căpătată 9 o fixăm în unghiul din dreapta C dela probă. Acuma trebue să adunăm și cifrele produsului total 14 886.144: 1+4+8+8+6+1+4+4=36. Am căpătat numărul 36, ale cărui cifre le adunăm între ele: 3+6=9—și am căpătat cifra 9, care se scrie în unghiul D dela probă. Această cifră este și trebue să fie egală cu cifra din unghiul din dreapta C, căpătată după înmulțirea cifrei deînmulțitului cu a înmulțitorului 6×3=18 (1+8=9) când înmulțirea s'a făcut exact. Deci la orice înmulțire de numere întregi și zecimale trebue să avem cifrele egale, cea din unghiul drept cu cea din unghiul stâng.

La numerele zecimale, se adună cifrele deînmulțitului, înmulțitorului sau produsului, nu se iau în considerație virgulele, ci se adună cifrele ca la numerele întregi.

Iată un exemplu și pentru acest caz.

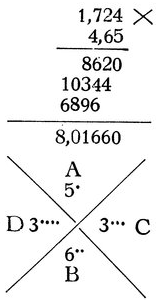

S. Platon

Folklor basarabean *)

de TATIANA GĂLUȘCĂ

De-aș ajunge'n primăvară

De-aș ajunge'n primăvară,
Inimioară, inimioară,
Să pun boii la tânjală
Să te scot din piept afară,
Să te bată vânt de vară!
Să te bată vânturile
Ca pe mine gândurile.
Inimioară fii voinică
Să n'ai frică de nimică.
Inimioară ca la mine
Nu mai dă, Doamne, la nime.
Inimioară, inimioară,
Ce stai friptă și amară?
Inimioară întristată,
Când am să te scot odată,
Ca să-ți văd durerea toată?
Sânge negru, închegat,
Dela dușmani căpătat.

Auzit dela **Gheorghe Butuc**
com. Ochiul-Alb, jud. Bălți

*) Din volumul cu același titlu, apărut în Editura „Cartea Noastră"—Bălți

Cântec de moarte

Frunzişoară de mătasă
Vine moartea mânioasă.
Se pune pe-un colţ de masă
Şi strigă să ies din casă.
Eu o rog să mă mai lasă,
Dar ea spune că-i trimeasă.
Eu o rog păn'la picioare,
Ea strigă să merg mai tare.
Eu o rog păn'la pământ,
Ea-mi găteşte un mormânt.
Veniţi fraţi şi voi surori,
Să mă 'mpodobiţi cu flori!
Dela cap păn'la picioare,
Să mă faceţi tot o floare!
Veniţi şi voi, dragi părinţi,
Să vărsaţi lacrimi fierbinţi!
Veniţi şi voi copilaşi,
Dragii mamei cuconaşi!
Vin' şi tu a mea soţie
Cu care-am primit cununie.
Şi mă daţi în lut uscat
Căci ca mâne-oiu fi uitat.

Cules de **Serafima Oprea** dela tatăl său Ion Oprea, de 54 ani, satul Şestaci, jud. Soroca

CRONICA

Insemnări

Marginalii la Panait Istrati

Mai trăieşte încă în amintirea multora dintre răsfoitorii de jurnale şi reviste, campania de punere la zid, îndreptată şi susţinută acum câtva timp, contra volumelor de aşa numită esenţă nesănătoasă.

Evident că măsura a fost salutară dacă ne gândim la consecinţele pe care le-au scontat iniţiatorii ei, mai ales pentru creşterea tinerilor într'un spirit de riguroasă disciplină estetică, morală şi culturală în general.

Trecând peste faptul că tirajul mare al cărţilor de senzaţie stă în primul rând, în lipsa de elevaţie spirituală a cititorului, iar în al doilea rând, în ieftinătatea cu care se oferă cărţile, observăm totuşi că nu s'a pornit serios la înlocuirea volumelor condamnate oprobiului public cu altele demne de atenţia lui.

Cartea bună este rară şi, pe deasupra extrem de scumpă, în raport cu cea proastă.

Şi, ceea ce este mai grav, pătura noastră rurală la care am putea adăoga cu mult succes un însemnat număr din rândul profesioniştilor, nu are o educaţie a cititului, nu are obişnuinţa, ochiul care să distingă partea strălucitoare din tomurile ce decorează librăriile şi bibliotecile publice. Incât, cititorul curent, dornic de senzaţii trecătoare, totdeauna dispreţuind efortul intelectual, preferă de exemplu o fascicolă din *Submarinul Dox*, decât acelaşi număr de pagini din *Erasmus de Rotterdam* ori alt mare gânditor şi luptător pentru binele omenirii.

Din această pricină sufletul cititorului se îndreaptă avid către producţiile fantastice, către tot ce-i aprinde imaginaţia, îi dezagregheză sufletul, îndreptându-l către înfăptuiri ce alarmează spiritul colectivităţii dornice de linişte şi progres.

Şi tot din această pricină, se impune să ne coborîm în masa cititorilor, să le simţim dorinţele şi înclinările pe care, dela geneza lor, trebue să le direcţionăm în sensul idealului de libertate, muncă şi creaţie sănătoasă, ideal ce va soarbe în orbita lui paşii omenirii lipsită oarecum de echilibru, făcând să răsară cristalul scânteietor al producţiunilor de elită.

Dând cititorului, dela început, o carte în care să palpite viaţa reală, viaţa în toată tragedia străduinţelor pe care trebue să le străbată, cartea în care să se vadă sbuciumul, perseverenţa şi,

mai ales, spiritul de cinste, dragoste, dreptate și echitate, facem un act de temeinică educație pozitivă.

Pe acest plan, alături de multe creații streine și câteva dela noi, opera lui Panait Istrati ni se pare destul de indicată.

In scrisul lui Panait Istrati se oglindește existența în forma ei cea mai adevărată. El simte, lupță, se sbate cu obstacole care par ziduri de netrecut, dar în cele din urmă înfrânge.

Cine a citit *Codin*, *Chira-Chiralina*, *Moș Anghel* etc. își poate da lesne seamă cât de profund este legat creatorul de opera sa, cât de mult iubește el virtutea ca element de ordine și armonie în constelația vieții colective.

Personajele sale (adevărați eroi ai păcii) sunt oamenii din jurul nostru, stilizați, de cele mai multe ori, într'o arhitectonică nouă, așezați în rama vizionară a unei lumi noi.

Prin îndemnul sănătos la muncă, prin adevărul sguduitor oglindit, armonie, înălțare sufletească, opera lui Panait Istrati pofțește lectorii pe un tărâm stâncos, colțuros: lupta pentru existență, urletul sălbatic pățăvălit din piscurile vieții comune și totuși noi.

Poate aici și trebue căutat tâlcul artei rătăcitorului Panait Istrati.

Vasile Chicu

Civilizație și codru

„Intoarceți-vă la natură, de vreți să fiți oameni", a spus marele Jean Jacques Rousseau. S'a vorbit mult pe seama acestui strigăt și totuși rămâne de actualitate și cred că va rămâne mult. Ce poate strigătul unui om fie el chiar Rousseau? Lumea își duce destinele tot așa cum înțelege ea; deși ia parte la discuții, aprobă și neagă, fără însă a trece la fapte.

Până când, această lume o vom împărți în două: lumea albă, civilizată, care trăiește în puful paturilor moi din palatele sgârie-nori și savurează caimacul cafelușelor aromate, și acei care trăiesc în bordeie primitive pe rogojini și ierburi, ce-și duc și azi traiul strămoșului primitiv, de care, în evoluție, ne despart câteva milenii.

Noi, oameni civilizați, oameni culți, superiori, în plină ascensiune. Ei, oameni sălbateci, pe care vrem să-i domesticim, vrem să-i civilizăm, să le luăm dreptul de canibalism, de credință, care sunt legi ale pământului unde trăiesc, cu pretențiunea că le suntem frați mai mari și ne-o impune sentimentul de umanitate...

Și aici gândul se oprește să cântărească și să judece. Suntem noi adevărații oameni sau sunt ei, sălbaticii?

Pretențiunea noastră e mare, nici vorbă. Dar ce-o fi însemnând aceea „om" și care sunt bunurile aduse omului de civilizație?

După noi toți, omul este un animal superior, înzestrat cu rațiune, cu grai, ce, spre deosebire de celelalte animale, este organizat; are caracter, este generos, are suflet, mult suflet.

Înțelesul cuvântului civilizație, ar fi: sociabilitate, îmblânzire, curățirea de apucături sălbatice, perfecționarea moravurilor.

Cine nu se bucură de toate aceste calități, este sălbatic. Ori, în zilele noastre regiunile sălbatice sunt prin Africa, Indonesia și Australia. Restul, mai ales noi Europenii, atingem apogeul. Fără îndoială că nimeni nu poate nega binefacerile civilizației, din punct de vedere material și tehnic, însă din punct de vedere al sufletului, afirm cu toată tăria că civilizația a adus mult rău.

Mult a dăunat omului şi nu ştiu dacă se va putea repara vreodată.

De aceea mă încumet să aplic pe obrazul lumii civilizate palma sălbaticului de codru.

* * *

Locuitorii junglei trăiesc în condiţiuni cu totul proaste: nu ştiu carte, nu progresează—nici nu simţeau nevoia până mai deunăzi — n'au cultură, au rămas în urmă cu toate darurile ştiinţei, nu se bucură de descoperiri; n'au maşini, n'au puşti şi tunuri moderne şi, ce-i mai interesant, n'au savanţi, dar n'au nici oameni politici. Ar urma după toate cele de mai sus să nu fie sociabili. Insă, cu tot regretul, găsesc că-s mai sociabili de cât noi, şi să mă justific.

Când ne adunăm mai mulţi undeva, ne călăuzesc pe ascuns gânduri ce nu sunt de demnitatea omului ideal Ne lipseşte peste tot dreptatea — puterea de coeziune ce ţine mambrii unei societăţi în armonie — pe care o strigăm aşa de tare. Suntem organizaţi nu pe bază de sentimente curate, umane, ci pe bază de legi scrise, ce ne impun drepturi şi datorii şi pe care, când e posibil, le călcăm în picioare fără nicio remuşcare; totul, în detrimentul societăţii pe care o formăm. Aceasta înseamnă sociabilitate?

Gradul nostru de civilizaţie impune între popoare o pace ţipată pe gură de tun...

Ei se ceartă între triburi, însă între membrii aceluiaşi trib există o armonie desăvârşită. Luptă şi ei pentru existenţă, însă luptă cu legile codrului, nu cu sentimente josnice, luptă dreaptă.

Sunt canibali, dar nu se mănâncă membrii aceluiaşi trib.

Sunt vânători de capete — o acuzaţie care inspiră groază — şi pe aceasta n'o fac dintr'un sentiment cu fond sufletesc rău.

Mi-aduc aminte că am citit undeva că pe insula Borneo trăiesc nişte vânători de capete „Inkaşii", care vânează şi pun mare preţ pe numărul capetelor strânse ca trofee; dar nici pe aceasta n'o fac din josnicie; le-o cere credinţa lor religioasă şi mai constitue şi o dovadă de bărbăţie. Dar cu toate acestea, în vocabularul acestor vânători de capete nu există vorba „furt". Sunt ae o cinste de admirat şi invidiat. Noi, civilizaţii, suntem superiori, fiindcă omorim cu arme perfecţionate — nu indivizi izolaţi, ci mulţimi mari — pe bază de ideologie, omoruri justificate de noi ca necesare, fie pentru o naţiune singură, fie pentru mai multe, fie pentru o mai grabnică evoluţie în desăvârşirea organizării, ca ideal de viitor...

Ei fac educaţia copilului lor: material, pe baza legilor junglei şi formal, jungla crează un suflet, înapoiat, lipsit de ştiinţe, însă curat — adevărat suflet. Natura le este leagăn, natura le este pedagog.

Noi ne sbatem să ne cunoaştem copiii pentru a-i dresa, pentru a şti în care direcţie şi cum vor fi folositori societăţii atunci când le vom pune arme în mâni, — aşa cum se întâmplă azi cu copiii Spaniei. Respectăm copilul ca apoi mai târziu să-l omorîm. Anomalii ale civilizaţiei ce distrug sufletul în folosul unor nepătrunse calcule politice şi materiale.

Ar fi timpul să ne gândim la suflet, numai la suflet, ca să oprim o prăbuşire a omenirii.

Au mai fost civilizaţii în floare şi au căzut toate, datorită păcatului de a fi neglijat acest element al omului.

N'am vrut să fac un studiu asupra populaţiei sălbatice, ci am vrut să scot în relief importanţa sufletului în evo-

luţia omului şi a societăţii. A trebuit să dovedesc curăţenia unuia în traiul lui înapoiat şi mârşevenia celui ce locuieşte în confort modern, cu dascăli, filosofi, ingineri, doctori, maşinării şi bancheri. Sufletul albului care luptă pentru acest confort cu orice mijloace în detrimentul celui de alături. Lupta pentru existenţă în mijlocul nostru adesea nu este dreaptă; se face pe căi lăturalnice. Omul nostru nu se mulţumeşte cu puţin, este lacom. De aici lupta. Şi luptă inegală. Asupra acesteia se poate să mai revenim.

Pentru cele de mai sus afirm aici cu toată tăria că Rousseau la asta s'a gândit când ne-a îmbiat îndărăt la natură. A văzut că civilizaţia, cu toate binefacerile ei, este un pericol pentru suflet.

Civilizaţia este organizată pe bază de legi; omul ideal ar trebui să aibă sensibilitate sufletească şi nu legi. Să facă ce-i demn de om, ca impuls al curăţeniei interioare. Societatea noastră impune, dânsa, individului anumite reguli, deşi indivizii sunt de diferite construcţii sufleteşti.

Unitate de vederi şi acelaşi fond sufletesc nu poate pune în toţi deopotrivă de cât natura. Ea influenţează când trăiesc în mijlocul ei pe toţi la fel, căci are anumite cerinţe, ce uşor se înrădăcinează şi dă la toţi deopotrivă. Obligaţiunea individului este şi obligaţiunea societăţii din care face parte.

De aceea educatorii să mediteze şi să aprofundeze bine. Încă este posibil ca în şcoala satului să se facă mult prin natură, mai ales azi când am scăpat de cei cu ghete văxuite, ce ne aduceau plaga stricătoare de suflete: politica.

Mih. Curicheru

———

Dinamica frumosului

In vorbirea aleasă, fie în literatură, fie în ştiinţă, fie în natură, frumosul nu poate suporta o definiţie.

Noţiunea pe care o afirmăm ne vine din însuşirea ce o are el de a fi veşnic, iar a defini veşnicia înseamnă a cădea în convenţionalism şi arbitrar.

Un cunoscător de adevăruri creştine şi de frumos, travestit în acuzator înfocat al oamenilor cu dorinţi, satisfăcute sau nu, a sesizat, pare-mi-se, într'un ziar local, faptul că oamenii au început să se închine frumosului, să se facă jertfe binelui şi să se desfăteze în răul din dinamica vieţii materiale, substituindu-le pe toate Dumnezeirii. Nu vom lua apărarea acestui mare adevăr, precum tot aşa nu stă în puterea noastră de a face deosebirea între Dumnezeire, frumos, bine şi rău. Vom spune însă doar numai ceea ce ştie toată lumea, că aceste stări de conştiinţă ale oamenilor se condiţionează şi se implinesc, se aseamănă şi se deosebesc, se împart şi se despart. Aşa dar, nu este exclus că tocmai pentru acest fapt ar putea să cadă oamenii sub blestem. Oare, judecând partial stările de fapt, nu cumva s'ar putea comite un sacrilegiu? Dar dacă judecăm de-a-valma nu vom cădea oare în aceeaşi vină? Constatări, observaţii şi întrebări se pot pune la infinit, dar dacă voiţi să simţiţi aroma frumosului, cercetaţi-i atmosferele de circulaţie, şi dacă îl veţi găsi în toate şi în voi, — Dumnezeu nu este departe.

In artă frumosul se îndumnezeieşte şi Dumnezeirea se înfrumuseţează. In artă izbucneşte jocul de lumini şi se reproduce pe scena naturii. Şi totuşi, scena naturii poate fi limba unui neam, scrisul, teatrul, ritualurile credinţei etc.

O dinamică a frumosului prin aceste cadre, înclinăm a crede că trebue să existe; dar cu totul invizibilă, nepronunţată, discretă.

Poate că în cenuşa viitorului se va putea descifra cândva şi urma pe care o lasă aşa numita decadenţă a frumosului în circulaţia lui de astăzi...

Ion Moraru

Cartea şi învăţătorul

Cartea, dacă în răstimpul „lunii cărţii", e desfăcută pe piaţă cu preţ mai scăzut, nu însă şi învăţătorului îi este binecuvântată situaţia de a se bucura de acest să-i zicem chilipir.

Şi iată decе: a) bugetul secătuit înainte de vreme, din cauza salarizării insuficiente şi b) totala absenţă a răgazului de a gusta fructele pildnice ale lecturii, din cauza supra-aglomerării de ocupaţiuni.

Cartea, comoara ce ascunde valorile culturii, inteligenţii, civilizaţiei, are putere de miracol.

Şi totuşi, pentru noi, învăţătorii, acest miracol se consumă ca o viziune, rămânând pur şi simplu un fenomen mistic.

Şi tocmai în împărăţia cărţii ar trebui să-i fie creată învăţătorului intrarea triumfală.

Numai datorită faptului că suntem o generaţie formată din energii călite la focul dogoritor al sufletelor vibratoare ai atâtor apostoli, care ne transmit spiritul de jertfă, înaltul sentiment al demnităţii, preţul onoarei imaculate, mai putem face faţă la toate cele.

De câte ori învăţătorii nu se uită cu jind la scoarţele cărţii cu inerentu-i preţ ieftin şi totuşi fabulos?

Şi fiindcă tagma învăţătorilor este una din cele mai însemnate din aparatul statului, ar trebui mijlocită această frequenţă a cărţilor cât mai urgent, cât mai sistematic.

Apoi, pe de altă parte, în sânul corpului învăţătoresc sunt elemente dotate: literaţi, folklorişti, autori de lucrări pedagogice, care, cultivaţi fiind, ar putea înflori această întunecată breaslă.

O sumă de învăţători cu suflet tânăr, se ahtiază încontinuu după conţinutul slovelor noilor cărţi.

Vitrega şi infama noastră situaţie însă, nu ne permite a declara un războiu propriu pe teritoriul slovelor cărţilor dorite.

Similar se explică şi faptul că preocupările culturale şi artistice ale multor învăţători rămân uitate în sertarele meselor sau cerşind rândul la uşa ziarelor.

Categoriei acestor fel de dascăli s'a luat binevenita iniţiativă de către distinsul dascăl şi literat *B. Jordan* de a închega disparatele manifestări spirituale ale învăţătorilor români.

Societatea formată va urmări, în esenţă, următoarele: a) editarea unei reviste de proporţii cu preocupări artistice şi culturale; b) asigurarea editării lucrărilor valoroase ale învăţătorilor şi c) unitatea spirituală a creatorilor de lucrări artistice.

Avem însă îndreptăţita dorinţa ca, pe lângă susnumita societate, să se ia o iniţiativă în stil mai mare de a mijloci învăţătorilor timpul şi modalitatea procurării cărţilor bune şi ieftine.

M. E. N. e în măsură să realizeze această asistenţă de ordin economic, aducând cu ea enorme profituri de ordin cultural, învăţătorilor şi „gloatei".

B. Baieră

Recenzii

Şcoală şi caracter, *dr. Vasile P. Nicolau, Ed. „Cartea Românească", Bucureşti, 1938, pag. 310, preţul 120 lei.* Deşi titlul aminteşte lucrarea „L'École et le caractère" a lui Fr. W. Foerster, totuşi, contribuţia autorului este evidentă. Studiu vast, cu trimiteri bogate în lumea cărţii pedagogice, definiri limpezi a curentelor şi doctrinelor atât de variate, în sfârşit, cartea d-lui Nicolau vine ca un bun prieten, bunului dascăl... Autorul precizează întâi noţiunea de pedagogie, oprindu-se asupra pedagogiei teoretice şi cea aplicată, pentru ca apoi, să desbată problema atât de actuală a educaţiei morale. De altfel, aceasta e preocuparea de fond a lucrării. Cu privire la educaţie, autorul spune că avem de a face cu trei factori însemnaţi: *elevul, educatorul şi materia de învăţământ şi principiile morale.* D-sa cere, ca să facem cât mai posibilă observarea desvoltării copilului, atunci când se află cu măsurile educatorului. Toate forţele copilului să fie direcţionate, prin crearea unui mediu prielnic şi a unei atmosfere morale. Problema educatorului este de mare importanţă. D. Nicolau se opreşte asupra câtorva exemple despre felul cum procedează unii învăţători, robiţi încă de plăcerea „pedepsei pozitive", a „Sfântului Nicolae", făcătorul de vânătăi. D-sa nu cere din partea educatorului decât supravegherea. Bătaia nu face pe nimeni mai bun, ci dimpotrivă.

Printre metodele de educaţie morală în epoca adolescenţei distingem următoarele:

unele indirecte, altele indirecte.

Cele indirecte vor urmări: să înlăture piedicile desvoltării sufleteşti, să înăbuşe tulburările care adesea duc la prăbuşirea tinerilor în beznele viciului şi blazării. Se va organiza mai bine activitatea extraşcolară a elevilor. Mijloacele directe presupun două condiţii: să corespundă intereselor realităţilor psihice şi sociale şi să fie active, să provoace la creaţie.

Disciplina să pornească din convingere; învăţătura din plăcere. Legătura dintre educator şi elev să înflorească din iubire reciprocă. Să mai vorbim de puterea exemplelor? Dar... Câte nu provoacă exemplul!

El este şi stimulent şi imbold. Niciodată *„eliminarea"* nu va da roadele *exemplului.* Primul e un fel de carantină justificată doar de lipsa însuşirilor bunului educator, al doilea este iubire, bunăvoinţă şi încredere. Primul e ştiinţă fără de credinţă, al doilea dimpotrivă, reprezintă idealul sufletelor aplecate asupra sufletelor. Ne oprim astfel, la cel mai interesant capitol din lucrarea d-lui Nicolau, anume „Disciplina" şi „Pedeapsa corporală". D-sa, ca mai toţi pedagogii tineri, se declară contra bătăii. Avem nevoie de disciplină, zice d-sa, dar nu de una poliţistă, dictatorială. Ne trebue disciplină eroică, bazată pe convingere şi spirit de sacrificiu.

E nevoie pentru aceasta şi de o disciplină a mediului şi a educatorului. Mediul şcolar trebue făcut plăcut şi prietenos, să ducă astfel la bunăvoie şi linişte sufletească. Educatorul să fie idealist, închipuindu-şi mereu că e tată şi nimic altceva. Cine nu e bun educator, găseşte salvarea în pedeapsa corporală. D. V. P. Nicolau arată argumentele adepţilor pedepsei corporale: combătându-le pe rând, după care dă re-

zultatele unei prea instructive anchete, cu privire la impresiile ce le lasă bătaia în sufletele copiilor. Ar trebui afişate pe pereţii fiecărei şcoli răspunsurile celor 281 elevi, despre bătăile ce le-au suferit în şcoală. Socotim aceste răspunsuri aşa de importante încât ele nu vor trebui să lipsească din istoria şcoalei veacului nostru. Concluzia autorului stărue pe buzele tuturora: o generaţie eroică nu se poate ridica sub aripele brutalităţii educatorilor.

Ar trebui să ne oprim aici. Totuşi, autorul n'o face. El se ocupă într'un capitol special de „educaţia religioasă în şcoala primară , voind, se pare, să arate adevărata cale de urmat în viitor. Dar şi învăţământul religios este în criză. Problema a fost şi este lăsată în nepăsare, iar preoţimea continuă să se sustragă îndatoririlor vremii. Iată încă un motiv pentru care răspunderile apasă asupra ei.

Estetica poeziei lirice de *Liviu Rusu*, Ed. Institutului de psihologie al Universităţii din Cluj; 1938, preţul 130 lei. Autorul, conferenţiar la Universitatea din Cluj, a mai publicat următoarele studii: „Essai sur la création artistique", „Le sens de l'éxistence dans la poésie populaire roumaine" şi „Goethe". Cărţile acestea dovedesc o frumoasă pregătire, încât, studiile sale capătă dela început o notă de seriozitate şi încredere a cetitorului. Lucrarea de care ne ocupăm se opreşte prea mult asupra analizei formale a poeziei lirice, lăsând problema fondului şi a conţinutului pe planul al doilea. Totuşi, metoda de cercetare a d-lui Rusu e nouă. Rolul informativ pentru cititor creşte mereu. Iată, de ce, socotim că o adâncire în problemă va fi folositoare pentru toţi colegii noştri. Dela început, diferenţiind genurile literare, d. Rusu se opreşte asupra genului liric, epic şi dramatic. Orice artist ia atitudine asupra lumii şi a vieţii în trei chipuri, ceea ce duce la precizarea a trei tipuri de viziune, atitudine, sens spiritual: tip simpatetic, tip demoniac-echilibrat, tip demoniac-anarhic.

Tipul simpatetic reprezintă armonia. Artistul de acest tip rezolvă în tăcere conflictul cu lumea externă, toate datele acestei lumi le absoarbe, exaltându-le la infinit într'o linişte adâncă.

Tipul demoniac-echilibrat e stăpânit de vehemenţa conflictului cu viaţa, dar totdeauna e stăpân pe sine. El, deşi muncit din adânc, va ajunge la un echilibru cucerit, la o împăcare cu sine şi la o stăpânire dârză a lumii.

Tipul demoniac-anarhic reprezintă sbuciumul veşnic, care în iureş de revărsări va inunda lumea externă: sbucium în plină activitate, mişcare fără frâu îndârjită de propria-i exercitare.

Tipuri demoniac-echilibrate sunt: Homer, Dante şi Goethe. Cea mai reprezentativă figură a tipului demoniac-anarhic este Shakespeare. In poezie, Victor Hugo reprezintă tipul simpatetic-armonic; Charles Baudelaire, tipul demoniac-anarhic. Caragiale e anarhic, deşi opera sa e şi epică şi dramatică.

In capitolul „Destinul poetic", autorul se opreşte asupra fondului originar şi formei originare. Se înţelege prin fond originar al poeziei lirice: „felul specific de a se afirma în sufletul poetului liric al unităţii nediferenţiate prin care misterele existenţei se revelează eului". Fondul originar se caracterizează printr'un fior liric, un fel de obsesie a eului. Goethe spune lui Eckerman: „Mă topesc la propriu-mi jăratec". Aceasta e singura atitudine a lirismului. Pe aceeaşi linie de înţeles vom cita rândurile lui Rainer Maria Rilke către un tânăr poet: „Adânceşte-te în dumneata însuţi. Caută nevoia adâncă ce te

face să scrii; întreabă-te dacă aceasta este înrădăcinată în străfundul inimii dumitale, mărturisește-ți sincer dacă ar trebui să mori în cazul că ai fi oprit să scrii". Destinul originar al poetului împinge pe acesta în țara furtunilor deslănțuite de zei, de unde va frânge scânteile cerești, un fior al vieții și a morții.

Dar ce este forma originară? Ea „este mijlocul de organizare a interiorității". Ea dă sensului haotic, unitate substanțială; face accesibil fondul originar; desvălue înțelesul lumii. Ce e poezia lirică? Dacă ne oprim asupra proporțiilor extraordinar de restrânse ale subiectelor, poezia lirică e o grădină de teme. Ea va transmite atitudinea specifică a eului, care nu se observă decât pe sine însuși, care nu găsește satisfacție decât în sine însuși. In ceea ce privește rolul materiei în opera de artă, vom însemna următoarele: „sculptorul simte și gândește prin marmură, muzicantul prin sunete, iar poetul prin cuvinte". Cine și-ar putea-o închipui pe Venus din Millo turnată în bronz, în loc de marmoră? N'ar fi o prostie estetică să reproduci în piatră o bisericuța de lemn din Maramureș? Faptele acestea spun că materia are un rol hotărâtor în creația operei de artă. Nu înseamnă însă că poezia e arta limbajului, cum vrea d. Liviu Rusu.

Orice poezie apasă asupra ideii. Cuvântul e un fel de vehicul, un copil teribil, tovarăș nedespărțit celui ce oficiază în altarul simțirii. Și autorul vorbește de Arghezi, Blaga, Philipide, Goga etc., analizând rima și geografia cuvintelor, ca mijloace aș putea zice, tehnice, în lirica română. Totul e ca vorbele să nu facă impresia artificialului. Din izvorul limpede al inspirației, nu pot țâșni „expresiile goale, adâncimile haotice, abuzul de accente și cadențe anarhice. Sunt scriitori care se folosesc de un limbaj poetic prea bogat. Baudelaire, cel mai luminos poet francez, însă, ne impresionează prin numărul redus de cuvinte. La el cuvintele au ceva magic, ceva misterios. Poezia sa ne cucerește prin focul în care știe să scalde cuvintele. A egerea cuvintelor duce, fără să vrem, la problema atmosferii lirice. Atmosfera lirică se degajează din operă, întunecând datele lumii externe. Cea mai luminoasă atmosferă lirică la noi a fost atinsă de Eminescu. Lume superioară, cu puteri revelatoare, adesea împinsă până în apele iraționalului. De aceea atmosfera lirică are ecour; metafizice, ea împletind totodată vibrarea omenească cu întrebările despre existență. Factorii componenți ai atmosferii lirice sunt: ritmul, melodia, imaginea intuitivă și tectonica. Ritmul e o mișcare ordonată. Numai prin el opera devine unitară, în: liniște, pace, armonie. Grație lui, opera lirică devine melodicasă și nemuritoare. Melodia sau sonoritatea cuvintelor are și ea o deosebită valoare. Sunt melodii atotstăpânitoare și altele abia străvezii. Cel mai melodios poet al nostru este Eminescu, maestrul neîntrecut al vocalei. Așa dar, nu poezia pentru melodie, ci melodia pentru scoaterea poeziei din vremelnic, spre depășirile clipei trecătoare. Alt factor este imaginea intuitivă. Forma cea mai aleasă a ei este metafora. Imaginea intuitivă convinge, pe când cea poetică amăgește. Ea dă un cadru de basm operii lirice, sfărâmă rezonanțe pentru aflarea adevărului. Însă cel mai neglijat este tectonica. Tectonica cuprinde: refrenul, lungimea ori scurtimea versului, soliditatea internă, gruparea în strofe etc. Poezia înaltă are și o tectonică strălucită. La noi Eminescu, Goga, Maniu,

D. Iacobescu; la străini Puşkin, Goethe, Byron, Baudelaire.

Au toate acestea vreo legătură cu literatura decadentă a unor popoare europene? Fără îndoială. Pentrucă nu s'a ţinut seamă de condiţiile lirismului adevărat, am ajuns astăzi ca poezia lirică să fie cea mai puţin citită. Arta adevărată vrea jertfă,—sfătuire cu noi înşine, desgolire în adevărata noastră lumină. Ori lucrul acesta e prea greu astăzi. Omul nou fuge de sine, are teamă să fie singur. Convingerea autorului însă este că fără jertfe nu putem stăpâni patria frumosului.

Ionică Ochişor

———

Şcoala veche şi şcoala nouă, de *N. Moisescu*, cu o întroducere de *Iosif I. Gabrea* — Bucureşti, „Cultura Românească", 1938; 126 pagini, 60 lei.

Alcătuirea unei pedagogii româneşti formează un deziderat al gânditorilor de astăzi pe ogorul acestei noui discipline — cel puţin pentru noi — pedagogia. D. prof. Iosif I. Gabrea, grijuliu cu aportul pedagogic al trecutului, a înzestrat literatura pedagogică românească cu o nouă contribuţie: reeditarea crezului pedagogic al răposatului N. Moisescu, un învăţat şi bun profesor din ţinutul Muscelului, ca şi d. prof. Iosif I. Gabrea.

„In şcoala primară, de stat şi particulară, în timp de 15 ani, din 1921—22 până 1935—36, au fost înscrişi 28.556.164 copii, din care au promovat numai 17.621.383, adică 61,71%; restul de 10'934.781 copii, adică 38,29%, au rămas *repetenţi!*", notează d. I. Gabrea.

Iar în privinţa examenului de bacalaureat, o oglindă a rosturilor învăţământului secundar, observă: „In timp de 13 ani, din 1925 până în 1937, s'au prezentat la acest examen 150.256 candidaţi şi au reuşit 80.537, adică 53,60%; restul de 69.718 candidaţi, adică 46,40% au fost respinşi". Cifrele acestea uluitoare, arată că şcoala românească se află la strâmtoare.

Ori aparatul didactic: profesori, etc. — e şubred, ori elevii nu corespund şcoalei actuale, ori, în sfârşit, metodele şi scopul şcoalei nu corespunde cu scopul precis al vieţii. N. Moisescu, acum un sfert de secol, s'a oprit la această din urmă cauză. Şcoala veche, şcoala instructivă trebue să facă loc şcoalei noui, şcoalei educative. Şcoala să nu fie un oficiu de transmitere a cunoştinţelor, ci un înalt prilej de desăvârşire a calităţilor elevilor. „Şcoala educativă este singura, care merită să i se clădească localuri, pentru care elevii să-şi cheltuiască tinereţea şi energia, iar statul milioanele sale".

Fundamentarea psihologică, filosofică şi socială a acestor enunţări e cu prisosinţă ilustrată de N. Moisescu. Găsim la fiecare pagină documentări bogate din toate domeniile. O sumedenie de cercetători în ale pedagogiei se întâlnesc în această carte scrisă acum 25 ani.

Este făcută pretutindeni distincţia hotărîtă între instrucţie şi educaţie. Sunt arătate, sub formă de paralelă, desavantajele uneia şi avantajele alteia. Enumăram:

In şcoala educativă, educaţia e scopul şcoalei. Şcoala educativă cere calităţi, deprinderi; dă un fond intelectual concentrat; studiază individualitatea elevului; intuiţia o face direct în natură; elevul e autorul cărţii; observaţia şi experienţa personală e baza învăţământului; respectă individualităţile; deşteaptă un interes multilateral, mult mai durabil decât cunoştinţele; elevul e activ şi productiv; scoate în relief ideile generale; are formă dialogică, euristică; are metodă inductivă; formează oameni de acţiune; umple creierul cu imagini; orarul, cu ore concentrate; învăţătorii, profesorii sunt

educatori — şi nominal şi de fapt; face disciplină preventivă; are un ideal umanmoral; are în vedere, mai presus de toate, formarea de caractere morale.

E interesantă actualitatea lui N. Moisescu:

„Intru cât educaţia e scopul şcoalei, ar urma ca şi autoritatea superioară să poarte titlul de Ministerul Educaţiei Naţionale, membrii corpului didactic să fie numiţi educatori şi singura formă de şcoală, dela cea primară până la cea superioară, să fie cea educativă". Aşa scria N. Moisescu acum un sfert de veac.

Să vorbim de înfăptuirile Statului în acest sens? Nu credem de cuviinţă, pentrucă nu s'a realizat nimic. Ba da. S'a schimbat nomenclatura Ministerului de resort. (!)

Ce bine ar fi dacă legiuitorii ar ţine seamă de sfatul oamenilor de ştiinţă...

* * *

Antologia Bugeacului de Dragomir Petrescu, Bucureşti, Editura „Intelect"; 142 pagini, 60 lei.

Poate că d. Dragomir Petrescu a avut o ingenioasă idee de a strânge într'un mănunchiu florile inspiraţiei basarabene (basarabene? discutabil oarecum) aşternute minunat covor pe câmpia geografic aspră şi secetoasă a Bugeacului. Totuşi, din nenumărate motive şi ca să nu facă bună casă „zodiei antologiei", la modă astăzi, era bine ca Bugeacul să fi fost mai de mult cinstit cu o atare împodobire. Şi cinstea era a literaturii basarabene, socotitită încă sahară stearpă, şi unde indiferent ce nou venit din indiferent ce veche ţară, se lăfăia în poezele cum îl trăznea capul. Vorba ceea: bon pour Orient. Rădăcinile adânc înfipte în solul Bugeacului nimeni nu le poseda. Cine vrei să-ţi cânte moşia decât tu singur, acel ce-o pălmuieşti ca pe o mamă vitregă şi o frământi cu sudoare şi cu sânge?

Tot ceea ce este invitaţie la compoziţie, ocazional în inspiraţie, nu trebuia să-şi afle loc în antologie. Cine a suferit arşiţa Bugeacului, căruia ţărâna duşmană a stepei i-a fript tălpile, i-a pârjolit sufletul — numai acela trebuia să fie poftit în carte.

Considerând de domeniul istoriei contribuţia literară a egalilor între egali Derjavin, Byron, Mickiewicz, Puşkin; a naţionalilor Alecsandri, Goga, Mateevici, Halippa, Buzdugan — nu ne vom opri decât asupra unui triumvirat poetic reprezentativ, născut şi crescut în solul vitreg al Sudului: Vladimir Cavarnali, Iacob Slavov şi Teodor Nencev. Toţi sunt tineri. Toţi sunt talentaţi. Măcar pentru aceştia, şi încă era necesară o antologie. Iată cum cântă Vladimir Cavarnali:

Bugeac, tu eşti atât de aspru şi de neted,
Că pe o colină te cuprind întreg,
Te înspăimânt cu pumnu-mi ars şi veşted,
Te însoţesc şi plâng pe drumu-ţi vitreg;

iar Iacob Slavov, mai reţinut, nutreşte o înaltă năzuinţă în Bugeacul rău:

Caut pretutindeni bunătatea şi iubirea
Vreau ca'n drumeţie să-mi dizolv amarul.

Teodor Nencev e disperat:

Mi s'a urît aici, în stepa goală,
Prietenii mei buni s'au depărtat,
Şi-o să fie mâine un cer de smoală
De sbor de ciori şi vrăbii săgetat.

Ce bine ar fi ca antologiei Bugeacului să-i urmeze antologia tinerilor poeţi din Basarabia nouă...

B. Ion

Individualitatea şcolarului român *de* **Nicolai I. Bibiri**—*Putna; Editura revistei „Copilul şi Satul", Bacău. Revenită din sferele metafizice în câmpul realului, psihologia secolului nostru mai ales, caută să-şi întemeieze şi să-şi justifice existenţa pe cunoaşterea adevărată a copilului. Copilul, ig-*

norat sau tratat ca un adult în miniatură, a devenit acum centrul unor preocupări metodice, care caută să-l descopere pe faţa lui reală şi apoi să-l aşeze într'un sistem educativ capabil de a-l forma conform cu spiritul societăţii contemporane.

In acest scop, funcţionează astăzi o mulţime de institute de experimentare pedagogică, în diverse state, implicit la noi. Observaţiile făcute pe bază de experiment constitue un aport însemnat pentru bazele educaţiei de mâne şi un preţios îndreptar pentru educatori.

De aceea salutăm cu entuziasm încercările de cunoaştere a copilului român, cu atât mai mult cu cât la noi acest soiu de cercetări este încă la început.

D. Nicolai I. Bibiri—Putna, în cartea sa „Individualitatea şcolarului român", încearcă pe bază de studii serioase să ne dea un barem al inteligenţii şcolarilor noştri, jaloanele evoluţiei sale psiho-fizice şi felul cum trebue să lucrăm spre a descrie corect profilul psihologic al copilului, concluzia fişei individuale.

Apreciem munca d-sale în acest sens, dar nu ne putem opri să nu subliniem că d-sa foloseşte prea mult — deşi un izvor competent — Pedologia d-lui Dumitru Theodosiu.

Am dori mai multă iniţiativă, mai mult aport original într'o chestiune atacată de mulţi, dar continuu rămasă pe ogorul actualităţii.

———

„Biblioteca învăţătorilor", Ed. revistei *„Satul şi Şcoala"* — Cluj.

De 8 ani de zile apare la Cluj, sub conducerea a doi distinşi şi entuziaşti profesori, d-nii: *C. Iencica şi D. Goga*, cea mai bine informată şi mai apropiată de preocupările învăţătorilor revistă, călăuzind prin condeie emerite şi discutând cu competinţă orice problemă de educaţie şi învăţământ. Este vorba de minunata revistă: *„Satul şi Şcoala"*, în jurul căreia s'au grupat tinerii profesori docenţi, conferenţiari etc., dela Universitatea din Cluj, care nu pregetă căutuşi de puţin de a împărtăşi cititorilor orice noutate didactică-pedagogică dela noi şi de aiurea.

Pe lângă aceasta, o foarte bogată cronică, în care sunt amintite câte interesează pe dascăli şi variate recenzii ale tuturor cărţilor ce apar, completează sumarul bogat, preţios şi antrenant al acestei reviste, număr de număr.

Pricepuţii conducători ai revistei *„Satul şi Şcoala"* nu s'au oprit aci însă. Au purces şi la alte realizări, tot pe atât de utile şi de măestrit executate. Au tipărit în editura revistei o seamă de broşuri preţioase, trebuitore oricărui d scăl, broşuri care fac parte din aşa zisa colecţie *„Biblioteca Învăţătorilor"*.

Voiu prezenta succint şi fugitiv aceste broşuri editate până în prezent, spre a se observa cât de utilă a fost preocuparea lor şi în acest sens.

1. **Şcolarii Alicei Franchetti.** Scrisă de insp. şc *Francisco-Bettini* şi de cunoscutul şi ilustrul pedagog italian *G. Lombardo - Radice*, broşura aceasta de 160 pag. prezintă în chip util şi sugestiv activitatea rodnică şi extrem de interesantă a şcoalei de experimentare din Montesca-Italia. Se desprind atâtea călăuziri şi sugestii de reînnoire şi a şcoalei noastre, pe care le poate încerca oricine. O formă plăcută şi un fond interesant, care îndeamnă pe cititori la încercări experimentale. (Costă 25 lei).

2. **Legea învăţământului primar.** D. C. Iencica a tipărit această lege şi-a însoţit-o de diverse note şi comentarii uşurând interpretarea fidelă a textului ei. Cum fiecare dintre noi este dator să cunoască şi să aplice legea în spiritul ei judicios şi imperativ, punerea ei la îndemâna tuturor şi adnotată cu călăuziri preţioase, o socotim bine venită. (Costă 30 lei).

3. **Cultura satelor** (Cum trebue înţeleasă): *H. H. Stahl.* Aceasta este una dintre problemele cele mai discutate în ultimul timp, pe seama căreia s'a făcut atâta caz.

Şi-au spus cuvântul şi ştiutori şi neştiutori, fiecare cum s'au priceput. Prea puţini au fost aceia care s'au inspirat si-au plecat dela cunoaşterea realităţilor existente. D Stahl, un om de ştiinţă bine pregătit, face parte dintre pionerii şi îndrumătorii campaniei monografice întreprinse în ultimi ani sub conducerea d-lui prof. Gusti.

D-sa a cunoscut în deaproape satul şi problemele ce-l definesc, ştia că sugestiile sale sunt extrem de preţioase şi de necontestat.

4. **Pedagogul V. Gr. Borgovan.** D. *D. Goga* într'o limbă plăcută, fiind un bun cunoscător al aceluia ce-a fost V. Gr. Borgovan şi-al operelor acestuia, ne-a redat viaţa şi activitatea unui adevărat apostol al neamului, ce-a sacrificat pe altarul catedrei o viaţă de om – 40 de ani. Suflet entuziast, Borgovan a plămădit suflete de apostoli, mii de învăţători, în Ardeal, ca şi în Vechiul Regat. Cunoaşterea figurilor proeminente ale învăţământului nostru, ca şi a pedagogilor se impune în mod categoric. Broşura d-lui Goga este bine şi la timp venită, şi cu mult suflet şi competinţă alcătuită. (Costă 30 lei).

5. *Gh. Tulbure:* **Şcoala sătească din Ardeal.** Cunoscutul insp. şc. şi scriitor, d. Gh. Tulbure a răscolit colbul de pe arhive şi din biblioteci şi a dat la iveală, spre ştiinţa tuturor, trecutul glorios şi de mucenic, pe teren didactic, din Ardeal, din epoca celei mai proeminente figuri creatoare şi cutezătoare, care a fost Mitropolitul Şaguna. Personalitatea sa este scoasă în relief cu pană de artist, aşa cum merita de altfel. Se cuvin cunoscute toate strădaniile şi realizările mucenicilor neamului, din timpul de opreliştе ce l-a suferit Ardealul nostru scump. Se impune să ne cunoaştem acest trecut, dela care să primim însufleţirea necesară în opera noastră de făuritori de suflete.

6. *Gh. Vâlsan:* **Conştiinţa naţională şi geografia.** Intr'o formă poetică atractivă şi însufleţitoare, sunt redate idei ştiinţifice şi călăuziri pedagogice de felul cum prin geografie se poate ajunge la formarea conştiinţei naţionale. Cunoscutul şi regretatul profesor erudit, dar şi poet, Gh. Vâlsan, în sufletul căruia mustea atâta dragoste de neam şi de ţară, a dat prin aceste pagini un adevărat catehism al iubirii de patrie şi neam, prin cunoaşterea sistematică şi ştiinţifică a lor. Se impune a fi pătrunse cu mintea şi sufletul aceste pagini.

7. *V. Stanciu:* **Serbarea pomilor şi a păsărilor.** Talentatul povestitor, d. V. Stanciu, ne documentează cu multă competinţă şi convingere rolul mare şi util ce-l joacă în economie arborii şi păsările. O conferinţă ce naşte îndemn la faptă.

Despre ultima broşură, apărută de curând: „Pedagogi români contemporani" de H. Brandsch (trad. de V. Beneş) mă voiu ocupa pe larg altă dată.

Intenţia şi munca acestor vrednici profesori merită a fi încurajată şi susţinută, singura laudă efectivă, ce-i obligă să ne fie şi mai departe de folos. Altfel de laude ar fi de prisos. Ne sunt pildă puternică de muncă, sacrificiu, entuziasm şi devotaţiune.

Florian Stănică

———

Tatiana Găluşcă: Folklor basarabean, Bălți. 192 pagini, 10 lei. Strădania d-rei Tatiana Găluşcă, distinsă profesoară de limba română, merită toată luarea aminte a iubitorilor de frumos.

Basarabia poetică trebue să pornească dela un fond folkloric existent, ca orice autentică literatură, din care să-şi sugă eva viabilităţii sale, pentru ca, apoi, să se întoarne de unde plecase, la acelaşi izvor cu apă de cleştar: eposul popular.

Culegeri de folklor basarabean am avut şi avem. E destul să citâm colecţiile Gh. V. Madan, Ion Buzdugan, E. Alistar, I. Stoian şi Ol Constantinescu, pentru a ne face o ideie de amsamblu asupra stadiului la care se găsesc aceste alese năzuinţe.

Ce n'am constatat la aceste colecţii existente, precum, de altfel, şi la aceasta a d-rei Tatiana Găluşcă, este lipsa unui sistem hotărît de selecţie şi orânduire a materialului. Nu e permis a sta, alături de o inflorescenţă lirică, acele „mâncări specific basarabene", „jocuri pentru copii" şi chiar „poveşti".

Fără îndoială, această culegere nu are ambiţia unei lucrări de specialitate, pe care atât o râvnim; pretenţia ei este mult mai mică: ghid pentru lucrările ulterioare, desfătare înaltă pentru cei care se interesează de tezaurul folkloric al provinciei noastre.

Varia

Artă şi societate

Arta unei epoci indiferent materialul de exprimare, reprezintă viaţa socială din acea vreme, estompată în creaţii artistice nemuritoare.

Între artist şi mediul social există legături tainice, fire ce se înnoadă strâns în cadrul său sufletesc mai întâi, şi apoi izbucnesc în plăsmuiri armonice de artă. Uneori artistul, în al cărui templu lăuntric pătrund până şi cele mai mici unde care agită viaţa din jur, redă în opera sa fenomenele aşa cum se petrec, aşa cum îşi joacă existenţa în orbita mediului fără prea multă tinctură de ordin subiectiv.

Avem în acest caz, realismul artistic capabil să exprime până la cel mai înalt punct tragedia omenească, alături de febra care a determinat-o.

Operele din acest gen sunt în totdeauna frescа adânc reală a sufletului colectiv, irizat în oglinda propriei sale concepţiuni. Din ele transpiră un bogat suflu de adevăr, chiar atunci când ne înfăţişează frământări ce scapă ochiului obişnuit numai cu scene tari, cu situaţii izbitoare, — frământări care, în ultima analiză, reprezintă veşnica năzuinţă a omului către libertate, către descătuşare de tot ce este fatal trecător, meschin.

Alte ori, oncolaţiile sociale sunt prelucrate în sufletul creatorului de artă, sunt împletite cu însăşi aspiraţiile propriei sale ţesături şi apoi concretizate în realizări originale.

Legătura genetică, nodul cauzal al operei de artă devine acum însăşi sensibilitatea subiectivă a artistului, în câmpul căreia a fost transplantat motivul exterior.

Din acest gen fac parte creaţiile artistice ce par a fi proecţiuni depăşitoare de orizonturile actualului, creaţiile ale căror conţinut pare mai mult o plăsmuire închegată şi fixată imediat pe cerul viitorului, decât mugetul unor realităţi smulse mediului colectiv şi pictate într'un colorit nou, ideal.

Iată, pentru a documenta cele expuse, epoca renaşterii

Ridicată pe mormântul tendinţelor

de înălţuşare a individului, renaşterea reprezintă culmea cultului personalităţii pusă în cadrul contribuţiei la comoara culturii universale.

Pictura unui Leonardo da Vinci, Rafael Sanzio, sculptura lui Michel Angelo, dau expresie tocmai tendinţei de emancipare a omului, reprezintă cultul frumosului în expresia lui adevărată.

Renaşterea exprimă profund în toate manifestările ei, spiritul de muncă liberă, de iniţiativă proprie, deziderate ce încă n'au devenit temelii ale vieţii colective, nici astăzi.

Astăzi putem deosebi trei zone artistice: arta europeană care-şi trage încă seva din izvorul renaşterii, dar sub o formă destul de deplasată; arta americană ce urmează ritmul tehnicei şi al civilizaţiei; arta rusă adaptată pe măsura planismului social caracteristic vieţii colective din răsăritul european.

In concluzie, arta ca formă înaltă de exprimare spirituală, urmează evoluţia societăţii, totdeauna marcând puncte de înălţime, când libertatea, munca, iniţiativa spontană este o realitate.

Eugen Credinţă

Costumul naţional

Este o vorbă veche—bătrânească, dar înţeleaptă: „ori te poartă cum ţi-i vorba, ori vorbeşte cum ţi-i portul".

Căutaţi în filosofiile tuturor naţionaliştilor şi patrioţilor din toate timpurile şi din toată lumea şi nu ştiu dacă veţi găsi o lege spusă aşa de scurt şi aşa de bine ca aceasta...

Poate că acel ce scrie aceste rânduri, după legea de mai sus, este cel dintâiu care păcătuieşte.

Ştiţi dece?

Pentrucă scrie despre ceea ce nu poartă! (Basarabenii, în decurs de cei o sută şi mai bine de ani de robie, şi-au pierdut portul lor naţional).

Dar pentruce nu-l poartă *românii* din vechiul regat?

Pentruce nu-l poartă, mai ales, nu sătenii—că aceia ştiu că-l poartă—dar boerii şi pantalonarii şcoalelor noastre, adică absolvenţii, elevii, profesorii, inginerii, meseriaşii, bogătaşii, negustorii şi chiar şi învăţătorii!

Ce admirabil costum de vară!

N'ar fi oare mai frumos decât cele după moda timpului din vremea de astăzi?

Ce-ar fi dacă, începând din luna Mai, când intră la modă albul, şi tot timpul verii, ar umbla toţi cei ce-şi fac haine albe, în costumul nostru naţional?

Sărmanul nostru port! A ajuns simplu decor de scenă, îmbrăcat numai de elevi la serbările naţionale.

E vremea să salvăm această comoară de artă.

E vremea s'o preţuim.

Nu prin discursuri, nu prin sfaturi pentru alţii, ci iarăşi, nu numai la zile mari—adică pe scenele serbărilor—ci chiar în viaţa zilnică, şi vara; în fiecare sărbătoare, cel puţin. Pentrucă mai ales, aici în Basarabia, poporul nu ascultă sfaturi; el vrea pilde. Când elevii sunt în naţional, şi învăţătorii lor să fie tot în naţional, altfel e ridicol şi păcat.

N. Olaru

Sufletul copilului

Copilăria... Câte simţiri şi amintiri duioase trezeşte acest cuvânt! Din negura timpurilor apar locuri dragi, feţe iubite, pentru ca să fie apoi din nou ascunse de valul uitării. Şi toţi spuneţi: „Ce frumoase erau vremurile acelea, când eram copil"... Da, vi se par frumoase timpurile acelea, dar oare nu se pare întotdeauna mai bun, mai senin, ceea ce a fost? Dar între timp aţi uitat. Aţi uitat ce aţi simţit atunci, când vă jucaţi de-a „tata şi mama", sau fu-

geaţi cu ghiozdanul pe spate... şi azi nu mai înţelegeţi. Dar aceasta nu trebue să fie. Greşala cea mare, pe care o fac părinţii în creşterea copiilor lor, e aceea că nu vor, nu pot să înţeleagă, să pătrundă în lumea celor mici. Sufletul copilului este atât de misterios; unii au simţul dreptăţii şi al adevărului atât de desvoltat, încât se apropie de oamenii mari. De aceea trebue să-i ferim de orice neadevăr, nedreptate, pentrucă le pricinuim neajunsuri dureroase.

(Revista Teosofică)

———

George Coşbuc

S'au împlinit 20 de ani dela moartea lui Coşbuc, poet al ţărănimii, poet al neamului. Pomenirea aleşilor noştri, de data aceasta se face cu sfinţenie, în regăsire, în admiraţie. Nimeni nu uită pe Coşbuc, după cum nimeni n'ar putea spune lămurit de ce opera lui ne copleşeşte.

In vremea de pe urmă, a fost comemorat şi Cerna. Primul, „rapsod dela ţară", „poet al satului", „prinţ al baladei„, cântăreţ care ne dăruieşte mirosul reavăn al ţarinei; al doilea, Cerna, fire filosofică, vrăjit de întrebări grele, sub pânza tristeţii. Poposind în împărăţia simţirii coşbuciene vom reciti „Nunta Zamfirei", „Moartea lui Fulger", „Mama", „Vara", apoi „Balade şi Idile" cu borangicul lor de mâhnire şi bucurie sărbătorească. In Coşbuc se îmbină: durerea şi veselia noastră, revolta, dragostea, tradiţia bătrânească, iubirea de pământ, dorul de dreptate, sfinţenia şi pornirea către zările de gând şi vis. Coşbuc e ţăranul prin excelenţă, hărăzit să nemurească pe fraţii lui şi satul nostalgiilor străbune.

Dar, ca o cunună nepreţuit de lucitoare, se ridică peste amintirea lui, icoana omului erudit: Coşbuc, traducătorul trilogiei lui Dante, a „Sacontalei" lui Calidassa şi a altor capodopere universale.

Mereu, mereu critica va afla noi preţuiri în opera lui Coşbuc.

———

Centenarul pictorului Grigorescu

La 15 Mai s'au împlinit o sută de ani dela naşterea lui Nicolae Grigorescu.

Tot în această zi s'a deschis în Bucureşti „Luna Grigorescu", în cadrul căreia au loc spectacole centenare, la Opera Română şi Teatrul Naţional. S'a pus în circulaţie un timbru comemorativ în 500.000 exemplare, cu chipul artistului. In toată ţara s'au răspândit cărţi poştale ilustrate, cu reproducer! după operele de seamă ale lui Grigorescu. D. prof. Al. Busuioceanu va organiza la sfârşitul lunii o expoziţie extraordinară a tablourilor lui Grigorescu, însoţită şi de expoziţia organizată de Academia Română.

Serbările vor culmina cu şedinţa festivă a Academiei, în care vor lua cuvântul cărturarii noştri de vază.

Trebue să remarcăm, cu acest prilej, că Nicolae Grigorescu din ce în ce devine mai actual.

Actualitatea vom înţelege-o în sensul că pictorul acesta genial a epuizat motivele şi miloacele de creare în pictură, pe multă vreme.

„Păstoriţa", „Dela muncă", „Ţiganca", „Războiul", „Dorobanţul" şi alte pânze celebre vor păstra în eternitate frânturi din epopeea neamului nostru.

Deosebit de preţuirea pe care acest centenar o arată unui ales al poporului, unui logodnic al vrajei, comemorarea din cea mai melodioasă lună a

anului, luna Mai, vrea să fie şi un semnificativ omagiu adus bătrânei Moldove.

Amintire despre Barbu Delavrancea

La împlinirea celor douăzeci de ani dela moartea lui Delavrancea, toate publicaţiile au ştiut să cinstească memoria „tribunului desrobirii neamului nostru".

In adevăr, Delavrancea, cum spune undeva Nichifor Crainic „a fost marşul triumfal al intrării în războiu", „glasul Patriei". Patria, aşa cum numai Delavrancea ştia să şi-o închipue : „Religia strămoşilor, sfânta cuminicătură a sufletelor, calda adorare a celor care au fost şi nu mai sunt aecât ţărână şi oase".

Delavrancea a fost un împărat al verbului.

In scris, „Hagi Tudose", „Intre vis şi viaţă". „Liniştе" şi ciclul luminos de teatru istoric; în vorbire, memorabilele discursuri patriotice, culminând cu „Estetica poeziei populare", discursul de recepţie dela Academie.

In special, conferinţa „Patrie şi patriotism", dela Ateneul Român a lăsat o dâră imensă prin răscolirea conştiinţelor româneşti, înaintea războiului.

Delavrancea „este primul scriitor eminescian care a pus la contribuţie tezaurul formelor, cuvintelor şi frazelor create de Eminescu" (Mihail Dragomirescu).

Delavrancea astăzi e „ţărână şi oase, ceea ce înseamnă : „Patrie mare şi sfântă".

Dar comemorarea aceasta vrea să fie mai mult decât o comemorare: un îndemn către cunoaşterea şi dragostea prozatorului neîntrecut, dramaturgului adânc şi tribunului viforos, Barbu Delavrancea.

Revista Revistelor

Sociologie românească, Anul III, Nr. 1—3; Ianuarie-Martie 1938. Publicaţiunea Institutului Social Român de sub direcţia d-lui prof. D. Gusti continuă a fi, cu fiecare număr, aceeaşi ştiinţifică oglindă a realităţilor şi năzuinţelor sătesti, acelaşi riguros îndreptar pe care ne-am obişnuit a-l întâlni de trei ani. Primul număr din anul acesta se deschide cu succintul „Plan de acţiune pentru 1938", semnat de d. prof. *D. Gusti.*

Desprindem:

„Celor ce au în viaţa naţiunii funcţiunea de a face ştiinţă socială le revine o întreită misiune: să înlesnească, prin cercetări, guvernarea naţiunii; să ajute prin publicaţi formarea conştiinţei de sine a naţiunii; în sfârşit, să crească tineri capabili să continue opera de cercetare a realităţii naţionale".

Cum înţelege a-şi îndeplini acest rol d. prof. D. Gusti?

1. Vom contribui la înzestrarea naţiunii noastre cu statul-major de institute de cercetare, prin organizarea temeinică a Oficiului de Studii al Fundaţiei Culturale Regale „Principele Carol" şi reorganizarea Institutului Social Român.

2. Vom milita cu toată hotărîrea, printr'o serie de scrieri şi comunicări

pentru întemeierea în România a unei Facultăţi de Ştiinţe Sociale.

3. Informarea păturii de sus româneşti asupra structurii actuale a naţiunii noastre şi a împrejurărilor în care trăieşte, aşa încât să poată înţelege mai bine motivele ce determină măsurile pe care le cere buna conducere a Statului Românesc.

D-ra *Christina Galitzi* notează câteva „Sugestii pentru organizarea unei Facultăţi de Ştiinţe Sociale de tip american în România".

D. *Constantin Noe* publică un foarte judicios studiu, asupra căruia vom reveni, întitulat „Teoria abisală a d-lui Lucian Blaga".

La *Documente*, d. *Ştefan Popescu* ne schiţează un sumbru tablou al traiului „bivolarilor basarabeni dela marginea Bucureştilor".

Ascultaţi:

„Bivolarii, oameni amărâţi, dorm în în odăile acestea puturoase, cu capul pe saci de tărâţe, ori pe un puinei de muls. Mizerie şi murdărie lucie! Bivolarii dorm în două reprize: odată se culcă spre două noaptea, să se scoale în zori, şi altă dată, în mijlocul zilei".

Mai departe:

„Simbria e de 700 lei pe lună şi deale gurii: mălai şi lapte. Ce împuţinează banii, e tutunul... Necazurile se ţin lanţ de capul lor".

Aşa îşi duc povara vieţii fraţii noştri basarabeni, mânaţi de fata morgana câştigului la marginea cetăţii de pe malurile Dâmboviţei.

* * *

Insemnări ieşene, anul III, Iunie 1938, Iaşi, str. Păcurari, 32. Abonament anual 250 lei.

Deşi în vârstă numai de 3 ani, revista „Insemnări ieşene" poate rivaliza cu cele mai bune reviste din ţară şi chiar din străinătate. Actuala ei poziţie este alături de cea a Revistei Fundaţiilor Regale, cu mici retuşări în ce priveşte selecţia materialului literar propriu zis. In acest număr este reprodusă magistrala conferinţă de politică externă, ţinută la Galaţi de d. prof. N. Daşcovici, cu subiectul: „Libertatea navigaţiei în Mediterană şi interesele noastre naţionale". D. Emil Coliu notează succint „Actualitatea lui Machiavel". „O luptă pentru şcoală", aşa se chiamă însemnările, care privesc străduinţele depuse de d. prof. Gr. T. Popa, în decurs de aproape 20 ani, pe ogorul învăţelenit al şcoalei. Spicuim câteva din problemele ce le pune şcoalei noastre noua schimbare efectuată asupra sistemului politico-social:

„Atitudinea severă în controlul îndatoririlor nu trebuie să încalce domeniul selectivităţii academice şi nici să atingă câmpul ideilor... Învăţătura nu trebuie să fie limitată. Viitorul este al gândului liber şi orice restricţie a minţii este o împuţinare naţională.

De aceea drumul şcoalei de-acum încolo cată să fie un drum cu perspective nesfârşite, fără oprelişti şi fără fereli.

Să dăm elan investigaţiei, să aţâţăm competiţia capacităţilor şi să facem o comunitate sufletească dincolo de zilnica diversitate a vieţii vulgare.

Să nu reducem învăţământul la nici o formă de dogmă... fiindcă omul nu poate stăpâni adevărul absolut. Dimpotrivă, să stăm gata oricând pentru o renunţare la ceea ce apărea că este adevăr atunci când un adevăr mai sigur se arată".

Insfârşit, „din şcoală trebuie să plece marile curente de idei şi îndemnul spre sforţări cu ajutorul cărora oamenii diferitelor vrăste ajung să aibă o înţelegere comună şi un ţel identic".

Iată, deci, noile ferestre care se deschid spre marea mărilor, reforma reformelor, ţinta tuturor conducătorilor: şcoala.

Viața Basarabiei, Anul VII, Nr. 4—5, Aprilie—Mai 1938.

Cu fiecare număr ce primim, revista „Viața Basarabiei" apare mai completă, mai serioasă. Materialul redacțional este cântărit cu mai multă luare aminte. Numărul de față este închinat Unirii Basarabiei, după cum se constată din articolele ocazionale semnate de d. Pan. Halippa, etc. Interesante sunt scrisorile țăranilor basarabeni din timpul războiului Atâta gingășie, simplitate, discreție încât, citindu-le, trăiești un moment de eternă poezie: poezia suferinții.

Substanța revistei o formează documentatul articol al d-lui *Alexandru V. Boldur: Statutul internațional al Basarabiei*, continuarea și sfârșitul aceleiași clasice traduceri din grecește: *Toxaris* de d. *Th. Simenschy* și studiul *„Basarabia și Transnistria"* semnat de d. *N. Smochină*. Aflăm de asemeni „cuvânt de mândrie și datorie" față de noi și de artista—sculptor *Nina Iașcinschi*, o basarabeancă născută în satul Ghiliceni, jud. Bălți, o fală... a Belgiei, unde a obținut premiul întâiu. Și când ne gândim că la noi e complet necunoscută...

Poeme — simțite, alese — semnează, ca niciodată, d-nii *N. F. Costenco, Vladimir Cavarnali, Bogdan Istru, V. Luțcan, George Meniuc și Mihai Boboc.*

Cronica numără numele d-lor *Rafail Radiana, Iacob Slavov, P. Caboiteanu* (ați reînviat ca pasărea Phoenix din cenușa istoriei, domnule Halippa!...) Totuși, *cronica* e insuficientă, nu păstrează proporțiile armoniei, nu e însuflețită peste tot de un duh înalt.

* * *

Cetatea-Albă, revistă lunară—orașul Cetatea-Albă; Director, prof. N. Țane.

Ne-au parvenit câteva numere răzlețe, pe anii 1937 — 38, din această îngrijită revistă care face cinste publicisticei basarabene. D. prof. N. Țane a izbutit să grupeze în jurul său un număr de corecte și alese condeie, dintre care enumărăm: G. D. Pălțineanu, N. Gh. Popescu, G. Bogdan, Vlad. Șah-Nazarov, David Bujoreanu ș. a. Problemele care fac obiectul preocupărilor revistei sunt cele pedagogice, literare, științifice.

Aproape în fiecare număr aflăm și câte o traducere din pionerii culturii și educației. Notăm: „Părintele Girard" de Gabriel Compayré, trad. N. Țane și seria „Școala dela Iasnaia Poliana" de L. Tolstoi, trad. G. Bogdan.

Insemnările, sintetice, cu nerv scrise de d. N. Țane încheie fiecare număr de sobră ținută intelectuală.

* * *

Gândul Vremii, Anul VI, Nr. 2— 3 1938; București VI, str. Dr. V. Poloni 24.

Iată o revistă de îndrăzneață atitudine și ideologie. Scriu pene ruginite în ale scrisului. Notăm documentatul articol — partea II — „Despre problema neologismelor", semnat de d. Lotar Rădăceanu, iar la Cronică, însemnările despre „Combaterea tifosului exantematic în Basarabia", — din care desprindem finalul: „O combatere reală a tifosului exantematic în Basarabia ori în altă parte a țării, va trebui să rezolve mai întâi cauzele lui de ordin economico-social și numai pe urmă să se adreseze celor de ordin pur medical. Altfel, vom pluti mereu la suprafața răului, în timp ce cauzele lui adânci ne vor putea oferi oricând efecte surprinzătoare"

* * *

Gândirea, Anul XVII, Nr. 5, Mai.

Număr mai puțin interesant ca de obiceiu. Colaborează d-nii: Nichifor Crainic, D. Ciurezu, N. Crevedia, Radu Gyr și alții. Frumos ni se pare numai studiul-esseu „Rugăciunea lui Iisus", semnat de Nichifor Crainic.

* * *

Bugeacul, Anul III, Nr. 4—7, 1938 —Bolgrad.

„Revista Bugeacul a întârziat mult

în apariţia ei, din cauza unor erori şi confuziuni făcute cu ocazia suspendării mai multor publicaţiuni basarabene", aşa ne informează acest număr.

Sunt regretabile aceste „erori şi confuziuni".

Semnează articole şi versuri d-nii: N. Cancel, B. Frunte, Alfred Tibereanu, Boris Baidan, C. Aldea etc. Cronica o susţin d-nii Iacob Slavov (prin purgatoriu: Slavu), Ion Chircev şi Dragomir Petrescu.

Am vrea ca această revistă sudică să ne dea o literatură autentică, nu ocazională.

* * *

Meşeceul, Anul V, Nr. 51, Martie 1938—Iaşi.

Numărul este închinat în întregime sădirii pomilor. Semnează articole ocazionale d-nii: Ing. Al. Ştefănescu, Paul Bujor, prof. Val. Gr. Chelaru, Şt. Birsănescu, Gh. Cirţescu, August Scriban, Gh. Alexa, etc

* * *

Speranţa, revista Corpului Didactic Primar din jud. Orhei; Nr. 3, Martie 1938.

Numărul acesta al „Speranţei" este mai atent redactat. Se observă mai multă cântărire a materialului. D. prof. C. Macrinici scrie despre: Unirea Basarabiei". D-lui prof. Dr. C. I. Parhon i s'a reprodus din „Dacia Nouă" articolul „Creşterea copiilor în lumina biologiei". Continuă contribuţiile d-lor Benedict Corduneanu, C. Gorduz, Gr. Adam, Vasile Agache şi A. Moraru.

Vătaful acestei modeste publicaţiuni, d. Boris Vasilache, îşi dă toate silinţele să ne prezinte o revistă demnă de Asociaţia orheiană. Totuşi, ar fi fost mai bine dacă figurau în text mai puţine poezii şi mai multe note la *cronică*.

Revista apare cu o întârziere de două luni.

* * *

Şcoala Prahovei, revista Asociaţiei Învăţătorilor din jud. Prahova, Nr. 3—4. 1938 — ne prezintă trei articole serioase: Jean Wintsch — „Turburările conduitei şi caracterului copilului"; Constantin Stelian — „Literatura pentru copii" (ambele reproduceri) şi Zoe Teohari — „Din viaţa spirituală în URSS".

Lipseşte cronica.

* * *

Revista Asociaţiei Învăţătorilor din jud. Bălţi, Nr. 4, Aprilie 1938.

Intregul text al revistei e alcătuit de articolele d-lor prof. Val. Gr. Chelaru şi V. Isac.

Primul vorbeşte, în continuare, despre „Chipurile de dascăli în literatura română"; al doilea, despre „Controlul individual pe calea intuiţiei interne". E drept, sunt studii documentate, judioase — dar insuficiente. Contribuţia învăţătorilor e inexistentă.

Lipseşte cronica.

———

BULETIN PROFESIONAL

Un congres și o aniversare

Adunarea noastră din 30 a. c. a fost fericit popas de recapitulare și nou avânt, cinstită cu reconfortantă prezență.

Lumina ce încălzește și strălucește în inima și gândul breslașilor școlii poporului, a pâlpâit puternic, stabilind punctul de hotar al unui organism demn, solidar și loial.

In mijlocul impresionantului număr de participanți, a coborît d. ministru D. V. Țoni, întruchipătorul icoanei de cinste și muncă învățătorească. La o adunare de slujitori devotați Țării și Tronului, d-sa, în calitatea-i de sfetnic, făcându-se interpretul gândului regal, pe care ni l-a tălmăcit, a stabilit contactul plin între massa de jos și înălțimea diriguitoare.

La un congres stăpânit de râvna desbaterilor rodnice, asupra problemelor care fac preocuparea noastră de fiece zi, ministrul Culturii Poporului a statornicit conlucrarea ministerului cu cei mai direcți și autorizați factori de îndrumare populară.

Iar luptătorul din d-sa—care „n'a pierit"—a făcut front comun pe aceeași poziție de cinstită luptă profesională, care ni-a dat tăria hotărîtoare pe drumul de destin al Neamului și ne-a încărcat de prestigiu.

A fost prezent între noi părtașul luptelor de înfăptuiri istorice, la o sublimă aniversare, care aruncă cununa gloriei pe fruntea dascălilor moldoveni, care au tras brazda cea mai adâncă din istoria naționalizării

şi consolidării şcoalei româneşti în Basarabia, acum douăzeci de ani.

Un congres şi o aniversare...

Un congres în care s'a cerut o şcoală normală, creaţia specificului nostru naţional, care să formeze elemente ce vor studia şi desvolta acest specific. O şcoală normală creată prin şi pentru viaţă, prelungită cu dreptul dascălilor de a avea pregătire universitară.

S'a ridicat problema vitală a asistenţii corpului învăţătoresc. Abnegaţia şi uitarea de sine au sfredelit puterea de jertfă umană, propunându se simbolicul „leu zilnic", drept contribuţie pentru oficiul de asistenţă.

Dar problema manualelor didactice?

Dacă dezideratele expuse şi discutate în congres n'ar prezenta decât girul competinţei noastre ca mânuitori ai acestor manuale, cât şi bunul simţ şi dorul de mai bine a unor devotaţi ai şcolii, şi credem că vor forma sugestii—mai mult ca altă dată—care să uşureze rezolvarea problemei.

Chestiunile de interes local au făcut—la fel—obiecte de ample discuţiuni, cu fericite soluţionări.

Şi o aniversare... a unei biruinţi câştigate cu trudă, de întregul corp didactic basarabean, luptători pentru o cauză dreaptă.

S'a depănat firul amintirilor, înlăturând păienjenişul menit s'aştearnă uitarea. S'au tors spovedanii curate ale unui mănunchi de luptători, uimiţi — după douăzeci de ani — de rodul abia întrezărit, al unei seminţe aruncate cu îndârjire. S'a încercat şcoala uceniciei cu cei ce vor urma, printr'o comuniune sinceră între vârstnicii încercaţi şi cei care vor trebui să desăvârşească un organism viu, în slujba unui ideal. S'a verificat împletirea continuă a unui trecut, cu năzuinţele ce ne stăpânesc.

In atmosfera unui entuziast congres, plutea mireasma pasiunii pentru muncă şi conştiinţa roadelor binecuvântate de Ţara ce le aşteaptă.

Proces-verbal

al adunării generale ordinare a învăţătorilor din Municipiul Chişinău şi jud. Lăpuşna, din 30 Aprilie 1938

Adunarea se deschide în sala de festivităţi a Şcoalei de Contabilitate, la ora 11 dimineaţa, după primirea entuziastă făcută în gară, la ora 8,35 a. m. d-lui D. V. Ţoni, — Subsecretar de Stat la M. E. N. şi fost preşedinte al Asociaţiei G-rale a învăţătorilor, şi, după oficierea, la orele 10 a m. în Catedrala Mitropolitană, a parastasului pentru pomenirea colegilor decedaţi dela 1918—1938.

La adunare participă: d-nii D. V. Ţoni—Subsecretar de Stat, Lt.-col. Anton Teodorescu — Prefectul judeţului, C. Dardan—Primarul Municipiului, C. Holban—Inspector G-ral şcolar (Şeful Regiunii), I. Obadă — Inspector primar, Vl. Neaga—Revizor Şcolar, I. Macovei—Inspector secundar şcolar, părintele Burjacovschi — delegatul Mitropoliei, colonel Alexandrescu—delegatul Corpului III Armată, profesor universitar Şt. Ciobanu, profesor L. T. Boga, profesor Th. Neaga I. Sârbu — preşedintele Fundaţiilor Regale (Despărţământul judeţean), I. Berliba—preşedintele Asociaţiei Regionale a învăţătorilor, Vierescu — preşedintele Asociaţiei-Vaslui, Popovici—Bălţi, Sfeclă—Soroca, şi alte personalităţi, precum şi un număr mare (peste 600) de colege şi colegi din oraş şi judeţ.

D. I. Arhip — Preşedintele Asociaţiei — în cuvântul de deschidere arată că Congresul urmând să se ocupe de diferite chestiuni pe care şcoala şi viaţa profesională le pune la ordinea zilei, are şi o altă semnificaţie istorică, împlinindu-se 20 ani dela primul Congres al învăţătorilor moldoveni din judeţul Lăpuşna, când s'au pus bazele actualei Asociaţii profesionale.

La 1917, continuă d-sa revoluţia rusă, descătuşând pe învăţători de absolutismul ţarist, le dă drept la o organizare mai largă. In Basarabia această reorganizare având la bază concepţii revoluţionare, n'a putut fi de acord cu sentimentul moldovenilor băştinaşi. Se convocă deci, imediat, un mare congres (25 Mai 1918) al profesorilor şi învăţătorilor moldo-

veni spre a se pune bazele şcoalei naţionale în Basarabia. Cu toată acţiunea duşmănoasă a elementului străin neamului nostru, Congresul izbuteşte să impună drept limbă de predare limba moldovenească, gratuitatea cursurilor pentru copii şi introducerea alfabetului latin.

Au trecut de atunci 20 ani. Sămânţa aruncată în 1918 a dat roade din belşug. Sărbătorind un trecut de muncă închinată şcoalei româneşti, să îndreptăm gândul, după două decenii de biruinţă, către acela care simbolizează unitatea şi ţăria noastră naţională, care întruchipează fiinţa neamului şi aspiraţiunile lui, care este îndrumătorul, sprijinitorul şcoalei româneşti şi cel mai mare prieten al învăţătorimii.

(Intreaga asistenţă intonează Imnul Regal).

Increderea ce o manifestă M. S. Regele în noi — continuă d. I. Arhip, a avut drept urmare numirea în postul de conducere al şcoalei a preşedintelui nostru d. D. V. Ţoni. Prin această înaltă încredere se cinsteşte stegarul, conducătorul nostru, dar se cinsteşte şi întreaga învăţătorime. Munca şi priceperea d-lui Ţoni au fost apreciate. Vă cunoaştem, d-le Ţoni. Ştim ce vreţi; ne-aţi spus-o de atâtea ori în şedinţe, congrese, conferinţe, ziare. Ştiţi ce aşteaptă dela Dvs. învăţătorimea. Contaţi pe sprijinul ei, căci acuma ea îşi va face şi mai mult datoria pentru a vă ajuta în marea operă ce aveţi de realizat.

Pentru Asociaţia lăpuşneană prezenţa la solemnitatea de azi a d-lui Ţoni, constitue o bucurie deosebită. La toate actele mari din istoria mişcării noastre profesionale locale, d-sa a fost alături de noi. In 1934 a prezidat actul unirii celor 2 Asociaţii judeţene şi municipale; în 1935 a prezidat hotărîrea de înzestrare a Asociaţiei cu imobilul ei propriu; în 1936 a luat parte la înaugurarea „Casei Învăţătorului".

Învăţătorii în picioare cântă „Mulţi ani trăiască".

Apoi d. I. Arhip salută oaspeţii dela congres şi în încheiere spune: Asociaţia noastră îşi va continua activitatea şi din cadrul preocupărilor ei nu va scăpa rolul pe care şcoala îl are de îndeplinit aici la graniţa răsăriteană a ţării şi anume: şcoala are datoria să creeze şi o graniţă a sufleteler

omăneşti ca să asigure stabilitatea veşnică a românismului pe aceste meleaguri.

Trăiască Neamul! Trăiască România!

Din partea bisericii a vorbit părintele Burjacovschi, care aduce binecuvântarea P. S. S. Efrem, locotenent al Arhiepiscopiei şi le spune tuturor: „Hristos a înviat"!

Prin educaţia religioasă care este şi temelia noastră, spune P. C. S-a, se ridică edificiul naţional: şcoala. Biserica aduce omagiul ei la împlinirea celor 20 ani de muncă culturală, menită să ridice învăţătorimea din această parte a ţării. Ţara şi neamul vor fi recunoscătoare pentru ceea ce învăţătorimea face pentru lumina poporului.

A vorbit apoi d. Lt.-col. A. Teodorescu, Prefectul judeţului.

Prezenţa Dvs. în mijlocul nostru, domnule Ţoni, ca sfetnic al Tronului, este un prilej de înviorare la muncă. Aci, la margine de ţară, în vremuri de bejanie, s'au născut şi s'au călit sufletele basarabenilor luptători naţionalişti. Aci au suferit spre a se ajunge la ruperea lanţurilor. Aci s'au plămădit şi s'au scris frumoase pagini de istorie a neamului nostru. Învăţătorimea de aci a dat acum şi suprema dovadă de devotament şi de muncă la începutul reînnoirii României. Suntem încredinţaţi că învăţătorii vor colabora şi de acum înainte la regenerarea neamului nostru. La combaterea tifosului exantematic învăţătorii au venit alături de noi. Ne găsim la un început de înfrângere a epidemiei, graţie concursului învăţătorimii. Învăţătorul este chemat să creeze o viaţă nouă şi o epocă nouă în statul nostru; de aceea şi noi punem toată nadejdea în apostolii neamului.

D C. Dardan—Primarul Municipiului—spune:

Sunt bucuros de a fi azi interpretul populaţiei din Chişinău şi de a Vă aduce salutul ei.

Fiecare din noi îşi dă seama de rolul important ce-l aveţi în formarea caracterului şi sufletului copiilor noştri. Noi vă păstrăm un adânc sentiment de recunoştinţă. Cunoaştem strădania ce o puneţi în satele Basarabiei şi lupta pe care o duceţi să ridicaţi pe moldoveni la civilizaţia la care au dreptul, dar şi pe care o merită. Implinirea acestui ideal de-

pinde de Dvs, învăţătorimea română. Urează apoi succes congresiştilor.

D St. Ciobanu, profesor universitar, aduce salutul generaţiei de luptători naţionalişti din 1907.

D. profesor Th. Neaga a vorbit în numele trecutului de lupte naţionale.

D. St. Holban, expune luptele din 1918 când d-sa a fost conducătorul grupului de iniţiativă pentru organizarea Congresului ce a pus bazele actualei Asociaţii.

D. profesor L. Boga a vorbit în numele Regionalei Fundaţiilor Regale, spunând că datoria corpului didactic nu s'a terminat. Mai avem, spune d-sa, fraţi cari jinduesc după slova şi portul românesc.

Părintele P. Guciujna, evocând colaborarea între preoţi şi învăţători, sacrificiile pe care le-au făcut, deşi au luptat cu greutăţi morale şi materiale, arată contribuţia pe care a dat-o presa naţionalistă în lupta aceasta timp de 20 ani pentru retrezirea conştiinţei naţionale.

Urează congresiştilor spor la muncă.

Vorbesc apoi d-nii: I. Sârbu, I. Berliba, Vierescu—Vaslui, Popovici—Bălţi.

In numele guvernului a vorbit d. D. V. Ţoni — Subsecretar de Stat la M. E. N.

Sunt fericit, a spus d-sa, — că pot astăzi să fiu în mijlocul Dvs în clipa când comemoraţi 20 ani de când aţi reputat prima biruinţă naţională în Basarabia românească şi aţi pus bazele Asociaţiei Învăţătorilor.

In numele guvernului mă închin amintirii tuturor acelor luptători care au ridicat steagul luptelor naţionale în Basarabia. Cine poate uita pe preotul Mateevici, care în acel congres memorabil din Mai 1917 a venit să ne îmbărbăteze cu acea poezie care aparţine neamului întreg „Limba noastră"? Fericire şi bucurie am şi astăzi, după 20 ani, când văd la ce înălţime a ajuns visul nostru de atunci. Am fost şi eu printre cei câţiva învăţători din Vechiul Regat, trimişi in Basarabia să aducă cuvinte de înfrăţire. Atunci eu am scris în ziarul „Sfatul Ţării" articolul intitulat: „Ce aşteaptă ţara şi neamul dela învăţătorii basarabeni".

Am luat parte la toate mişcările şi manifestările învăţătorimii luptătoare dela 1917 şi 1918. Este adevărat ce a spus părintele Guciujna că învăţătorii basarabeni au dezvoltat o activitate, care poate fi dată ca pildă pe tărâm de românizare. Învăţătorimea basarabeană asigură şi azi pe Regele şi ţara, că pot conta pe dânsa.

Să-mi îngăduiţi acum să vin la realitate.

Desigur, vreţi să ştiţi, ce voiu face dela postul unde mă găsesc. A început o eră nouă de pacificare şi românizare a sufletelor, eră de gospodărie a ţării după altă metodă, care dorim să însemne o eră de cinste şi sfârşitul necinstei şi fraudei în banul public. La începutul acestei ere, Suveranul a socotit să-mi încredinţeze şi mie un rol în conducerea şcoalei naţionale.

M'am supus ordinului Şefului Statului şi mi-am pus în gând să aduc o îndreptare în viaţa şcoalei şi în viaţa naţională. Nu neg şi nu întunec binele ce s'a făcut până azi pentru şcoala naţională. S'a făcut mult pentru progresul şcoalei româneşti, cu care ea se poate mândri chiar în faţa străinătăţii. D. Dr. Angheleseu a pus suflet în această mândrie, dar totuşi este încă mult putregai în organizarea şcoalei. Politicianismul a pângărit şcoala, a adus dezordine, dezagregare, arbitrar şi nedreptate. O spun aceasta cu toată conştiinţa şi cu toată răspunderea pe care o am în acest moment. Legea obligativităţ.i a fost călcată în picioare pentru stupide interese electorale. S'a venit cu iertarea de amenzi şcolare pe timpul propagandei electorale, ca să se revină după alegeri. Din această cauză cetăţenii urau nu pe politiciani, ci pe învăţători, pe care îi credeau vinovaţi.

Aceiaşi politicieni făgăduiau şi desfiinţarea cursului complementar. In corpul de control al învăţământului a domnit dezordine. Politicienii hotărau înălţarea la fel de fel de demnităţi a învăţătorilor din rândul celor fără merite. Astfel se numeau potop de inspectori şcolari. Ajunsesem să avem 700. Intr'un judeţ, de pildă, erau 25 subrevizori, iar în altul numai 2.

Transferările erau făcute după dispoziţia prefecţilor clubişti. Acolo, în cabinetul prefectului, se răpeau drepturile

celor meritoşi. Nimeni n'a suferit o sancţiune, deşi se călcau flagrant legile, iar politicienii încurajau nedreptăţile. Se trafica până şi cu detaşările, care erau plătite. In minister exista un oficiu de trafic, cu plată. Pedepsele se dădeau cu domnia arbitrariului. Şcolile funcţionau fără program. Clasele VII şi VIII ale şcoalelor normale funcţionează şi azi tot fără program. 1 500 de şcoli confesionale, multe din ele fără autorizaţie, focare de iridentism, funcţionau fără niciun control. Aprobarea cărţilor didactice se facea printr'o comisiune, care era o sinecură. Inspectorii de control traficau cu cărţile didactice, prierzându-şi autoritatea în faţa învăţătorilor.

Singura mea datorie este să aduc ordine şi să şterg nedreptăţile. Voiu aduce deci ordine şi dreptate în şcoală. Voiu face să se aducă legea de organizare a învăţământului nostru popular, cel dintâi lucru ce mă preocupă. Se va legifera recrutarea personalului de control pe bază de concurs, şi nu va pătrunde în el niciun nechemat, afară de cel cu valoare didactică. Nimeni nu va mai intra în el şi nu va înainta fără cale ierarhică. Vom examina cursul supraprimar care este în unele locuri o simplă iluzie, fără personal didactic pregătit. Va trebui ca acest curs complementar să devină o realitate. El nu poate fi cerut în fiecare sat sau în şcoli unde este numai un învăţător. Cursul primar trebue să fie orientat şi aplicat nevoilor actuale ale ţării. Definitivarea nu poate să mai fie o reeditare a examenelor de diplomă a şcoalei normale ; ea trebue să fie un examen al rezultatului muncii depuse pe teren. Se va aduce legea modificării în învăţământul primar, în care se vor cuprinde şi examenele de definitivat. Organizarea viitoare a învăţământului trebue să cuprindă alt mod de notare a învăţătorilor. In această legiferare se vor cuprinde alte norme de pregătire şi perfecţionare a învăţătorilor. Existenţa şcoalelor normale la noi în ţară, trebue să se prelungească, căci numai ele pot cuprinde elementele dela sate. Se va creia şi un învăţământ superior, universitar, pentru învăţători.

Titlul ce va purta acest învăţământ nu interesează. Acest învăţământ superior va fi prevăzut în bugetul anului viitor.

Nu s'a făcut nimic pentru perfecţionarea învăţământu-

lui. Ministerul n'a avut nici măcar un buletin. E necesară deci o publicaţie în stil mare, în acest scop. Sunt necesare cursuri speciale pentru cunoştinţe agricole, pentru muzică, pentru gimnastică, pentru desen şi caligrafie. Să trimitem în străinătate elemente tinere pentru perfecţionare. Incă o dreptate care trebue să vină, este aceea de a se da satisfacţie morală şi materială pentru învăţători.

Invăţătorii nu pot abandona lupta care ne este cerută de Suveran, ca să ridicăm satul şi săteanul şi, prin el, ţara şi neamul. Orice munci ni se vor cere pentru acest ideal, învăţătorimea trebue să răspundă cu tot elanul. Munca ce ni se cere în străjerie, în premilitărie, pe frontul cultural, în antirevizionism, este o mândrie, este o demitate pentru învăţători. Tineretul nostru trebue crescut în cultul drapelului, în cultul Regelui, în cultul demnităţii naţionale. El nu mai poate fi crescut în cultul omului politic. Ne trebue un tineret gata pentru paza graniţelor, cu sacrificiul vieţii.

Vă chem deci la muncă nouă, o muncă de pregătire a sufletelor româneşti, pentru ziua pericolului.

M. S. Regele şi-a pus această încredere în corpul didactic, în conştiinţa noastră şi în tradiţia înaintaşilor noştri. Să răspundem deci demni dela postul acesta nobil şi de răspundere. Cine abandonează această muncă numai poate fi numit învăţător. Conştiinţa unitară şi solidaritatea pot duce la biruinţă. Cu ele vom birui. Invăţătorimea trebue să ţină la Asociaţiile ei, să stea strâns unită în jurul lor. Cred că aşteptările puse în noi vor fi realizate. Cel dintâiu care îşi punea nădejdea în noi e Regele nostru, Regele cărturar.

Cu viziunea patriei înainte, la biruinţă!

Apoi au fost citite următoarele telegrame:

M. S. Regelui Carol II

Invăţătorimea din ţinuturile codrilor marelui Ştefan, întrunită în adunarea comemorativă a celor 20 ani de când cea dintâi luptă a ei a biruit, redând şcoalei din Basarabia limba românească şi chezăşuind la închegarea unităţii naţionale, îşi îndreaptă primul gând de iubire şi recunoştinţă către Regele culturii. Invăţătorimea din judeţul Lăpuşna nu uită în

acelaşi timp, că chemarea iubitului nostru Preşedinte, D. V. Ţoni, ca sfetnic al tronului, exprimă încrederea M. Voastre, pe care o puneţi în învăţătorimea română.

Preşedintele congresului comemorativ
(ss) *Arhip*

P. S. Episcop Colan, Ministrul Educaţiei Naţionale

Învăţătorimea din jud. Lăpuşna, întrunită în adunarea comemorativă a 20 ani de când s'a hotărît soarta şcoalei româneşti din Basarabia şi în prezenţa Preşedintelui Asociaţiei Generale a Învăţătorilor din România, D. V. Ţoni, Subsecretar de Stat, aduce omagiul ei Prea Sfinţiei Voastre ca unul ce chezăşuiţi la promovarea culturii poporului prin şcoală şi biserică.

Preşedintele adunării (ss) *Arhip*

La orele 14 p. m. şedinţa se suspendă.

Se redeschide la orele 4 p. m. întrându-se în desbater, asupra chestiunilor prevăzute în ordinea de zi.

1. D. N. Ermurache, Secretarul General al Comitetului, citeşte „Darea de seamă asupra activităţii Comitetului. pe anul expirat".

2. D. Gr. Bălan (în lipsa d-lui V. Voiciulis—casier—bolnav) citeşte darea de seamă asupra gestiunii Comitetului

3. D. Th. Balmuş—citeşte raportul cenzorilor.

Discuţii:

D. N. Popescu cere lămuriri asupra avansurilor dubioase şi asupra demersurilor făcute în legătură cu armonizarea salariilor.

D. Gr. Bălan lămureşte în ce constă avansurile dubioase, iar d. Arhip adaogă că operaţia de urmărire a acestor avansuri este grea, unii colegi achitând la timp avansurile prin percepţii, însă perceptorii au vărsat sumele la Administraţia Financiară fără a indica că ele aparţin Asociaţiei Învăţătorilor, alţi colegi au ridicat rente pentru sumele datorate, deşi rentele trebuiau să treacă la Asociaţie.

In legătură cu armonizarea salariilor d. Arhip arată să acţiunea s'a dus în cadrul Asociaţiei Generale şi problema se află în stadiul cunoscut.

D Balmuș, relativ la cursurile de vară dela P. Neamț, susține că ele au fost organizate de As. G-lă „cu strădania ei"; din partea Asociației noastre a fost un singur delegat, când alte Asociații au trimis un număr mai mare de delegați și cere ca pe viitor participanții la cursuri să publice în mod obligator în revista noastră o dare de seamă mai amănunțită asupra activității dela cursuri—cuprizând în această dare de seamă conferințele mai importante precum și întreg material care ar interesa în mod deosebit învățătorii.

Se mai cer lămuriri în legătură cu biblioteca Asociației.

D. Arhip arată că biblioteca, datorită concursului material acordat de către Banca „Spiru Haret", este înzestrată cu cele mai noi cărți literare și de specialitate.

Distribuirea cărților se face în zilele și orele de operații la Banca „Spiru Haret", însărcinat fiind cu aceasta d. Gh. Druță, administratorul „Casei Învățătorului".

Discuțiile terminându-se, darea de seamă și contul de gestiune se pun la vot și în unanimitate sunt aprobate, dându-se astfel descărcare de gestiune Comitetului pe anul 1937.

D. Gr. Bălan citește proectul de buget pe anul 1938.

La venituri la punctul „Revista" se propune majorarea abonamentului anual dela 80 lei la 100 lei.

Propunerea de majorare este admisă.

La cheltueli se propune majorarea salarului servitorilor dela 1500 lunar la 1700.

Și această propunere, după mai multe discuții, se aprobă.

Privitor la propunerea de a se edita revista pe hârtie simplă, se hotărăște în urma lămurilor date, menținerea hârtiei tip școlar, precum și publicarea în revistă a diferitelor dări de seamă dela Cercurile Culturale.

D. Președinte dând toate lămuririle și în această privință, propune, și adunarea aprobă, să se aducă mulțumiri redactorilor: Ion Bădărău, V. Luțcan și C. Roșu pentru munca dezinteresată ce depun.

Proectul de buget, amplu discutat, este votat pe articole, după cum urmează :

Venituri			Cheltueli		
Nr. crt.	Denumirea conturilor	Sume	Nr. crt.	Denumirea conturilor	Sume
1	Excedent an. 1937	40405	1	Contabil 18000 Salarii Servit. 20400	38400
2	Venit Sanatoriu	2000	2	Chelt.depl.şed.Comit	7000
3	Cotizaţii an. 1938	125000	3	Chelt. depl.Congrese	10000
4	Chiria 27000 Venit Cămin Dormit. 33000	60000	4	Cotiz. Asoc Generale	30000
5	Abonam. Revista „Şc. Basarabeană“	85000	5	Revista „Şcoala Basarabeană“	90000
6	Subv. pt. Revista B-ca „Spiru Haret“	5000	6	Cotiz. Asoc. G-le	2000
7	Subv. Cămin B-ca „Spiru Haret“	12000	7	Reparaţii şi întreţ. Sanatoriului	3000
			8	Chelt. întreţ. Cămin.	54000
			9	Inzestrare Căminului mob lier şi baie	15000
			10	Chelt. culturale (bibl. radio, abonam. rev. etc.	10000
			11	Reparaţii şi amenaj cămin.	30000
			12	Dobânzi Cr. Urban Iaşi	18000
			13	Cheltueli G-le	14000
			14	Ajutoare	5000
			15	Diverse neprevăzute	3005
	Total Lei	329405		Total Lei	329405

D. N. Olaru citeşte raportul asupra „Organizării Şcoalei Normale de învăţători“.

După discuţii la care iau parte d-nii Barbu, Bălan, V. Chicu, etc. (referatul va fi publicat în revistă) este aprobat.

Se trece apoi la punctul 6 din ordinea de zi: Situaţia morală şi materială a şcoalei primare.

D-l Negacevschi—raportor—fiind lipsă, referatul este c'tit de d. I. Cernat.

Adunarea aprobă referatul.

Punctul 7: Manualele didactice. Raportor d. I. Chicu.

D. Roşu aduce următoarele complectări: unificarea materiilor generale, diferenţierea cunoştinţelor după regiuni,

corelaţia obiectelor făcute prin manuale, oglindirea spiritului nou al timpului şi gratuitatea manualelor.

Referatul se aprobă cu complectările de mai sus.

Punctul 8: Asistenţa medicală a învăţătorilor.

Raportor N. Olaru. In concluzie d-sa propune şi d. Curicheru susţine, crearea „Oficiului de asistenţă pentru învăţători", printr'o nouă reţinere din salar (1 leu pe zi). D-sa prezintă şi un proiect de statut.

D. A. Alexandrescu combate proiectul, propunând în schimb înscrierea tuturor colegilor ca societari ai Cooperativei „Izbânda", care, având un capital social de aproape 1.500.000 lei ar putea realiza un beneficiu anual de 200.000 lei, din care s'ar putea ajuta cu prisosinţă colegii suferinzi. Chestiunea în principiu se aprobă, urmând ca realizarea ei să se facă când împrejurările vor permite.

Punctul 9: Cursurile de vară. D. Gr. Bălan expune demersurile făcute de Comitet pe lângă Asociaţiile din Tighina şi Orhei pentru organizarea în comun a cursurilor, deoarece Asociaţia noastră singură nu poate suporta cheltuelile necesare, care după experienţa făcută cu organizarea cursurilor la Soroca, Hotin, Bălţi,—se ridică până la 80.000 lei. Astfel, problema realizării cursurilor rămâne în funcţie de răspunsurile ce vor da Asociaţiile din Orhei şi Tighina.

Punctul 10: Diverse.

D. Oprea ridică chestiunea înfiinţării Căminului copiilor de învăţători în clădirea din curtea „Casei Învăţătorului".

D. Mircea Epifan propune vinderea Sanatoriului „Sergheevca", întrebuinţând capitalul realizat pentru cămin.

Adunarea dă mandat Comitetului pentru a se prezenta la adunarea viitoare cu chestiunea studiată.

D. Olaru propune organizarea la Chişinău a unei „Săptămâni Pedagogice".

Comitetul va studia chestiunea.

Epuizându-se ordinea de zi, şedinţa se declară închisă, la orele 9 seara.

Preşedintele Congresului, **I. Arhip**

Secretari, **M. Ţiganu**, **C. Roşu**

TELEGRAMA

D-lui I. Arhip, Preşedintele Invăţătorimii Lăpuşna—Chişinău

Vă mulţumesc călduros pentru cuvintele ce mi-aţi adresat cu ocazia adunării învăţătorilor din acel judeţ.

Ministrul Educaţiei Naţionale
Episcop, **Colan**

TELEGRAMĂ

Domnului Arhip,

Preşedintele Asociaţiei Invăţătorilor,
Chişinău.

Cu părere de rău că nu pot fi între colegii din Chişinău, doresc Asociaţiei lăpuşnene, cu prilejul împlinirii a două decenii, mulţi ani, cu foloase reale pentru binele şcoalei şi învăţătorimii.

Invăţătorii Cetăţii-Albe vă îmbrăţişează călduros.

Preşedinte, **Th. Iacobescu**

Noul revizor şcolar de Lăpuşna

D. Vladimir M. Neaga, revizor şcolar inamovibil, a fost transferat dela Orhei la Chişinău, având în grijă şcoalele din judeţul Lăpuşna şi oraşul Chişinău. Prezenţa d-sale în fruntea administraţiei şcolare de aici este pentru noi o mângâiere şi o nădejde.

Intelectualul desăvârşit, înalta sa concepţie asupra problemelor şcolare şi profesionale, disciplina muncii pe care a dovedit-o cu prisosinţă până acum, ne ispitesc a nădăjdui că o nouă eră se va înscăuna în lumea şcolară lăpuşneană, o eră bazată pe muncă neprecupeţită, jertfă şi cultul competinţei.

Domnule revizor şcolar, tot ceea ce este entuziasm tineresc, spirit de sacrificiu, din cuprinsul acestui judeţ, strânge rândurile în jurul Dvs. Lumină nouă să se răspândească dela postul ce-l conduceţi.

Cursuri de vară pentru învăţători

Ministerul Educaţiei Naţionale va organiza în cursul verii patru feluri de cursuri pentru învăţători: a) cursuri generale de informaţie culturală şi pedagogică, b) cursuri de specializare în anumite ramuri de activitate ale şcoalei primare, c) cursuri pentru pregătirea învăţătorilor dela şcoalele particulare în vederea activităţii lor extraşcolare şi d) cursuri de repetiţie.

Ministerul susţine cursurile dela Cristur şi Tg. Săcuesc, care vor avea o parte de cultură generală, una de pregătire sociologică, una practică — de muzică şi teatru — şi alta de practică pedagogică, cu specială privire asupra predării limbii române.

Asociaţia generală, sprijinită material de M. E. N, organizează cursurile de pregătire generală pe lângă universităţile din Iaşi şi Cluj.

Cursuri speciale se vor ţine la Beiuş, pentru învăţătoarele de copii mici; la R.-Vâlcii pentru desemn şi muzică şi pentru maeştri; la Craiova pentru maestre; la Cluj pentru agronomi şi la Sălişte pentru învăţătorii dela şcoalele particulare.

La cursurile de repetiţie vor urma învăţătorii respinşi de trei ori la examenul de definitivat ca şi acei care s'au prezentat acum a patra oară fără să fi avut aceste cursuri. In această din urmă categorie intră învăţătorii căzuţi a treia oară care au dat partea a doua a examenului de definitivat din anul 1937, în toamnă. Aceştia n'au avut când să satisfacă prevederile legii, şi pentru aceasta ministerul i-a primit condiţionat la examenul din anul acesta. Cursurile se vor ţine între 10 Iulie—10 August la şcoala normală „Carol I" din Câmpulung—Muscel. Conducătorul lor va fi d. inspector general *I. Gh. Marinescu.* Cursul va fi astfel organizat încât se vor revedea cunoştinţele cele mai importante din pedagogie, limba şi literatura română, matematici şi ştiinţe fizico-chimice şi naturale. Invăţătorii vor plăti pentru întreţinere şi personal didactic suma de 1200 lei. Vor aduce de asemeni învelitoare şi schimburi pentru pat.

Serviciile de învăţământ vor înscrie din oficiu învăţătorii obligaţi a urma acest curs. Vor trimite din timp direcţiei cursurilor tabloul de cei înscrişi şi vor lua măsuri să înştiinţeze pe cei interesaţi.

La toate cursurile vor lua parte şi delegaţii dela „Straja Ţării", care vor da îndrumări în legătură cu activitatea străjerească.

Corul Asociaţiei Generale a Învăţătorilor la Chişinău

Vestitul cor al Asociaţiei Generale a Învăţătorilor, aflat în turneu, condus de d. prof. N. Oancea—Sibiu, la ale cărui concerte a asistat şi M. S. Regele şi care a îmbogăţit de atâtea ori programul postului de radio din Bucureşti, — şi-a anunţat vizita şi în tihnitul nostru oraş.

Pe data de 13 Iunie a. c. orele 9 seara, vor compare în Sala Eparhială un număr de 104 corişti, care vor executa bucăţi din operele compozitorilor noştri: Bârcă, Brătianu, Buhociu, Dima, Sabin Drăgoi, Simion Niculescu, Şrumschi, Vidu şi Al. Zira. Conducătorul corului, maestrul N. Oancea, este o chezăşie a reuşitei acestui ales concert, care, suntem siguri, va fi o adevărată revelaţie pentru lumea iubitoare de muzică din capitala provinciei noastre.

Învăţătorimea lăpuşneană nu-şi va desminţi tradiţia ospitalităţii, neprecupeţind nicio jertfă pentru a face oaspeţilor o călduroasă şi prietenească primire şi, în al doilea rând, a participa in corpore la concert.

Biletele se vând până în ziua concertului la Banca „Spiru Haret"—„Casa Învăţătorului", str. I. C. Brătianu, 87-a, iar în ziua concertului la Cassă.

Modificarea legii şi programei învăţământului primar

In vederea modificării legii învăţământului primar, precum şi a programei sale analitice, Ministerul Educaţiei Naţionale a numit două comisiuni, care vor începe să lucreze

imediat sub preşedinţia d-lui ministru subsecretar de stat D. V. Ţoni.

Comisia pentru modificarea legii învăţământului primar: d-nii Stanciu Stoian, directorul general al învăţământului; Petre Petrescu, subdirector general al învăţământului primar; P. Cumpănici, inspector general primar; C. Dimitriu, membru în consiliul permanent; C. Angelescu, inspector general primar; I. Ciolan, preşedintele Asociaţiei învăţătorilor.

Comisiunea pentru modificarea programei şcoalei primare: d-nii Stanciu Stoian, director general al învăţământului primar; Apostol Culea, directorul căminelor Fundaţiei „Principele Carol"; M. Niculescu, inspector general primar; Traian Belcescu, învăţător şi publicist; Marin Biciulescu, învăţător, autor de lucrări pedagogice şi manuale didactice; N. Doru, învăţător, director în Bucureşti; I. Ciolan, preşedintele Asociaţiei generale a învăţătorilor.

Anunţ

Se aduce la cunoştinţa membrilor Asociaţiei următoarele:

La sanatoriul dela Sergheevca sunt amenajate pentru sezonul de vară 5 camere cu 1 şi 2 paturi. Taxa zilnică a unui pat pentru o singură persoană este de 20 lei; pentru 2—3 persoane din aceeaşi familie, 15 lei de persoană; lunar, pentru un pat, 450 lei.

Inscrierile se primesc la d. Gh. Druţă, administratorul „Casei Învăţătorului"—Chişinău, astfel:

a) până la 25 Iunie, pentru sezonul 1—31 Iulie;

b) până la 25 Iulie, pentru sezonul 1—31 August.

După aceste date, camerele neangajate vor fi închiriate persoanelor particulare.

COMITETUL

BULETIN ECONOMIC

Pentru Cooperativa „Izbânda"

In anul 1935, din iniţiativa câtorva colegi, dornici pe de o parte, de a îmbogăţi inventarul realizărilor noastre profesionale cu încă o întreprindere economică, iar pe de alta, pătrunşi fiind de rolul important pe care-l are cooperaţia, atât din punct de vedere social-moral, cât şi economic-naţional, s'au pus bazele unei cooperative-librării a Corpului Didactic din oraşul Chişinău şi jud. Lăpuşna.

S'a crezut atunci că membrii Corpului Didactic sunt unanim convinşi şi pătrunşi de însemnătatea unei astfel de întreprinderi şi se vor solidariza, absolut toţi, înscriindu-se imediat ca membri în Societate, făcând totodată şi un neînsemnat sacrificiu material, subscriind pentru formarea capitalului social necesar, cel puţin câte o mie lei.

Realitatea a fost însă alta. Din o mie trei sute membri ai Corpului Didactic câţi numără oraşul Chişinău şi jud. Lăpuşna, s'au înscris până în prezent numai trei sute, subscriind un capital social în total de 150 000 lei. Cooperativa neavând deci un capital social propriu suficient şi nefiind susţinută de toţi membrii Corpului Didactic, nu poate face faţă tuturor cerinţelor pentru a putea sta în fruntea întreprinderilor similare particulare. Totuşi însă, influenţa ei din punct de vedere cultural şi naţional s'a resimţit foarte mult. A ieftenit cărţile, atât cele şcolare cât şi cele literare, potolind într'o măsură importantă pofta de câştig şi specula pe care o făceau librarii particulari mai ales în timpul sezonului, odată cu începerea cursurilor,—şi a contribuit într'o măsură foarte mare la înfiinţarea şi susţinerea a peste şasezeci cooperative şcolare în judeţ şi oraş.

Nedispunând însă de un capital social mai mare, nu a putut da posibilitate colegilor să-şi achite creditele acordate în condiţiuni mai uşoare, ceea ce a făcut pe unii să-i aducă o mulţime de învinuiri nejustificate: că nu este bine asortată cu marfă, că ratele nu sunt convenabile, că nu ne aduce nici-

un folos material, că în sfârşit alte cooperative similare din alte oraşe aduc beneficii de sute de mii de lei, dând ca exemplu cooperativele Corpului Didactic din Soroca, Tighina, Bălţi etc., care întreţin numai din beneficiile realizate diferite societăţi de asistenţă pentru membrii lor etc.

Provocaţi de aceste afirmaţiuni drepte, dar imposibile de realizat cu un capital social de 150.000 lei, ne-am gândit să punem câteva întrebări colegilor din oraş şi judeţ:

1. Vreţi ca cooperativa „IZBÂNDA" să ne aducă un beneficiu de 200 000 lei anual, cel puţin, din care să se formeze un prim fond important pentru asistenţa învăţătorilor şi copiilor lor?

2. Vreţi ca cooperativa „IZBÂNDA" să vă poată elibera cărţile şcolare de care aveţi nevoie într'un număr de rate mai mare?

3. Vreţi ca cooperativa „IZBÂNDA" să vă poate deschide un credit personal pe care să-l achitaţi în rate convenabile, dându-vă astfel posibilitatea să vă puteţi procura cărţile de care aveţi nevoie pentru completarea cunoştinţelor şi a fi la curent cu problemele ce sunt la ordinea zilei?

4. Vreţi ca cooperativa „IZBÂNDA" să aibă şi alte secţii: manufactură, încălţăminte, radio etc., care să vi le pue la dispoziţie în rate convenabile?

5. Vreţi ca secţiunile acestei cooperative să fie asortate cu marfă bună încât să steà în fruntea magazinelor similare particulare?

6. Vreţi ca cooperativa „IZBÂNDA", pentru înflorirea căreia este angajată însăşi demnitatea şi ambiţia noastră profesională, se fie o perlă importantă în inventarul realizărilor noastre profesionale?

Da, vor răspunde toţi acei colegi conştienţi şi pătrunşi de spiritul solidarităţii, care îşi dau seama de avantajele materiale de care ar beneficia, cât şi de importanţa şi rolul social-naţional al unei asemenea întreprinderi profesionale.

Nu, vor răspunde acei puţini, care niciodată nu sunt în stare să înţeleagă însemnătatea unei opere ce iese din preocupările lor strict particulare şi egoiste.

Nu către aceştia se îndreaptă aceste rânduri. Gândul

nostru se îndreaptă către acei colegi conştienţi, dornici de lumină şi de progres şi însetaţi de dorinţa de a contribui şi ei, măcar cu ceva la realizarea unei opere de interes profesional şi naţional.

Sunt împrejurări în viaţă, în care, pentru realizarea unui scop comun, trebue să dăm dovadă de solidaritate, făcând sacrificii egale, de osteneală, de muncă şi chiar de bani.

Suma de o mie lei pe care vă cerem s'o sacrificaţi cu un ceas mai devreme pentru prosperarea acestei cooperative, înseamnă foarte puţin pe lângă avantajele morale şi materiale ce ni le va aduce întreprinderea pentru care militäm.

A. Alexandrescu

Cooperativa „Izbânda"

a Corpului Didactic din oraşul Chişinău şi jud. Lăpuşna

Domnilor Colegi,

Nu e nevoie de descris aci greutăţile prin care a trecut şi trece cooperativa „Izbânda" pentru a-şi atinge scopul urmărit chiar dela înfiinţarea ei. Ţinem însă să accentuăm că ne găsim pe o cale sănătoasă şi în cel mai scurt timp, vom reuşi să facem ca această cooperativă să stea în fruntea tuturor întreprinderilor similare din oraşul Chişinău, dând astfel posibilitate membrilor Corpului Didactic, datorită secţiunilor de manufactură, încălţăminte etc., pe care le vom înfiinţa, chiar în cursul acestei veri. să se aprovizioneze cu tot de ce au nevoie, în condiţiuni convenabile.

Această cale urmărită cu perseverenţă de Consiliul de Administraţie, nu se poate să nu izbutească. Solidaritatea noastră profesională începe să crească pe zi ce trece. Şi cu ea creşte şi curajul celor ce stau la conducerea cooperativei. Adunarea Generală Ordinară din 15 Mai a. c a luat act de activitatea cooperativei, dar pentru acei colegi care au lipsit dela adunare cât şi pentru acei care urmează a se înscrie în cooperativă, dăm mai jos în diagrame unele date statistice, care lămuresc pe deplin mersul operaţiunilor. Luând

cunoștință de aceste date, Vă rugăm, D-lor Colegi, cu toată insistența, să nu staţi o clipă la îndoială, ci să vă înscrieţi cât mai curând ca membri în cooperativă, pentru a contribui la această operă de interes profesional și național.

Președinte, **V. Mușcinschi**

COOPERATIVA „IZBÂNDA"
CHIȘINĂU.

CREȘTEREA VÂNZĂRILOR

PE ANI DUPĂ FELUL MĂRFURILOR.

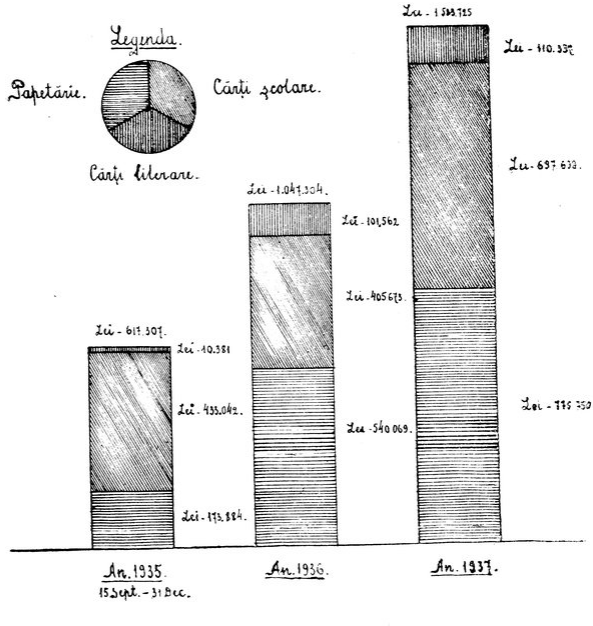

VÂNZAREA LUNARĂ A MĂRFURILOR REPARTIZATĂ DUPĂ ANI.

COOPER. IZBANDA.
CHIȘINĂU.

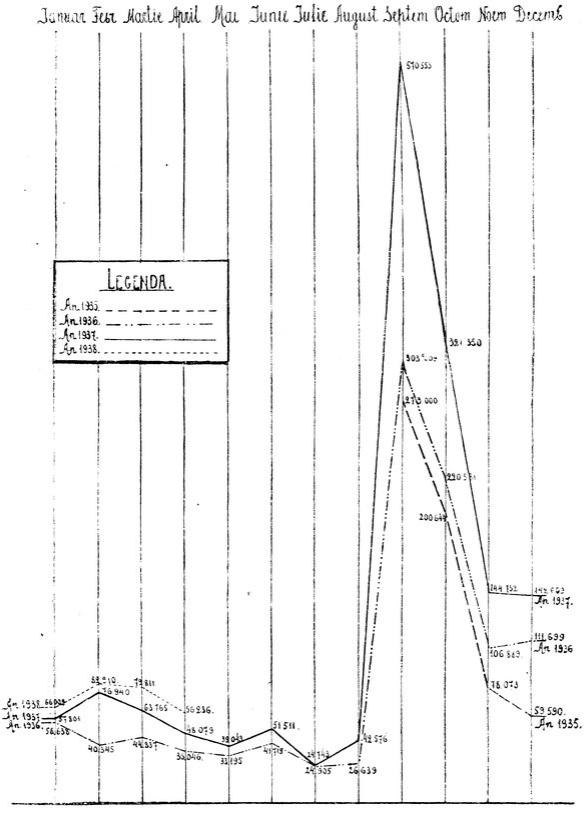

Banca Populară „SPIRU HARET"
a Corpului Didactic
din or. Chișinău și jud. Lăpușna

BALANȚA DE VERIFICARE

încheiată la 31 Mai 1938

Nr. crt.	CONTURI	Debit	Credit	Sold Debitor	Sold Creditor
1	Cassa	9174575	9117382	57193	—
2	Mobilier	51071		51071	—
3	Depuneri div. instituții	2964436	2764436	200000	—
4	Banca Nat. a Rom. ct. vir.	650000	450000	200000	—
5	Imprumuturi	9549596	3534519	6015077	—
6	Efecte de primit	415422	36397	379025	—
7	Imprumuturi convertite	5812	5812	—	—
8	Efecte publice	8800	—	8800	—
9	Capital la B-ca și Fed. „Codrul"	12743	—	12743	—
10	Dob datorate	505	290	215	—
11	Salarii și diurne	64300	—	64300	—
12	Cheltueli Generale	11053	—	11053	—
13	Cheltueli nepreväzute	408	—	408	—
14	Impozite comerciale	2558	—	2558	—
15	Fond donații și subscripții	1100	—	1100	—
16	Taxa de inseriere	—	680	—	680
17	Capital social	34414	3589300	—	3554886
18	Depuneri spre fructificare	1015754	2900794	—	1885040
19	Depuneri permanente	—	42450	—	42450
20	Efecte de plată	—	140000	—	140000
21	Diverși creditori	467680	647516	—	179836
22	Casa de ajutor reciproc	306500	543500	—	237000
23	Dob. și beneficii diverse	11266	392988	—	381722
24	Comision dela Lot. de Stat	—	6552	—	6552
25	Dob. reportate	656	97169	—	96513
26	Imprimate	8155	6668	1487	—
27	Fond de rezervă	—	67476	—	67476
28	Fond cultural	10000	34148	—	24148
29	Fond imobil	—	320458	—	320458
30	Fond mobilier	—	30806	—	30806
31	Fond casei de ajutor reciproc	21600	43645	—	22045
32	Fond pentru creanțe dubioase	7467	22380	—	14913
33	Fond dobânzi datorate	—	505	—	505
34	Colect. Of. Chișinău	91550	91550	—	—
35	Lozuri Lot. Stat	91550	91550	—	—
36	Profit și Pierdere	119950	119950	—	—
	Total . .	25098921	25098921	7005030	7005030

Președinte, **G. Bălan**

Contabil-autorizat, A. **Zelenschi**

„ŞCOALA BASARABEANĂ“

Apare lunar, afară de lunile Iulie şi August,
sub îngrijirea unui comitet compus din:

I. Arhip, Preşedintele Asociaţiei Învăţătorilor din jud. Lăpuşna

Gr. Bălan, Cenzor din partea Asociaţiei

Ion Bădărău
V. Luţcan
Const. V. Roşu
} Redactori

Gh. Druţă, Administrator

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
„Casa Învăţătorului“ str. I. C. Brătianu, No. 87-a
CHIŞINĂU
Telefon 5-72

ABONAMENTUL ANUAL:

Învăţătorii din judeţ şi municipiu . . . . . lei 100
„ din alte judeţe şi particularii . . lei 120
Instituţiile . . . . . lei 200